

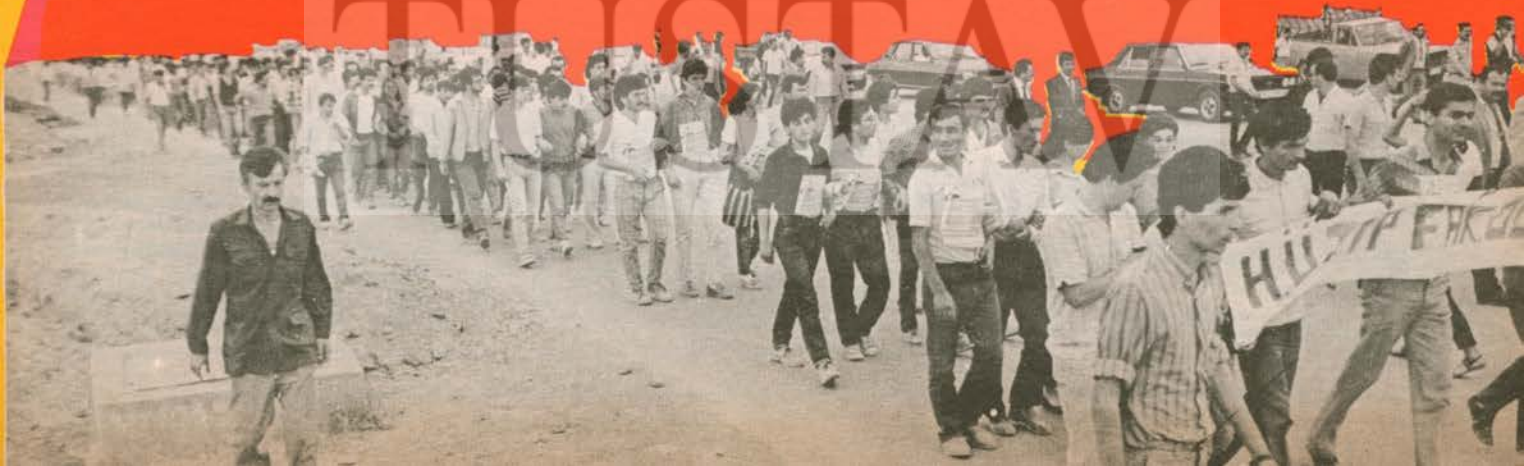
YAYIN

AYLIK
SANAT
EDEBİYAT
DERGİSİ
Temmuz '87
71
500 TL
KDV Dahil

Demokrasiyi Kazanacak Güç
İşçi Sınıfı Önderliğindeki Halk
Hareketi Ve Sol Güçlerin Birliğidir

*Tartışmada Dürüstlük ●
Gençlik ve Sol Parti ●
Öğrenci Gençliğin Merkezi ●
Federatif, Yıgınsal Örgütünü
Oluşturmak İçin
Gençlik Örgütlerinin İlkeleri ve Biçimleri ●
Güney Kore'de Muhalefet ●
Yükseliyor*

TÜİÇTAV

YALÇIN

"Aydınlatma..."

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, kendi deyimiyle "halkı aydınlattığı" gezilerine ve konuşmalarına geçtiğimiz ay içinde de devam etti. Sözkonusu geziler, 12 Eylül'ün ilk günlerinden bu yana aralıksız sürüyor. Beraberindeki dört generalin Evren'in sağında ve solunda yer alarak tamamladıkları görüntüler belleklerimizden kuşkusuz hiç silinmeyecek...

Evren'in ilk günlerdeki konuşmaları, tümüyle 12 Eylül'ün "haklılığına" kitleleri inandırmayı hedefliyordu. Bu amaçla, üniformalı yeni rejimin üniformalı kuruluşları yurdun dört bir yanını dolaştılar; kürsüler kuruldu, bayraklar, posterler asıldı, Evren konuştu, konuştu, konuştu... Kolay değildi, hiçbir baskı rejimi kendisini ayakta tutacak kitle desteğini almadan varlığını sürdüremezdi. Gezilerin amacı elbette bununla sınırlı değildir; bunun kadar önemlisi, demokrasiden yana olanlara yönelik gözdağı politikasının son derece güçlü bir araç olmasıdır. Evren'in bugünkü gezileri de temel olarak aynı kaygılardan kaynaklanmaktadır. Ancak kaygılar, demokrasi mücadelesi yükseldikçe telaşa dönüşmektedir. Öyle ki, son konuşma tümüyle geçen yedi yılın savunulması üzerine kurulmuştur.

Cumhurbaşkanı konuşmasına, "seni sevmeyen ölsün" yazılı pankartın kendisini ne kadar üzdüğünü söyleyerek başladı ve ekledi; "benim sizden ricam, seni sevmeyen de çok yaşasın deyin." Düşünceleri nedeniyle insanların idam edildiği, yıllarca hapis yattığı, en temel kişi hak ve özgürlüklerinin yokedildiği bir rejimin kurucusunun bu yaklaşımı neyi kanıtlayabilecektir? Bu sloganın gerçek yaratıcısı 12 Eylül rejiminin kendisidir: "demokrasi diyen, insan hakları diyen, barış diyen, NATO'ya hayır diyen, sosyalizm diyen ölsün, seni sevmeyen ölsün..."

Kenan Evren konuşmasının bir başka bölümünde, "Türkiye'de zaman zaman demokrasiye ara verildi. Ancak askeri rejimler gelip giderken hiç kan dökülmedi" diyor. Birakalım son yedi yılda işkence odalarında, idam sehparlarında yaşamlarını yitirenleri, 12 Eylül'ün gerçeklerinin olgunlaştırılması için akıtılan kanlar henüz kurumadı. 1 Mayıs alanında, K. Maraş'ta, Çorum'da, bombalanan, kurşunlanan üniversitelerde, sendika başkanlarının, bilimadamlarının kurşunlanan bedenlerindeki kanlar kurumadı henüz. Bu kanları

dökenlerin faileri kimse için meçhul değildir.

Aynı konuşmada, NATO'ya girişin Türkiye'nin isteğiyle gerçekleştiğini belirten Evren, "Türkiye NATO'nun en sadık ve kuvvetli üyesidir, ama bunun mukabilini biz dostlarımızdan maalesef görmüyoruz" diyerek dost ve müttefiklerimize sitem ediyor. Yıllardır NATO içinde yer almakla üstlenilen rolün bedelinin ne olacağını, böylesi bir rolle kabullenilen yükümlülüklerin ulusal onurumuzu nasıl ayaklar altına aldığını dilinde tüy bitercesine tekrarlayanları vatan hainliğiyle suçlayan yaklaşımlar terk mi ediliyor yoksa? Elbetteki hayır. Ancak, NATO Avrupa Müttefik Kuvvetleri Komutanı 'Amerikalı general Bernard Rogers hemen bir gün sonra yaptığı konuşmada Evren'in siteminin aksine Türkiye'ye verilen değeri bir anıyla dile getiriyordu. Bir Türkiye gezisi sırasında Sovyetler Birliği sınırında nöbet tutan Türk askerinin "emredin komutanım, bu topraklar için öleyim" sözü Rogers'i çok duygulandırmış, bu olay Türkiye'nin önemini ve değerini anlatıyormuş. Türkiye NATO'ya girmek için de aynı "duygusallığa" seslenmemiş miydi? Kore'de yaşamını yitiren, yaralanan, sakat kalan binlerce insanımız da Rogers'i çok duygulandırıyor olmalı. Çünkü Rogers için Türk askerinin Kore'de savaşması ile Türkiye topraklarında savaşmasının anlamı ve amacı aynıdır. NATO'da yer almakla övünenler de bu anlamı ve amacı paylaşmaktadırlar.

Evren'in tüm konuşması içinde kuşkusuz üzerinde en çok durulması gereken yan demokrasiye dönüldüğü iddiasıdır. Evet, bu bir iddiadır. Bugün yalnızca demokratik öğrenci hareketine yönelik baskılar rejimin anti-demokratik kimliğini göstermeye yeterlidir. Çünkü, bu baskılar içinde işkence vardır, keyfîlik vardır, en temel anayasal haklarının çiğnenmesi vardır.

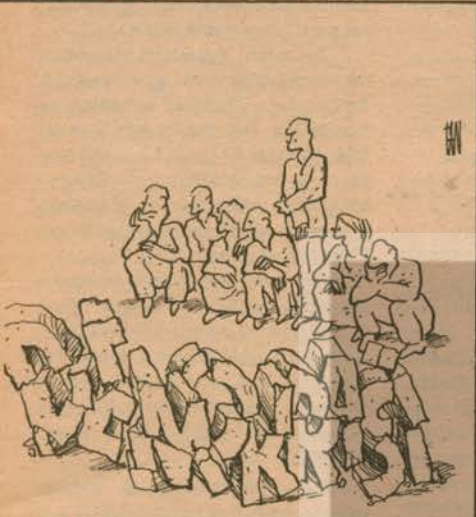
Cumhurbaşkanının konuşması üzerine söylenecek daha pek çok şey var. 12 Eylül rejimini tümüyle ele veren bu konuşma, demokrasi güçlerinin hedeflerini de bir kez daha belirliyor; işçi sınıfımıza ve gençliğe düşen görevlerin önemini ve aciliyetini vurguluyor. Bu görev tümüyle demokrasinin kazanılmasıdır.

O halde, haydi demokrasi için dayanışmaya! Yaşasın antifaşist, antiemperyalist, antitekel, antişoven mücadelemiz! Sevgi ve dostlukla...

- YARIN/ Demokrasiyi Kazanacak Güç İşçi Sınıfı Önderliğindeki Halk Hareketi ve Sol Güçlerin Birliğidir. 3
- M. ALİ SAĞLAM/ Gençlik ve Sol Parti 4
- TURGUT AKIN / Öğrenci Gençliğin Merkezi, Federatif, Yıgımsal Örgütünü oluşturmak İçin 5
- HAYRİ EKİNCİ/ Tartışmada Dürüstlük 8
- KEMAL GENÇ/ Tasfiyeciliğe Geçit Yok... 10
- BULENT ERYILMAZ/ Yıldız Üniversitesi Genel Kurulu ve Bazı Gerçekler 11
- NERGİS ALGUN/ Ozerk-Demokratik Üniversite İstemi Bir Programa Dönüşmelidir 12
- REMZİ ÖNER ÖZKAN/ Demokratik Gençlik Hareketinin İkinci "Gençlik ve Demokrasi Mitingi" 14
- ÖZGÜR KAVAK/ Gericî Yurt Yönetmeliğine Hayır! 16
- HASAN TOMBAK/ Demokratik Öğrenci Hareketine Bir Saldırı Daha: KU-ÖD Yönetim Merkezi Polis Tarafından Mühürlendi 17
- TANER GÜREL/ Portreler: YÖK'teki Sfenks İhsan Doğramacı Gençlik Örgütlerinin İlkeleri ve Biçimleri-II: Gençliğin Akademik-Mesleki Örgütlenmesi 18
- YASEMİN ÇONGAR/ Olup Biten birkaç Sokak Çatışmasından İbaret Değil: Güney Kore'de Muhalefet Yükseliyor 2
- YALÇIN UYSAL/ Futbolun "Ot" Deddiği 23
- LİSELİLERLE SOYLEŞİ : "Baskılara karşı sesimizi Yükseltelim" 24
- GENÇ İŞÇİLERLE SOYLEŞİ : "Sorunlarımızın çözümü, sınıfsal Çıkarlarımızın gerektirdiği birlik ve gelişkin bir demokrasinin kazanılmasıdır." 26
- Bedük İşkencenin Neresinde? 27
- BJÖRN AFZELIUS ve MİKAEL WİEHE'den Şiirler (Türkçesi: Gürhan Uçkan) 28
- SEMİH ACAR/ "Yeşilçam Dedikleri Türkiye" Üstüne 30
- YENİ ŞİİRLERİYLE: HÜSEYİN FERHAD 32

Sahibi: SAMİ ALPTEKİN. Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni: MUSTAFA OKAN. Genel Yayın Yönetmeni: TANER GÜREL. İdari Müdür: YALÇIN UYSAL. İnceleme Araştırma Sorumlusu: YASEMİN ÇONGAR. Haberler Sorumlusu: BEYHAN SUNAL-MUSTAFA ÜSTÜN. Bürolar: İstanbul: ZEKERİYA AYTEMUR Divanyolu Hoca Rüstem Sokak Zafer Han 7/14 Çağaloğlu. İzmir/SEVİL ÇAĞIRAN 859. Sokak Saray İşhanı Daire No: 401 Konak. Muhabirler: Adana: Özel Sancak İşhanı Asmakat No: 5 Dörtüylüğü. Trabzon: HASAN TOMBAK Maraş Caddesi Onbaşı İşhanı No: 7. Yurtdışı: İsveç: GÜRHAN UÇKAN Box: 38045, 10064 Stockholm. F.Almanya: MEHMET BİLGİN Vulkan Str. 20,4000 Düsseldorf 1. Hollanda: RAMAZAN EKİNCİ Pöstbus 392, 6040 AJ Reormond. İsviçre: SERDAR ATAMAN Apollo Str. 8, 8032 Zürich. Kıbrıs: SEVGÜL ULUDAĞ 19 Necmi Alkaran Sokak Lefkoşa. Abone Koşulları/Yurtiçi: Yıllık 4800 TL. Altı Aylık 2500 TL. Yurtdışı: Yıllık 41 DM, Altı Aylık 21 DM, Tek Satış 5 DM. Teknik İşler/Dizgi: Bil Offset. Tel: 230 18 51 Film: Arzu Ofset Tel: 229 76 92. Grafik Düzenleme: Yarn. Baskı: Sanem Matbaacılık, Yönetim Yeri: Sağlık Sok. 56/7 Kızılay-Ankara. Posta Çeki: 164860. Dağıtım: Etkin Dağıtım: 5276011, İstanbul, İlan Koşulları/Arka Dış Kapak: Tam Sayfa: 200.000 TL., Yarım Sayfa: 125.000 TL., Çeyrek Sayfa: 70.000 TL., Arka İç Kapak: Tam Sayfa: 150.000 TL., Yarım Sayfa: 80.000 TL., Çeyrek Sayfa: 50.000 TL., İç Sayfalar: Tam Sayfa: 100.000 TL., Yarım Sayfa 60.000 TL., Çeyrek Sayfa: 35.000 TL.

Demokrasiyi Kazanacak Güç İşçi Sınıfı Önderliğindeki Halk Hareketi Ve Sol Güçlerin Birliğidir

Tan Oral - Cumhuriyet'ten

Günümüzde gericiğin ana kaynağı olan emperyalizm, yerli işbirlikçi tekeller ile birlikte, boyunduruğu altına aldığı tüm ülkelerde varlığını ve egemenliğini sürdürmenin çeşitli biçimlerini yaratmıştır. 12 Eylül'ün sağcı askeri rejiminin ekonomi ve politikadaki kurumsallaşma biçimi ve bu kurumlara getirdiği ilkeler emperyalizmin kararlılığının çağımızdaki en somut örneklerindedir. Ülkemiz insanları da yedi yıldır, yaşamın her alanında varlığını gösteren 12 Eylülcü otoriter rejim eliyle emperyalizmin girdabı içinde tutulmaktadır. Durum ortadadır, yaşam koşulları günden güne daha da dayanılmaz hale gelirken siyasal baskı yeni biçimler alarak sürmektedir.

Ülkemizin içinde bulunduğu bu durum, tüm boyutlarıyla gericiğe karşı mücadele etmek görevini demokrasi güçlerinin önüne koymaktadır. Bu görev en genel anlamıyla bir değişim isteminde-zorunluluğunda somutlanmaktadır. O halde öncelikle yapılması gereken değişimi yaratacak araç ve yöntemleri geliştirmektir. Değişimin kısa ve uzun vadeli hedefleri ise araç ve yöntemlerin belirleyicisi olacaktır. Bir başka deyişle, öncelikle yapılması gerekenler vardır ve bunlar gelecektekilerin yapılabilmesi için mutlaka gerçekleştirilmelidir.

Değişimi yaratacak araç ve yöntemlerin geliştirilmesinde başlıbaşına bir süreç karşılık gelmektedir. Demokrasi güçleri açısından bugün yaşanan da özü itibarıyla bu yaratım sürecidir. Burada sözü edilen yaratım kuşkusuz birşeylerin yeniden keşfi değildir. Aksine, zaten var olan, ancak mücadele platformu dışında tutulmaya/etkisizleştirilmeye çalışılan araç ve yöntemlerin tekrar yerlerini almalarını sağlamaktır. Çünkü sorun, demokrasi güçlerinin yeniden,

tüm etkinlikleriyle toplumsal savaşındaki yerlerini almaları sorunudur. Siyasal partiler, demokratik kitle örgütleri ve derneklerin hemen 12 Eylül 1980'deki ilk MGK bildirimleriyle faaliyetlerinin durdurulması, ardından da 82 anayasasıyla tümüyle yasaklanması, demokrasi güçlerinin etkisizleştirilmesi sürecinin ilk adımını oluşturmuştur. Süreç, devrimci-demokrat, sol ve sosyalistlere yönelik yaygın gözaltı, tutuklama, işkence, hapis, vatandaşlıktan çıkarma ve idama dek uzanan şiddetli baskıyla devam etmiştir. Ancak 12 Eylül rejiminin en çok üzerinde durduğu sol düşünceye karşı açılan karalama kampanyası olmuştur. Bu amaçla Barış Derneği'nden DISK'e sosyalist partilerden gençlik örgütlerine dek değişimi temsil eden tüm kurum ve kuruluşlar 12 Eylül'e gelişim sorumlusu olarak gösterilmiştir.

İşte bu politikayla, geçmişten tümüyle 'farklı', 'yepyeni', 'güçlü', 'kalıcı' bir anayasa kitlelere benimsetilmeye çalışılmıştır. Nasıl bir anayasa sorusunun yanıtı da rejimin demokrasiye ilişkin görüşleri ve uygulamalarından kolayca anlaşılabilir.

Hem 82 anayasasının sol düşünceye ve örgütlenmesine ilişkin getirdiği yasaklar hem de rejimin aralıksız yürüttüğü karşı kampanya tek bir hedefte toplanmaktadır: İşçi sınıfını, dolayısıyla onun dünya görüşünü ve örgütlü gücünü politika dışı tutmak.

İçinde bulunduğumuz günlerde süren yasaklar tartışması da aynı sürecin bir uzantısı olarak değerlendirilmelidir. Çünkü söz konusu tartışmada sosyalistler dışarda bırakılarak, burjuva partileri ve sosyal demokratlar dışındaki siyasi akımların varlığı gözardı edilmeye çalışılmaktadır. Duruma bu açıdan bakıldığında sorun, bir bütün olarak demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılmasıdır. Demokrasi güçlerinin ortak çabaları sürecin gelişmesinde belirleyici olacaktır.

Diğer yandan sol, sosyalist güçleri dışarda bırakan bir anlayış ile demokrasi sorununun ele alınması fırsatçılık bir yana, hiçbir çevrenin ve siyasi hareketin kazanacağı pozisyonlara kalıcı bir nitelik kazandıramayacaktır. 12 Eylül bu gerçeğin altını yeterince çizmiştir.

Bu gün yasakları tartışmasına verilmeye çalışılan biçimle, politik saflaşmanın demokrasi istemi ve karşıtları arasında oluşması istenmemektedir. Farklı siyasi görüşlerin demokrasi sorununa ilişkin ortak bir davranış içinde bulunma olasılığı yok edilmeye çalışılmaktadır. Esas olarak bu noktada alınacak tavır, demokrasi isteminin tutarlılığının göstergesi olacaktır.

İşçi sınıfına ve onun partisyle siyasal yaşama katılımına yönelik engeller tüm baskı rejimlerinde ortak özellikler gösterir. Öncelikle partiler kapatılır, yönetici ve üyeleri ya fiili baskıya maruz kalır ya mahkeme önüne

çıkılır ya da yurtdışına çıkmak zorunda bırakılır. Genellikle de bunların tümü birarada yaşanır. Ne varki, yurttan uzakta bırakılmak, hapisane duvarları arasında tutulmak mücadeleden uzak kalmak demek değildir. Değildir, çünkü uğruna mücadele edilen, hapis yatılan, yurttan uzakta kalman düşüncenin meşruiyeti tüm devrimcilerin mücadelesinde yaşamaktadır. Ve bu meşruiyet, baskı rejimlerinin zora dayalı meşruiyetinden çok daha güçlüdür.

Tüm bu gerçekler kuşkusuz ülkemiz için de geçerlidir. Türkiye'de sosyalistler siyaset sahnesinde yer almak için az mücadele vermemişlerdir. Önüne konan tüm yasal ve yasadışı engellere karşı sosyalizm düşüncesi işçiler, emekçiler arasında hızla yaygınlaşmış, geleceğe yönelik tek umut olarak bilince dönüşmüştür. Toplumsal meşruiyet de budur. Bu meşruiyet işçi sınıfını politika dışı bırakarak ortadan kaldırmaz, sosyalist düşüncenin örgütlenmesinin önüne hukuki engeller konularak yok edilemez, yöneticilerinin vatandaşlık hakları ellerinden alınarak, haphishanelere kapatılarak durdurulamaz.

Tüm bu özellikleriyle yasaklar tartışması, gericiğe karşı verilen demokratik haklar ve özgürlükler mücadelesinin en güncel biçimlerinden biridir. Rejimin demokratikliğine, iktidarı demokrasi anlayışına açıklık getiren bir ölçüttür. Bu bağlamda, sosyalist hareketin önündeki hukuki engellerin kaldırılması mücadelesi, demokratik haklar ve özgürlükler mücadelesinin vazgeçilmez bir parçası olmalıdır.

Şimdi, emperyalizmin ve onu temsil eden güçlerin gerçek yüzlerini teşhir etme mücadelesi yükseltilmelidir. İnsanlık suçu işkence uygulamalarının son bulması ve sorumlularından hesap sorulması, düşüncenin suç sayılması son verilmesi, siyasi genel af çıkarılması, sendikal hakların, örgütlenmenin önündeki tüm engellerin kaldırılması ve keyfi baskıların son bulması, saldırgan askeri işbirlikleri sonucu depolanan nükleer silahların ve ulusal bağımsızlıkla bağdaşmayan bu tür anlaşmaların ortadan kaldırılması, ayrımcı baskıların durdurulması ve tüm bunların sorumlusu işbirlikçi tekellerin sınırsız egemenliğine dur denilmesi için devrimci-demokrat, sol ve sosyalist güçler birleşmelidir.

Bu gün sol güçlerin önünde demokrasi savaşımını yükselterek, birliğini sağlamak ve ittifaklarını kurmak görevi durmaktadır. Hiç kuşkusuz böylesi politik bir görevin başarılmasında atılacak en önemli adım, sol güçlerin birliğini sağlayacak, demokrasi savaşımının derinleştirilmesini ve gerçek ekonomik ve toplumsal demokrasinin kazanılmasını hedefleyen Sol Parti'nin kurulması olacaktır.

Unutulmamalıdır ki, demokrasi için sonuna kadar gidecek güç işçi sınıfının öncülüğündeki halk hareketi ve sol güçlerin birliğidir.

Gençlik ve Sol Parti

● Sol Parti'nin oluşumu, aynı zamanda gençlik içindeki güçlerin de biraraya gelmesini sağlayarak, gençlik hareketinde ortak strateji ve taktiklerin izlenmesinin zeminini yaratacaktır. Sol Parti'nin gençlik içindeki platformu olacak tek bir gençlik örgütlenmesinin, Sol Parti'nin kuruluşu ile gerçekleşmesi, gençlik ile Sol Parti arasındaki politik ve eylemsel bağı yaratacaktır.

M. Ali Sağlam

Ülkemizin hiçbir sorunu gençlikten bağımsız düşünülemez. Gençliğin özellikle son yedi yılın etkileneceği olması bu gerçeği değiştirmez. Çünkü gençlik yaşadığı toplumdaki ayrı ele alınmaz.

Gençlik, artık iyi bilinmektedir, toplumsal bir sınıf değildir. Çeşitli sınıf ve tabakaların gençlerini içinde barındıran toplumsal bir kategoridir. Gençlik üyesi olduğu sınıfın sorunlarını paylaşmakla birlikte, kendi özgün istem ve çıkarlarına sahiptir. Bu istem ve çıkarlar için yürüttüğü savaşım toplumdan yalıtılmış, dar bir alana hapsedilmiş biçimde sürdürülemez. Genel olarak toplumda gelişen çelişme ve çatışmaların, gerileme ve ilerlemelerin yarattığı koşulların bir ürünü olarak ortaya çıkar. Gerçekliğe bürünmesi, toplumun bütününde meydana gelen değişimlere yakından bağlıdır. İşte bu durum, her gençlik kesiminin hak ve çıkarlarının elde edilmesini, uğruna kavga yürüttükleri amaçlarının gerçekleşmesine, toplumun bütünündeki politik kavgaya bağımı kılmaktadır.

Gençliğin politikayla ilişkisi sadece kendi özgün istemlerinin yaşama geçirilmesi ile sınırlı değildir. Gençlik aynı zamanda yaşadığı toplum ve dünyanın sorunları ile iç içe yaşamakta, ilgilenmekte, çözümleri için aktif tavır alabilecek ciddi bir potansiyeli oluşturmaktadır.

Gençlik politik tercihlerini yaparken neleri değerlendirmektedir? Böylesi bir soruya yanıt verebilmek için önce, bir konuya açıklik getirmek gerekir. Gençlik denince, ne geleceği garanti altına alınmış, tekelin ve büyük toprak sahiplerinin gençleri bizi ilgilendirmektedir, ne de kendi kaderlerini sistemin çarklarını yöneten egemen sınıfların kaderlerine bağlayanlar. Kısaca gençlikten, büyük çoğunluğu oluş-

turan halkın gençliğini anlamaktayız.

Gençliği işsizlik ve karanlık bir gelecek beklemektedir. Üretim sürecinde en ağır şartlarda, en düşük ücretle çalışmaya mahkum edilmektedir. Gençliğin politik tercihlerini çıkarlarına verilecek yanıt belirlemektedir.

Gençlik tek başına bir yaş dönemi olarak ele alınmaz. Haksızlığa ve ezilmeye karşı bir tepki, egemen dünya görüşünden henüz derinden etkilenmemiş olma, yeniliğe, ileriye açık olma gençliğin ortak özelliklerini oluşturmaktadır.

Gençlik ve politika ilişkisinde, gençliğin tercihlerini belirleyen özellik, onun çıkarları ve istemleri, düşünce ve idealleri ile çakışan bir toplumsal sınıf ve onun örgütlenmesi olmaktadır.

Ülkemizde gençlik, sadece kendi koşullarının sorunlarını değil, bir bütün olarak toplumdaki büyük çoğunluğu baskı ve yoksulluk içinde tutan nedenleri araştırmakta ve değişim isteğini derinden hissetmektedir. Gençliğin gücü ve enerjisi toplumun devrimci değişim kavgasını kazanmak, bu engin potansiyeli harekete geçirmek, sol güçlerin önemli bir görevi olmaktadır.

Gençliğin gücünün kazanılması ve kavgaya seferber edilmesi, ülke çapında sürdürülen politik savaşımın ve onun örgütlenmesinden ayrı düşünülemez. İlk olarak toplumun önündeki temel sorun ve çözüm hedefinin ortaya konulması gerekir.

Hiç kuşkusuz, öncelikli olarak toplumun üstüne bir karabasan gibi çöken yedi yılın kurumları ve uygulamaları gençlerinin ortadan kaldırılması, demokratik hak ve özgürlüklerin 12 Eylül öncesine kıyaslanamayacak bir düzeyde yaşama geçirilmesi olarak tanımlayabileceğimiz geliş-

kin bir demokrasinin kazanılmasıdır.

Ancak böylesi bir süreç, önemli olmakla birlikte yeterli kabul edilemez. Bu sürecin temelli değişikliklere yol açacak, ulusal bağımsızlığın elde edildiği, her türlü kölelik anlaşmalarının ve askeri ilişkilerin iptal edildiği, tekelin sınırsız gücünün ortadan kaldırıldığı, en geniş demokratik hak ve özgürlüklerin yaşama geçirildiği, ulusal demokratik hakların eksiksiz olarak uygulandığı, faşist örgütlenmelere izin verilmediği, demokratik iktidar hedefiyle bütünleştirilmesi gerekmektedir.

Böylesi bir iktidarın kazanılması için, yığınların örgütlenmesini sağlayacak, ittifaklarını koruyacak, ona önderlik edecek güç nedir? Günümüz şartlarında en geniş devrimci-demokrat, sol, sosyalist güçleri biraraya getirecek ve savaşım hedeflerine yöneltecek bir birliktir. Ülkemizin sol birikimi üzerinde dikkate alınacak bu birliğin biçimi yaşadığımız koşullardan bağımsız ele alınmaz. Tarihi an, sol güçlerin örgütlü birliğinin uygulanmasına yönelik, solun görevi olarak ortaya koymaktadır.

Bu birlik bir parti biçiminde yasal alanda yerini almakla birlikte, özü itibarıyla bir cephe niteliğini taşımak zorundadır. Bu zorunluluk iki temelden kaynaklanmaktadır. Birincisi, yaşamın dayattığı güncel görev demokrasi savaşımının kazanılması için en geniş güçlerin birliğinin yaratılmasına yönelik, sol merkezde bir çekim gücünün oluşturulmasıdır. Böylesi bir merkezin yaratılması, farklı eğilimlerin sosyalizm anlayışlarının tartışılmasını öne koyarak, sol bir partide birliğin sağlanmasını geciktiremeyecek bir aciliyet taşımaktadır. İkincisi, sorun

tek bir eğilimin bağımsız örgütlenmesinin yaratılması değil, işçi sınıfı ve onun dünya görüşü çevresindeki eğilimlerden başlamak üzere genişlemeyi hedefleyen bir odağın oluşturulmasıdır. Kaldı ki, bugün yaşanan yasal kısıtlamalar altında işçi sınıfı partisinin yasal olarak kurulması olanaksızdır. Önerilen, katılanların kendi bağımsız görüş ve düşüncelerinden vazgeçmelerinin beklenmediği, üzerinde anlaşılacak demokratik bir program etrafında ortak yığınsal bir örgütlenme ve savaşım yürüten işçi ve emekçi yığınlarının demokratik bir partisinin, sol parti'nin yaratılmasıdır.

Sol parti, yığınların demokratik hareketine yol göstermelidir. Parça parça yürütülen eylemleri ve hareketleri tek bir hedefe yönlendirmek görevini üstlenmelidir. Böylece geniş bir hareketliliğin ve potansiyelin birleştirilerek, dışındaki güçleri de etkileyecek ve harekete geçirici bir rol oynayacaktır.

Sol parti demokrasi savaşımının genel politik hedeflerine yönelik programını ortaya koyarak, güncel hak ve çıkarlar için vereceği savaşım ile toplumun değişik kesimlerinde sürdürülen demokratik savaşımın destekleyicisi olmak durumundadır.

Gençliğin demokratik hakları uğruna verdiği savaşım, politik yol göstericilik yapacak ve geniş gençlik yığınlarının temel hak ve özgürlükleri kazanmak için aynı zamanda politik olarak tavır alması gerektiği düşüncesiyle eğitimini sağlayacaktır. Demokratik bir iktidarın kazanılması kavgasında gençlik yığınlarının aktif desteğini almak için uğraşacaktır.

Sol Parti'nin oluşumu, aynı zamanda gençlik içindeki güçlerin de biraraya gelmesini sağlayarak, gençlik hareketinde ortak strateji ve taktiklerin izlenmesinin zeminini yaratacaktır. Sol Parti'nin gençlik içindeki platformu olacak tek bir gençlik örgütlenmesinin, Sol Parti'nin kuruluşu ile gerçekleşmesi, gençlik ile Sol Parti arasındaki politik ve eylemsel bağı yaratacaktır.

Devrimci-demokrat, sol, sosyalist, ilerici gençlik ile Sol Parti arasında kurulacak böylesi bir bağ, gençlik yığınlarının mücadele hatına kazanılmasında, gençliğin özgün istem ve çıkarlarının toplumsal çıkarlarla bağdaştırılmasında ve bütünleştirilmesinde önemli bir işlev görecektir. Gerek gençlik cephesinin, gerekse bir bütün olarak demokrasi cephesinin örülmesinde Sol Parti'ye ve onun gençlik platformuna önemli görevler düşmektedir. Bu sorumlulukların başarılması genel olarak demokrasi güçlerinin başarısı olacaktır. Bu oluşum sürecinde, gençlik de kendi payına sorumlulukları yüklenerek ve başarabilecek deneye ve azme sahiptir.

Yarın dergisi öğrenci derneklerinin ilk yaşama geçtiği günden bu yana gelişen süreci dikkatle izledi. Öğrenci gençliğin demokratik-akademik sendikal örgütlerinin gelişip güçlenmesi doğrultusunda kapsamlı bir program sundu, ve yaşama geçmesi için aktif olarak savundu. Bu tavrı, YARIN'ın politikalarının Demokratik Öğrenci Hareketi içinde geniş çapta yankı bulmasını sağladı. Öğrenci derneklerinin kurulma ve gelişme süreci ile birlikte, değişik kesim ve gruplar da derneklere katılmaya başladılar. Dergimiz bu gelişmeyi olumlu olarak nitelendirdi ve sendikal örgütlenmeler içinde farklı grupların varolmasının doğal olduğunu, tek bir sendikal yapı içinde değişik görüşlerin olmasının, bunların tartışılmasının gerekli olduğunu vurguladı. Ama gelişmeler, bu süreci yapıcı ve ileriyeye götürücü bir çizgide tutmaktan öte boyutlara savruldu. Öğrenci dernekleri içinde yer almanın gerekli olduğunu kavrayan kimi gruplar giderek doğrudan bir çatışma havasına girdiler. Demokrasi savaşımında ortak noktaları geliştirip güçlendirmek yerine kendi dışındakilerin gücünü kırma, tasfiye etme ve bu temelde güçlenme politikalarını öncelikli kıldılar. Bu da, özellikle Yarın ve onun politikalarına yönelik olarak, anti-Yarın bir kampanya içinde kendisine yer buldu. Tartışmaların en önemli odak noktaları da, öğrenci derneklerinin ortak platformu ve Öğrenci Postası'nın oluşum biçimi oldu. Yarın bütün alanlarda ortak çalışma koşullarının yaratılıp geliştirilmesi yönünde bir anlayış sürdürdü. Ancak sonuç hep olumsuz oldu. Sürekli "Ya hep, ya hiç" mantığı güdüldü.

Bugün gelinen noktada, birliği ortak temeller üzerinde inşa etme görevi yine karşımızda durmaktadır. Ve tartışmaların bu bakış ve anlayış içinde sürdürülmesi demokratik öğrenci hareketinin gelişimi açısından oldukça önemlidir.

BOLGECİLİK RÜZGARLARI

Uzunca süredir Öğrenci Postası işleyiş mekanizması konusunda değişik öneriler getiriliyor. Bunları, "Bölgeye Dayalı İşleyiş" ve "Merkezi Örgütlenmeye Dayalı İşleyiş" mekanizmaları olarak sınıflandırabiliriz. Bölgesellik üzerine derli toplu iki öneri saptadık. Biri Çağdaş Yol dergisinin 1. sayısında, diğeri ise Yeni Aşama dergisinin 3. sayısında.

Çağdaş Yol'daki "Öğrenci Gazetesi Üzerine Öneri ve Değerlendirmeler" başlıklı imzasız yazıda; merkezi yapının birim derneklere gelecek taze kanla beslenmesi gerektiği, yayın organının alt organ statüsünde olması gerektiği, şu andaki Öğrenci Postası Yayın Kurulu'nda tek sesliliğin, mücadeleyi akademik

Bir kez daha belirtelim. Öğrenci gençliğin merkezi birliği, iki temel dayanak üzerine oturmalıdır: Merkezi düzeyde tüm dernekleri temsil edebilen ortak bir platform ve etkin, mücadeleci, kitlesel birim dernekleri. Bu iki unsur arasındaki bağ sağlam ve dolaysız olmalıdır.

mücadeleyle sınırlayan anlayışın, dar grupçuluğun hakim olduğu, aslında olayın yayın kurulundan öte bütünsel olarak ele alınmasının gerektiği belirtildikten sonra, Öğrenci Postası Yayın Kurulu oluşum biçimiyle sınırlı bir öneri getiriliyor. Öneride; il platformlarında Bölge Yayın Kurullarının, Bölge Yayın Kurulları içinden de her ilde il platformunca Genel Yayın Kurulu'nu oluşturacak temsilcilerin seçilmesinden söz ediliyor.

Yeni Aşama'daki "Öğrenci Postası Üzerine Düşünceler" başlıklı, Nadir Nadi Usta imzalı yazıda ise; yayın organı tartışmaları sırasında, a) Hemen yayın organı isteyen, b) Katılıma açık olması ve aceleyle getirilmesini isteyen, c) Beklenilmesini öneren, üç görüşün olduğu iddia ediliyor. Öğrenci dernekleri arasında sağlıklı, katılıma dayanan, ortak ve merkezi bir platformun yaratılmasının gerekli olduğu söylenen yazıda da öneriler Öğrenci Postası'nın oluşum biçimiyle sınırlanıyor. Özerk Bölge temsilciliklerine dayanan bir Yayın-Yönetim Kurulu öneren Yeni Aşama, seçimlerin bu bölgelerdeki dernekler tarafından yapılması gerektiğini, dergi temsilcilikleri için de (sanırsız yayın kurulu üyeliği kastediliyor) derneklerin seçilmesi gerektiğini, derneklerin temsil edecek kişiyi belirleyeceklerini savunuyor.

Aslında her öneride de merkezi bir platformun gerektiği vurgulanırken, bu konuda hiçbir bütünsel önerinin getirilmemesi dikkat çekici.

Bundan da öte, Öğrenci Postası'na yönelik bölgeye dayalı oluşum önerileri, merkezi platform "arzu-ları" ile tam boy bir çelişkiyi ifade ediyor. Yayın kurulu konusunda, doğrudan dernek temsilcilerinden oluşan Türkiye platformunun tüm yetkileri (seçme-geri alma) budanıp, yerine "Yayın kurulu platforma karşı sorumludur" türünden içi boş bir tanım getirilmekte. Nasıl sorumludur? Seçme ve geri alma yetkisi olmayan bir ortak platform Yayın Kurulu'nu nasıl denetleyebilir? Öğrenci gençliğin demokratik-akademik sendikal organı gibi yaşamsal bir konuda karar verme yetkisi olmayan bir platforma diğer konularda karar verme yetkisi nasıl tanımlanabilir? Bunun adı, ortak platformu "Danışma Meclisi" ne çevirmek olabilir ancak. Sonuç ise açık: Ortak platformun, yayın kurulunu yurt çapında seçme-denetleme-geri alma yetkisi fiilen elinden alınmakta, birim derneklerin yayın kurulunu seçme-denetleme-geri alma yetkisi ise "bölgeselleştirme" kisvesi altında daraltılarak, o bölgeyle sınırlanmaktadır. O "bölge" deki birim derneğin diğer

bölgelerdeki yayın kurulu üyelerini denetleme hakkı ise bütünsel yok sayılmaktadır. Getirilen; dolaysız temsil-bütünsel denetim yerine kademlendirilmiş, aşamalı temsil-sınırlandırılmış denetimdir. Bunun, öncelikle göre daha demokratik olduğunu söylemek ise açlara perhiz önermeye benzer ancak.

Dikkatimizi çeken bir başka nokta da, yayın kuruluna dernek seçilmesi, onların sorumlu kişiyi seçmesi önerisi oldu. Tüm platforma karşı sorumlu olması gereken, öğrenci gençliğin demokratik-akademik sendikal yayın organının çıkarılmasından sorumlu olacak yayın kurulunda görev alacak bir kişi düşünün. Bu kişiyi, gidiyor platform görevlendirdiği bir dernek seçiyor. Bu, yayın organının çıkarılmasını bir grup derneğe devretmek demektir ve ortak sorumluluktan kaçmaktır.

Açıkça görülen odur ki; bu önerilerin hiçbirisi öğrenci gençliğin savaşımını örgütlenmesi ve işleyiş konusunda bütünsel bir programa

Turgut Akın

**Öğrenci Gençliğin
Merkezi, Federatif,
Yığınsal Örgütünü
Oluşturmak İçin...**

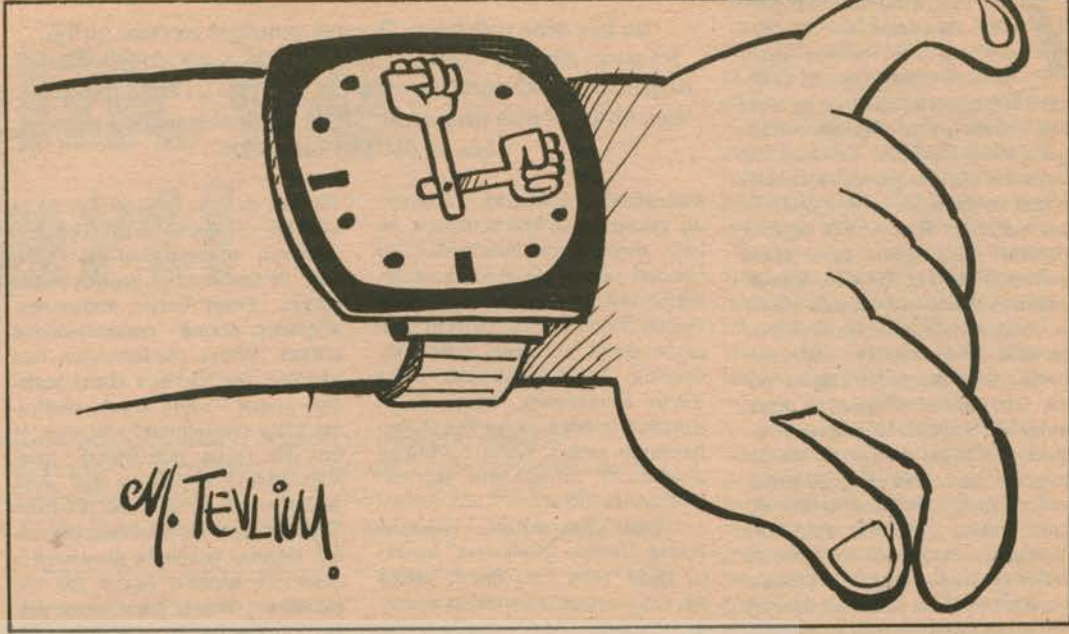
sahip değildir. Bu önerilerin ortak özelliği; öğrenci derneklerinin kurulma sürecinin başında ortaya konulan ve başarısı eylem içinde sınanmış olan programa tepkisel karşı çıkışlar olmalarıdır. Savaşımı ortaklaşa sürdürmek, birlikte sorumluluklar yüklenmek, doğru ilke ve işleyişlere birlikte sahip çıkarak yaşama geçirmek yerine yapay ayrımlar yaratmaya çalışmaktır. Bu anlayışın doğuş nedenleri yersiz olmakla birlikte, yarattığı sonuçlar hareketin birliğini tehdit edecek tehlikeler yaratmaktadır. Aşılması sadece tek tek eğilimlerin değil, bir bütün olarak demokratik öğrenci hareketinin çıkarına olacaktır.

"YARIN" NEYİ SAVUNUYOR?

Yarın'ın ilkeleri, yalnızca Öğrenci Postası'nın oluşum biçiminden öte, Bağımsızlık, Demokrasi, Toplumsal Kurtuluş Savaşımı içinde öğrenci gençliğin demokratik-akademik savaşımına ve örgütlenmesine yönelik bütünsel bir bakış açısını temel alır. Ancak kuşkusuz Öğrenci Postası'nın da bu savaşım içindeki yeri çok önemlidir.

Örgütlenmeye yönelik önerilerimizi şöyle özetleyebiliriz:

1) Öğrenci dernekleri demokratik-akademik temelde örgütlenen ve öğrenci gençliğin genç olmaktan ve öğrenci olmaktan kaynaklanan sorunlarını çözümleme yolunda uğraş veren sendikal yapılardır. Ve elbette ki bu savaşım, toplumsal sorunların çözümü için verilen savaşımın, politik savaşımın ayrı düşünülemez. Öğrenci dernekleri varolan bütünlüğü iyi kavramalı, özel olanı genel olana bağlamasını bilmeli, bu doğrultuda en geniş demokrasi güçleriyle etkin dayanışmayı kurabilmelidirler. Bu bütünsellik örgütsel bağımsızlık ilkesiyle çatışmaz, aksine birbirini tamamlar. Ayrıca, sendikal yapılarda politik grupların varolacağı gerçeğini de ortadan kaldırmaz. Doğaldır ki, çeşitli gruplar kendi düşünce ve ilkelerini yaşama geçirmek için uğraş verecekler, görüşlerini yaymaya çalışacaklardır. Ama dikkat edilmesi gereken unsurlar vardır. Birincisi; öğrenci derneklerinin politikadan koparılamayacağı gerçeği, kesinlikle, onların politik örgütlenme olduğu yanıyla karşılanmalıdır. Bu yanlış; bir yandan sendikal örgütlenmeleri bir avuç bilinçliler klubüne dönüştürken, diğer yandan hem örgütsel hem de ideolojik anlamda politik savaşımı sulandıracaktır. Derneklerden "devrimci" örgütlenmeler çıkarmaya çalışan tasfiyecî anlayışın da içine düştüğü aşmaz budur. İkincisi ise, politik gruplaşmaların kendi grup çıkarlarını öğrenci kitlelerinin çıkarlarıyla çelişkiye düşürmeleri ve genel harekete zarar verme pahasına bu anlayışı gütmeleri tehlike-

sidir. Giderek bu anlayış asıl savaşım odağını dıştan içe çevirir. Grupların birbirlerinin "hesabını görme" taktiklerini ön plana çıkarır. Bunun sonucu ise; politik savaşımın sendikal savaşımın uyumlu gelişmesi yerine, "politik (!) savaşım adına sendikal savaşımın lime lime edilmesidir. Bir diğer adı ise "grup fetişizmi" dir.

2) Öğrenci derneklerinin işleyiş mekanizması, tarih boyunca haklılığı ve doğruluğu kanıtlanmış olan Demokratik Merkezîyetçi işleyiş olmalıdır. Aşağıdan yukarıya tartışma-eleştiri-özeleştiri-ıkna-karar sürecinin işletilmesi, tüm üyeleri çalışmaların içine katacak mekanizmaların yaratılması, yönetici kadroların çalışkanlık, girişkenlik ve kolektiflik ölçütlerine göre seçilmeleri geri alınabilmeleri, süreç sonunda alınan kararların "tartışmada serbestlik-eylemde birlik" anlayışı içinde, tüm kesimler tarafından ayrıcalıksız işletilmesi, demokratik merkezîyetçiliğin uyulması zorunlu ilkeleridir. Bu anlayışa karşı olanlar bulunabilir. Elbette doğru anlayış yerini bulacaktır. Fakat asıl sorun, işleyiş kendi kafalarına göre yorumlayanlar; işlerine gelen kararları tanıyıp işlerine gelmeyenleri tanımayan, hatta engelleyenlerdir. Üç ay boyunca gerek üye tabanında gerekse platformda yapılan uzun tartışmalardan sonra Öğrenci Postası Yayın Kurulu ve işleyiş ilkeleri benimsendiği halde, bunu gerçekleştirenleri "ne biçimde ve nasıl olursa olsun yayın organı bir an önce çıkmalıdır"(1) mantığıyla suçlamak işte böyle bir anlayışın ürünüdür. Uzun tartışmalardan süzülüp gelen atımlara karşı 44. madde kampanyalarının içinden çıktığı platformu "papazlık"la suçlamak, ondan da öte engellemeye kalkışmak, eline geçirdiği yerde dilekçeleri yırtmak

işte böyle bir anlayışın ürünüdür. İsteddiği karar çıkmayınca platformu bölmeye kalkıp, terketmek işte böyle bir anlayışın ürünüdür. Bu arkadaşlar bilmelidirler ki, demokratik merkezîyetçi işleyişin ayrıcalıklı yoktur. İşleyiş herkes ve gruplar için geçerlidir.

3) Öğrenci gençliğin demokratik-akademik savaşımının başarısı için tüm hareketin tek bir merkezi çatı altında toplanması, savaşımın tüm yurttan ortak ve eşgüdümli olarak yürütülmesi zorunludur. Daha önce defalarca yinedeğimiz ve yine belirteceğimiz gibi, ortak soruna karşı (YÖK ve ötesi) bölünmüş ve iletişimsiz bir hareketin başarılı olabileceğini düşünmek, hayalcilikten de öte gericiliğin değerimine su taşımak anlamına gelir. Ancak daha da trajik olanı; içi boşaltılmış merkezi birlik sloganları savurup, fiili olarak hareketi parçalayacak öneriler ortaya atanların içine düştükleri durumdur. Bir kez daha belirtelim. Öğrenci gençliğin merkezi birliği, iki temel dayanak üzerine oturmalıdır: Merkezi düzeyde tüm dernekleri temsil edebilen ortak bir platform ve etkin, mücadeleci, kitlesel birim dernekleri. Bu iki unsur arasındaki bağ sağlam ve dolaysız olmalıdır. Aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya işleyiş kanalları aşamazsıdır. Bu işleyiş; merkezi örgütlenmeyi yaşama geçirirken, diğer yandan da doğrudan birim derneklerinin denetim ve katılımını sağlar. İşte Yarın bunu savunuyor. Bu ilkeyi gözetmek koşuluyla ortak platformun bir üst kurul olması gerektiğini, karar alabilmesini, ve bu kararların bağlayıcılığını savunuyor. Ve kurulacak tüm organların, bu iki dayanıklı yapıya bağlı kılınması gerektiğini söylüyor.

Öğrenci derneklerinin çalışmalarında il platformlarının önemi inkar edilemez. İl platformları; öğrenci gençliğin genel savaşım hattı ve Türkiye platformunun çalışma ilkelerine paralel olarak, o il düzeyindeki çalışmaları yönlendirirler. Ama Türkiye platformu ile birim dernekleri arasında bir ara aşama, birim derneklerinin yurt çapındaki yetkilerini devralan yahut engellenen bir organ işlevi göremezler. İstanbul'da, yedi derneği platformdan ihraç ettiğini iddia eden ve kendine il platformu adını veren yapının içinde bulunduğu durum, olması gereken duruma dair ibret verici bir örnek oluşturmaktadır.

4) Öğrenci Postası'nın işleyiş, demokratik öğrenci hareketinin tek bir merkezi çatı altında ve federatif bir biçimde örgütlenmesinin temel dayanağını oluşturmaktadır. İşleyiş konusundaki öneriler şöyle sıralanabilir:

a) Yayın kurulu Türkiye Öğrenci Dernekleri ortak platformunca seçilmelidir. Birim dernekleri yalnız kendi bölgesinde değil, tüm yurt çapında yayın kurulu üyelerini seçebilmeli, geri alabilmeli, denetleyebilmelidirler. Seçme ve geri alma yetkisi elinden alınmış bir platformun denetleme yetkisi olduğunu savunmak balıkların konuşabileceklerini iddia etmeye benzer. Derneklerin denetimini bölgelerle sınırlamak ise temel birimlerin ve tabanın ufkunu daraltmak, onların bütün hakkındaki söz ve karar haklarını yok saymak anlamına gelir.

Ayrıca, öğrenci derneklerinin önemli bir bölümü bölgelere ayrılmaması düşünülen dört büyük ilin dışında yer almaktadır. Ve bu dernekler gericiliğin kendisine odak seçtiği alanlarda yaşama ve güçlenen savaşımı vermektedirler. Bundan dolayı da, büyük illerdeki derneklerin da-

yanışma ve yardımlaşması bu dernekler için çok önemlidir. Öğrenci Postası'nın bu dayanışma ve yardımlaşması rolü de küçümsenemez. Ama bölgeci anlayışın getireceği; küçük illerdeki dernekleri büyük illere bağlamak, onların büyük ile özgü sorunlar içinde boğmak, dergiye yönelik katılım haklarını ise ara kademeler içinde en aza indirmek olacaktır. Oysa, doğrudan katılım ve denetlemeye en fazla gereksinimi olan dernekler de bu derneklerdir.

b) Yayın kurulunun işlevi Türkiye Öğrenci Dernekleri Birliği'nin program hedef ve çalışmalarına uyumlu olarak Öğrenci Postası'nın çıkarılmasıdır. Yayın kurulu, platform görüşmeleri sırasında yurt çapındaki iletişim ve eşgüdümü de sağlamalıdır. Seçilmiş bir yapının iletişim ve eşgüdüm işlevlerini reddetmek, Eylül sonrasının her türlü örgütlenme ve yönlendiriciliği inkar eden anlayışın bir kalıntısıdır ve savaşını şekilsiz bir dağılımlık içinde hapsedmekle eşanlamlıdır.

Tüm çalışmaları hakkında, yayın kurulu platforma düzenli bilgi vermek, rapor mekanizması oturtulmalıdır.

c) Yayın kurulu seçilirken öğrenci dernekleri içinde farklı görüşlere sahip grup ve kişilerin olduğu gerçeği gözardı edilemez. Yayın ku-

rule en geniş kesimleri kapsayıcı bir bileşene sahip olmalı, farklı eğilimler ağırlıkları oranında yayın kurulu içinde temsil edilmelidirler.

d) Yayın kurulu seçimlerinde İstanbul, Ankara, İzmir ve diğer illerin dengeli bir dağılımı gözönüne alınmalıdır.

e) Yayın kurulunun illerle bağlantısını sağlayacak il yayın komisyonları kurulmalı; yazı toplanması, dergi satışı türü etkinlikleri, gerçekleştirilmeli, dahası tabanın görüş, öneri ve eleştirilerini yayın kuruluna doğrudan iletilici bir işleyişi sağlanmalıdır. Bu komisyonlar il platformlarıyla sürekli ilişki içinde olmalıdırlar. Ayrıca, tüm yurt çapında dergi temsilcilikleri açılmalıdır. İşte, yerel işleyiş konusu böyle çözüme bağlanır. Yoksa, taban ve platform arasında kademeler sokarak değil, hele birim derneklerin yetki ve ufkularını o il ile sınırlayarak hiç değil.

f) Nihayet, yayın kurulu üyeliklerine kişiler seçilmelidir, dernekler değil. Yayın kurulu üyeliği doğrudan kişisel sorumluluk ve çalışkanlık gerektiren bir uğraştır. Ayrıca, yayın kurulu üyesi yalnızca derneğine karşı değil tüm platforma karşı sorumludur. İşte, platform bu özellikleri temel alarak, derneklerin platformda temsilci olarak görevlendirdiği kişiler arasından yayın kurulu-

lunu seçmelidir. Derneklerin yayın kuruluna seçilmesini savunmak, öğrenci derneklerinin ortak yayın organını çıkartma sorumluluğunu bir grup derneğe devretmek anlamına gelecektir. Platform derneği seçecek, dernek de yayın kurulu üyesini seçecektir. Temsilcilik hak ve yetkileriyle bağdaşmaz bir öneridir bu. Derneğin seçtiği kişi görevini yapmadığında, kim geri alacaktır? Yahut da platformun insiyatifinden bağımsız olarak, hatta ona rağmen, tek bir dernek-içi yönetim değişikliğinde yayın kurulu üyesi değişirse ne olacaktır? Bu, tüm dernekler adına bir derneğin karar vermesi demektir. Esas olan yetki verenin geri almasıdır. Bu durumda, yetki veren de geri alan da tek bir dernek olacaktır. Ve tabii, sonsuz karışıklıklar.... Bu kabul edilemez.

5) Türkiye Öğrenci Dernekleri Birliği üzerine son söyleceğimiz şey birim derneklerin işleyişlerine müdahale etmeme ilkesidir. Bu ilke titizlikle korunmalıdır. Gerçi platform işleyişe ilişkin öneri ve uyarılarda bulunabilir, ancak yaptırım uygulayamaz.

İşte tüm bunlar, Yarı'nın öğrenci gençliğin tek yığımsal örgütlenmesine yönelik önerilerini kısaca özetliyor. Belirtmek gerekir ki, şimdiki kadar hiç bir yazı, hiç bir öneri henüz bu programı yürütememiş-

tir. Gelen öneriler de, varolanın yerine neden bir seçenek gerektiğini açıklamamış, açıklayamamışlardır. Sosyal pratik, her geçen gün örgütlenme ve çalışma ilkelerinin doğruluğunu kanıtlamaktadır. Demokratik öğrenci hareketi, demokratik-akademik savaşımında yığınlara ulaşmış, çeşitli mevziler elde etmiş ise bu; eylemlerin, kampanyaların, çalışmaların tabanda tartışılması, ortak platformda karara bağlanması, yurt çapında tek bir ses tek bir yumruk gibi pratiğe dökülmesi sonucunda olmuştur. 44. Madde Kampanyası sırasında Öğrenci Postası'nın etkinliğini kim tartışabilir? Nisan eylemlerinde, tüm baskı ve engellemelere karşın tek yaprak da olsa çıkan ve bir bayrak gibi dalgalandıran Öğrenci Postası'nın yarattığı heyecan ve toparlanmayı kim inkar edebilir?

Demokratik öğrenci hareketi gelişim sürecinde, doğru ilkelere tarafında, ortak noktalar üzerinde ve yanlışlardan arınmak için tartışmalarını sürdürecektir. Ve inanyoruz ki; merkezi, federatif bir yapı, yığımsal bir katılım ve demokratik işleyiş içinde, işlev ve görevine uygun tek bir yayına dayalı örgütlenme demokratik öğrenci hareketini başarıya götürecektir.

(1) Yeni Aşama, Sayı 3, s. 26-8.

ÜNİVERSİTE HARCINA ZAM

● Harçların kullanım alanları, öğrencilerin verdiği paralar üzerinde işleyişin demokratikliği açısından söz sahibi olması, eğitimde eşitsizlik, geleceği ipotek altına alma gibi çelişkiler yaşanıyor.

Şafak Erdoğan

Harçlar uygulanmaya başlandıktan itibaren, sürekli olarak yüzde 100'ere varan zamlar görüldü. Harç gelirleri ilk yıl 5, ikinci yıl 9, üçüncü yıl 25 milyar civarında gerçekleşerek, yükselen bir seyir izledi. Eğitimde fırsat eşitsizliğinin, adaletsizliğin açık göstergesi demek olan harçlar, anladığımız kadarıyla 87-88 öğretim yılında daha zamlı biçimiyle uygulanacak.

Önümüzdeki öğretim yılında harç uygulamasının göstereceği gelişme konusunda, 16 Haziran tarihinde Milliyet gazetesinde çıkan bir haber çok çarpıcı, haberi aynen okuyalım:

"Hafta sonunda Ankara'da yapılan Rektörler Komitesi'ne katılan ve rektörlerin sıkıntılarını dinleyen

Cumhurbaşkanı Kenan Evren., bitiren rektörlerin parasızlıktan şikayet etmeleri üzerine, kendi kaynaklarını kendilerinin yaratmalarını önerdi. Evren, bu arada öğrencilerden yıllık ne kadar öğrenim harcı alındığını sordu. Tıp fakültelerinden 100 bin, diş hekimliği, eczacılık ve veteriner fakültelerinden 80 bin, mühendisliklerden 70 bin, hukuk, siyasal işletme, edebiyat fakültelerinden 40 bin, iki yıllık yükseköğretilerle, Açıköğretim fakültelerinden de 10 bin lira alındığını öğrenince, "Bu harçlar çok düşük, yurt dışında çok yüksek ücretler alınıyor. Bizde o kadar yüksek olmayan ama artmasında yarar var." dedi. Cumhurbaşkanı Evren, harçların azlığını vurgularken, her gün bir gazete-

ye verilen 130 liranın yıllık toplamının, hukuk fakültesinin öğrenim harcından daha fazla olduğunu belirtti. "Yılda 40-50 bin lira gerçekten çok para değil" dedi.

Cumhurbaşkanının sözleri sanyoruz hemen dikkat çekmiştir. Rektörlük seçimlerinin, öğretim üyeleri, öğrenciler dışta bırakılarak kimi çevrelerin didişme alanı haline geldiği bugünlerde, Cumhurbaşkanının sözleri YÖK geçişini, eğitim geçişini daha çarpıcı kıyor.

Evret, rektörler parasızlıktan şikayet ediyorlar. Bu sorun karşısında biz harçların az olduğunu, artırılması gerektiğini söylemeyecek bir gerçeğe dikkat çekeceğiz: 81 sonrası, tıpkı 71 sonrası gibi, eğitim harcamalarının en yüksek oranda düştüğü bir dönem oldu. 71'de eğitim harcamaları 2.6 milyon lira iken, 72'de 1.3 milyon lira olarak gerçekte. 81-85 arası öğrenci başına ödenek üniversitelerde yüzde 154 oranında azalma gösterdi.

Bir yandan silahlanma harcamaları doruklara ulaşıyor, şirket kurtarma diye milyarlarca lira ile sermaye kendisini kurtarmaya çalışıyor, öde yandan eğitim harcamaları kısılarak "Bilimsel

Üniversite" batırılmaya çalışılıyor. 24 Ocak - 12 Eylül ile büyük hesaplar yapılan, sonra öğrencinin karşısına çıkıp onun günde gazetesine verdiği 130 liranın hesabını yapıyorlar.

ODTU ortasına yapılmak istenen, Erciyes üniversitesi kampüsünün tam ortasında yükselmeye başlayan ODTU'de fiziksel nedenlerden dolayı, (küçük bir azınlığa hitap eden tenis kortlarının), rektörlük için saunaların, villaların, ve daha birçok savurganlığın hesabı yapılmıyor da, kültürel bir gereksinimin, gazetenin hesabı yapılıyor.

Evren, "üniversitelerin kendi kaynaklarını kendilerinin yaratmalarını" öneriyor. Şu anda 24 Ocak kararları doğrultusunda belirlenen ekonomik politikalar ve politik kararların özel sermayenin birikimine yönelik olduğunu anımsarsak, Evren'in ifade ettiği yaklaşım, aynı zamanda "siz kendi kaynaklarınızı kendiniz yaratın, çünkü bizim kaynaklarımız sizin değil özel sermayeninindir." anlamına gelmektedir. Bu yaklaşımda, öğrencinin kitap, gazete gibi gereksinimleri de karşılanmamalı, bunlara harcanacak para, harç biçiminde YÖK'e teslim edilmelidir.

Üstelik, öğrenciler para sıkıntısı içindeki üniversitelerde, harçların ne biçimde kullanıldığını da bilmiyorlar. Çünkü bugüne dek toplanan harçların nerelere kullanıldığını hiçkimse tarafından açıklanmadı.

Harçların kullanım alanları, öğrencilerin verdiği paralar üzerinde işleyişin demokratikliği açısından söz sahibi olması gereken tek unsur olan öğrencilerin, harçlar konusunda söz hakkının olmaması, eğitimde eşitsizlik, geleceği ipotek altına alma gibi çelişkiler yaşanıyor.

Gerçekler saklanıyor kamuoyu aldatılıyor, kapalı kapılar ardında bilimi Üniversiteden koumanın hesapları sürüyor. Öğrenci Derneklerinin önümüzdeki öğretim yılında gerçeğe karşı Özerk-Demokratik Üniversitesi Kurultayı, gerçekleri günışığına çıkarmanın önemli bir adımı olacaktır.

Harç konusunda olduğu gibi diğer sorunların da çözümü öğrencilerin bu sorunları "bütünüyle ve doğrudan yaşamaları" dolayısıyla sorunlarına sahip çıkması ve "etkili bir güç" olmasıdır. Bu hedefte atılan adımlar ise, üniversiteleri spekülasyon aracı zannedenleri korkutacak düzeydedir.

Öğrenci derneklerinin kurulma-ya başlaması ile birlikte yeneden canlanan demokratik öğrenci hareketi çeşitli tartışmalara sahne oldu, oluyordu. Farklı görüş ve eğilimlerin bulunduğu ortamlarda tartışmaların da olması doğaldır. Burada özen gösterilmesi gereken nokta ise, bu tartışmaların yıkıcı değil yapıcı olmasıdır. Ancak, kimi küçük burjuva sol radikal akımların dergilerinde ve derneklerinde tartışma konularında karalama mantığını ön plana çıkartması, kullandıkları üslup ile ortak zeminleri ortadan kaldıracı hareketlere yönelmeleri mevcut tartışmaları, görüşleri açan, geliştiren yapıcı bir işlev görmekten uzaklaştırmaktadır.

Küçük burjuva sol radikal akımların en ucunda gözüken Yeni Çözüm dergisi Yarın'a yönelik gözüküp kapalı saldırılarını hiçbir somut duruma ve gerçekliğe dayanmaksızın sürdürmeye devam etmektedir. Öyleki Yarın'ın başından beri karşı çıktığı görüşleri kendince Yarın'a malediyor ve ardından bunları çürütmeye çalışıyor. Bu herşeyden önce okuyucuyu cahil yerine koymaktadır. Devrimci ahlaka bağdaşan bir tutum değildir, devrimci lafazanlığa ise denk düşmektedir.

Bu yazıda yukarıda sözünü ettiğimiz çevrelerin dergilerinde sıkça rastlanan tutumlarına ilişkin birkaç örnek vereceğiz. Bundan sonraki sayılarımızda da sayfalarımız elverdiği ölçüde bu türden çarpıtma ve karalama mantığına dayalı örnekleri sergilemeye çalışacağız. İlk örneğimiz Yeni Çözüm dergisinin Mayıs sayısından: Derginin başyazısında "Yarın dergisi gibi ayakları yere basmayan önermeleri... birazcık gözlerini açıp savduklarının kimlerin ve hangi güçlerin işine yaradığına baksınlar" kendileri gibi ANAP'ın da derneklerde "doğal üyelik" savduğunu görsünler." Eğer sayın yazar ahlak kesmeyi bırakıp kendisi gözünü birazcık da olsa açabilse idi Yarın'ın "doğal üyelik" savunmadığını görecekti. Yarın Yayınları'nın 1986 Ocak ayında basılan "Öğrenci Dernekleri" broşürünü okumuş olsa idi. "doğal üyelik" konusunda 16. ve 17. sayfalarındaki şu satırları anımsardı: "Öncelikle örgütle üye arasında hiçbir bilinç ve gönüllü bağa dayanmadığı için bu sistem (doğal üyelik) etkin bir örgütlenmenin yöntemi olamaz. (...) Öte yandan, doğal üyelik sistemi, öğrenci birlikleri deneyiminde görülmüştür ki, örgütler üzerinde iktidarın ayak oyunlarına elverişli bir sistemdir. Sahteciliğe, örgütü çift başlı hale getirecek kongre oyunlarına olanak sağlayabilir. Bu nedenle doğal üyelik sistemi savunulmamalıdır." Varsayalım ki, Sayın başyazarın böyle bir broşürden haberi yok. Yarın dergisinin Nisan

Tasfiyeciliğin gelişmesinde öznel etmeni belirleyen harekete nasıl olursa olsun egemen olmak amacını güden Yeni Çözüm çevresi olmaktadır. Yeni Çözüm; öğrenci gençliğin akademik-demokratik örgütlenmelerinden politik örgüt çıkarma hevesine kapılarak, demokratik öğrenci hareketinin birliği yerine farklı görüşleri savunmaları etkisizleştirmeyi amaç edinen bölücü bir çizgi izlemektedir.

1987 sayısında, "Öğrenci Derneklerine Karşı Yeni Bir Tertip" başlıklı yazıyı da mı okudular? Henüz öğrenci derneklerinin kapatılmasına ve yerine güdümlü dernekler kurulmasına ilişkin yasa Yarın Meclis Komisyonu'na geldiğinde, mevcut dergiler içerisinde konuya önem veren ve yasaya karşı çıkılmasını savunan tek yazı Yarın dergisinde yayınlanmıştır. Yeni Çözüm dergisinin kendisi de dahil olmak üzere, diğer tüm küçük burjuva sol radikal dergiler ancak öğrenci gençliğin Nisan Direnişi bittikten ve tasarı geri çekildikten sonra sayfalarını bu konuya açıyorlardı. Bu yazıda, yasanın tüm anti-demokratik maddeleri gibi, doğal üyelik konusu da ele alınıyor ve karşı çıkılıyordu. Bir kaç satır aktaralım: "... hiç yüzünü görmediğiniz, adını bilmediğiniz, derneğe uğramamış doğal üyeler, nasıl yapılacağı yasadaki pek açık olmayan şubeler genel kurulunda gelip oy kullanabiliyorlar. Ne kadar demokratik! Aynı konudaki görüşlerimizi, Mart 1987 sayımızdaki "Öğrenci Konseyi: YÖK'ün Çifte Standardı" başlıklı yazımızda da net olarak ortaya koymuştuk. Uzatmayalım, daha birçok yazıda Yarın dergisinin derneklerde doğal üyelik karşı olduğu vurgulanmıştır. Diyelim ki, Çözüm başyazarı öğrenci hareketine ilişkin kimin ne savunduğu bilmiyor, yazıyor ve suçluyor. Bu iyimser bir yaklaşım olacaktı, eğer aynı derginin aynı sayısıyla verilen Özel Duyuru ekinde, "Yasadaki en tartışılan konu, doğal üyelik konusu. 'Siyam ikizleri' çevresinin de büyük alkış tuttukları, savdukları bir öneri. Bu iki anlayışa kalırsa öğrenci gençliğin kitleleşmesi sorununun çözümü 'doğal üyelik' uygulamasında." (Siyam ikizlerinden kasıt, Yarın ve Gökyüzü dergileri), yazılmamış olsaydı. Görüldüğü gibi oldukça dürüst ve tutarlı bir yayım çizgisi izliyor Çözüm dergisi. Belki bu denli açık ve kimsenin yanılmayacağı bir tahrifatı bir sonraki sayılarında düzeltirler diye bekleedik, ama nafile. "Çamur at, izi kalsın" anlayışı tıpkı eylem değerlendirmelerinde olduğu gibi, burada da geçerli olmuştur. Revizyonist, reformist, pasifist türü temelsiz suçlamalarına alıştığımız bu çevrelerden, kendi küçük burjuva ideolojileri ile politikalarını tartışacaklarsa, bunu hiç olmazsa görüşlerimizi çarpıtmadan yapmalarını beklemeye hakkımız vardır.

"Siyam ikizleri" ne gelince; ön-

celikle doğal üyeliğe ilişkin olarak belirtelim ki, Gökyüzü dergisinin bu konuda ya da başka bir konuda ne savunduğunun bizce bir kıymeti yoktur. Bu çevre, öğrenci hareketi içerisinde sol radikalizmin desteğiyle başlangıçta sağladığı etkinliği yitirmiş, ihbarcı ve uzlaşmacı geleneğin mirasçısı olma günahından ötürü de hak ettiği yeri bulmuştur. Burada Gökyüzü'ne değinmemizin nedeni, Yeni Çözüm ve Mayıs dergilerinin "siyam ikizleri" benzetmesini yapmalarının amacını, o pek sevdiikleri deyimle "şark kurnazlığının" bu kötü örneğini sergilemektedir. Sözümona, böylesi bir yakıştırmayla Gökyüzü ve Yarın'ı kitle önünde eşdeğer gösterecekler ve Yarın'ı tasfiye etme konulu pembe rüyalarını sürdüreceklerdir. Kitleleri bu noktada da aldatmaya çalıştıklarından ötürü itibarlarını biraz daha kaybettiklerinin farkında değiller.

Bu benzetmenin ikinci bir amacı da, sözkonusu çevrelerin bir bölümünün, geçmişte Yarın'a karşı Gökyüzü çevresiyle yapmış oldukları ittifaktan dolayı sırtlarında taşıdıkları kamburu, Yarın'a takma çabalarıdır. Hatırlanacağı üzere, bu dönemde dernekler platformunda temel aynıymış Yarın ve Gökyüzü dergileri etrafında odaklaşıyordu. Ve bu, arkadaşların bir kısmı dernekler

konusunda politikasız iken, diğer bir kısmı da Gökyüzü ile birlikte hareket ediyordu. Yine bu çevreler bazılarının Gökyüzü dergisini bir "tartışma" ve "platform" dergisi ilan ederek, aynı sayfalardan Yarın'a saldırılarını henüz unutulmadı. Eğer okuyucumuz Gökyüzü dergisinin Mayıs 1986 sayısına bakarsa, ilginç imzalarla karşılaşacaktır. Ayrıca, Gökyüzü dergisinin görüşlerine karşı neler düşündüğümüzü öğrenmek isteyenlere Mayıs 1986, 58. sayımızda yer alan, "Öğrenci Hareketinin Gerçekleri Nelerdir? Yarın Neleri Savunuyor?" başlıklı yazıyı okumalarını öneririz. Tüm bu gerçeklerin ardından mutlaka bir siyam ikizi yaratmak gerekiyorsa, bu ilişkinin Gökyüzü ile kendileri arasında kurulması daha isabetli olacaktır.

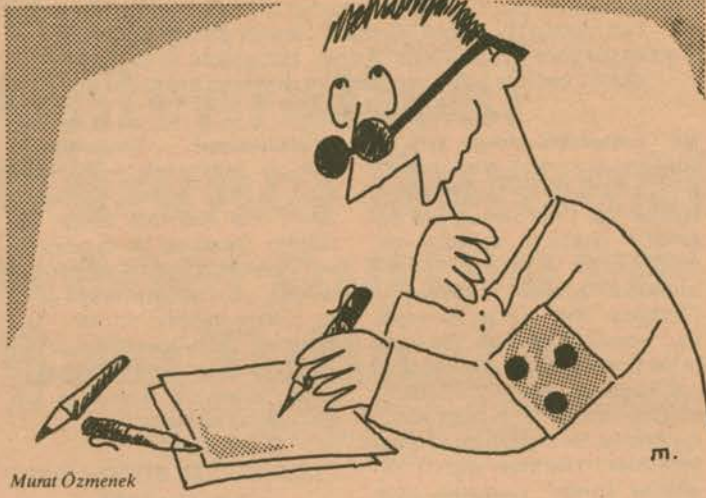
Sol yelpazede Yeni Çözüm dergisinin hemen sağında bulunan Mayıs dergisi ise, Yeni Çözüm dergisine sık sık fazla ileri gittiğini hatırlatıyor, Yarın'a karşı "gözü kapalı" taarruzda bulunmamasını, "Çözüm dergisi kızmakta haklı ama, bu ezere konuşma hakkını kimse vermiyor. Yarın, derneklerde 'doğal üyelik' savunmuyor ki." (1) gibi, sol yanındaki kardeşi incitmeden uyarılarda bulunuyor. Bu, kuşkusuz ki tartışmaların sağlıklılığı açısından önemli. Ancak, Mayıs dergisi Çözüm dergisine yaptığı uyarıların kendisi için de geçerli olması gerekliliği üzerinde düşünmeli. Bilindiği gibi, demokratik öğrenci hareketi

Hayri Ekinci

içerisinde en fazla tartışılan konulardan biri "Öğrenci Postası" olagelmıştır. Başından beri demokratik öğrenci hareketinin ortak sesi olan bir yayına karşı tavır alan sol radikal gruplar ve Gökyüzü çevresi, Öğrenci Postası'nı sürekli olarak karalamaya çalışmışlardır. Mayıs dergisinin sahibi ve sorumlulu yazışmaları müdürü Ali Yıldırım, dergisinin 2. sayısında şöyle yazıyor: "Öğrenci Postası ölü doğdu. Ebeleri, çocuğu anasının karnında öldürmek için epey uğraştılar. Sorumlusu Yarn'dır." Ortak Sendikal-merkezi bir yayım çıkartılması konusunda "bir oldu bittiye getirme çabalarına karşın yine de bir dizi tartışmayı engelleyemediler.", "Yayın Kurulu hep Yarn çizgisindeki insanlardan oluşturuldu." vb. Ne denilebilir ki! En azından bu sözleri derginin sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü sıfatıyla Ali Yıldırım söylememeliydi. Doğrusu, ünvanındaki "sorumlu" sözcüğüyle pek de bağdaşmıyor yazdıkları. Sayın Ali Yıldırım unutmamış olabilir, biz anımsatalım; her ne kadar kendisi "Yayın Kurulu hep Yarn çizgisindeki insanlardan oluşturuldu" diyorsa da, bizzat kendisi seçilen Yayın Kurulu'nun üyeleri arasındaydı. Şimdi geriye, sayın Ali Yıldırım'ın unutkan olması dışında, bir de o zamanlar "Yarn'ın" olması olasılığı kalıyor. Hangisi sayın Ali Yıldırım? Bu çevrelerin sık kullandığı sözlerden biri de, "maskeleri düşürmek" tir. Evet, maskeler düşüyor, daha da düşecek.

Murat Ozmenek

üyeleri seçildiği Şubat 1986 tarihli Türkiye Dernekleri Toplantısı'nda bu konu tartışılmıştır. Ancak, "ya hep ya hiç" mantığıyla hareket edilmesinden dolayı derginin çıkartılması üç ay geciktirilmiştir. Mart ayı toplantısında yayım tekrar tartışıldı. Nisan ayı, toplantısında yine tartışıldı. Ve yine çıkması yönünde karar alındı. Buna karşın, sayın Ali Yıldırım halâ tartışılmadı diyorsa, söylediklerine en azından kendisi o dönemin canlı tanığı olduğundan dolayı inanamaz. Evet, tartışmada dürüstlük temel koşul olmalı.

Benzeri tutum ve değerlendirmeleri Nisan eylemleri ardından yine aynı çevrelerin dergilerinde görüyoruz. Sözümona Yarn, sayfalarında "yasalcılığı" savunmuş. Bu konuda ne tek bir satır göstermeleri, ne de örneklemeleri olası değildir. Ocak 1987 tarihinde "Korsan Koymak" yazısını buna ilişkin örnek olarak kullanmak isteyenler, bu yazıyı bir kez daha okumalıdır. Yazı, "yasallığı" değil, eylem hattında "kitleliliği" savunmakta ve buna dikkat çekmektedir. Böylesi ucuz çarpıtmalarla Yarn'ı karalamaya çalışmak, boş bir hayaldir. Görüşlerimizi daha iyi kavrayabilmeleri açısından Haziran 87 sayısındaki "Eylem Toplumsal Savaşının Neresinde" başlıklı yazıyı da okumalarını dileriz.

Yarn, bugüne kadar eylemlerde "yasallığın" değil, "meşruluğun" yakalanması gerektiğini savunmuştur. Söz konusu yazıdan şu alıntıyı aktaralım:

"...Hangi eylem türü kitlelerin azim ve kararlılık düzeyiyle üstüste çakışıyor, en geniş toplum kesimlerini yanına çekiyor, uzak unsurları tarafsızlaştırabiliyor, varolan amaç haklılığı inancını geniş kesimlere yaygınlaştırabiliyor, gericiliği alabildiğine yalnızlaştırabiliyor, saldırı silahlarını felce uğrattıyor ve tecrit süresini işletiyorsa ve toplumsal savaşında eylem sonrası gelişmeler kapısını aralıyorsa, o eylem meşrudur. İşte gerekli olan da o noktada bu eylem türünü bulup gerçekleştirilebilir. Kararı okuyucuya bırakıyoruz. Sol radikalizmin "yasalcılık" olarak suçladığı anlayış budur. Böylesi bir anlayışın hangi noktasına karşı çıkıyorlar? Bu tartışmayı yürütmelidirler.

Nisan eylemleri sırasında yüze yakın eylem gerçekleştirilmiş ve bu eylemlerin tümü, ayırım gözetilmeksizin demokratik öğrenci hareketinin eylemleri ve başarısıdır saptamasını daha önce yapmıştık. İstanbul'daki Aksaray-Beyazıt eylemini de aynı hareketin bir parçası olarak değerlendirdiğimizi belirtmiş ve Mayıs sayımızda eylemlerin dökümünü yaparken bu eyleme de sayfalarımızda yer vermiştik. Buna karşın, Çözüm dergisinden aynı "ahlaki yaklaşımla" şu "tutarlı" sözleri hep birlikte okuyalım: "İşte bir avuç karandıllık, güllü uğurlanan sözümona yasalçılar, yani 'otobüsçüler'; diğer tarafta Yarn vb. tarafından 'yasa dışı' (!) ilan edilmiş gençlik kitlelerinin yürüyüşleri ve kitlesel açık grevleri" Soruyoruz, kim nerede yasa dışı ilan edilmiş, şehirlerarası yürüyüş eylemine geçen öğrenciler "otobüsçüler" biçiminde hakaret etmek, küçük burjuva sol radikal akımların katılmadıkları eyleme saldırma mantığının tipik bir örneğidir. Ve kendilerince "devrimci" bir tutumdur.

ci" bir tutumdur.

Yeni Çözüm, Mayıs, Yeni Demokrasi, Yeni Aşama gibi birbirinden devrimci bu "yeni" başlar, birkaç ay öncesinde dergilerini çıkarmaya başlar başlamaz, ilk işleri Yarn'a "icazetli" biçimde saldırı yapmak oldu. Gerekece, Yarn'ın 1981 yılından beri düzenli olarak çıkan yasal bir dergi olması. Yasallığın icazet demek olmadığını, icazetin politikalarda aranması gerektiğini daha önce belirtmiştik. Yıllardan beri Yarn okuru olan çevreler bilirler ki, derginin yayım çizgisi demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizmin savunulmasını, mevcut olumsuz koşullar içerisinde tüm baskılara karşı eldeki olanaklarla savunulması olmuştur. Bugün, baskı koşulları ortadan kalkmadığına ve kendileri de dergi çıkartıklarına göre, "icazetli" olmayı da kabullenmiyorlarsa, bu gerçeği kavrayabilmeleri gerekir. Fakat, biz sorunun buradan kaynaklandığını düşünmüyoruz. Küçük burjuva sol radikalizmin en belirgin özelliklerindedir; baskı dönemlerinde kendi yüreğinin kabuğuna çekilir ve niye yenildiğini bir türlü anlayamaz, hayata küser. Ortam politikleşmeye başladığında, mücadelede yeni mevziler kazanıldığında ise, en sert, en keskin ve en devrimci görüntüyü yakalamak kaygusu ağır basar. Sorun, küçük burjuva sol radikalizmin temsil ettiği sınıfın duygularını dile getirmesinden ve hırçınlaşmasından öte birşey değildir aslında.

Mayıs dergisinin, "Yarn'ın" artık politika üretmeye taakatı kalmadı" (2) iddiasına gelince: Ne diyelim, ezbere konuşmamak lazım. Bunları yazmadan önce dergimizi okumalıdır. Görecekler ki, Yarn, öğrenci gençliğin örgütlenmesine ve mücadelesine ilişkin görüşlerini hiçbir boşluk bırakmamıştır. Mayıs dergisi önce kendi durumuna bakmalıydı.

12 Eylül öncesi sol-sosyalist-ilerici- demokrat güçlerin birliğinin sağlanamamış olması, yenilgiyi engelleyememenin önemli nedenlerindendi. Dillerden düşürülmeyen "birlik" sözcüğü de, taktik bir slogandan ileri gitmiyordu. Bugün, eğer geçmişten ders alınmak isteniyorsa aynı yanlışla düşülmemelidir. Gençliğin birliğinin sağlanması, tasfiyeci politikalarla, tartışmalarda çarpıtmalarla ve çamur atma yöntemlerini baş tacı yapmakla gerçekleşmez. Eylemler tartışılmalıdır, anlayışlar tartışılmalıdır, yanlışlar kabul edilmelidir. Ancak, tartışırken ve suçlarken somut verilere sahip olunmalı ve devrimci ahlak elden bırakılmamalıdır. Sol radikalizm çevrelerini bu konuda dostça uyarıyoruz.

(1) Mayıs dergisi, sayı 3 syf. 14

(2) a.g.y.

ŞMADA
TÜS
STLÜK...

Demokratik öğrenci hareketinin gelişim süreci birçok başarılar kazanılmasıyla birlikte, çeşitli olumsuzlukları da içinde barındırarak ilerlemektedir. Demokratik öğrenci hareketinin gerek ülke düzeyinde, gerekse illerde çeşitli birimlerinin birbirleriyle olan ilişkisinin ortak, demokratik bir biçime büründürülemediği olması, olumsuzlukların yaşanmasında ana etmeni oluşturmaktadır. Kullanılacak kıstasların belirlenmediği yerde, her olay ve her durum kendi koşullarına uyan işleyiş biçimlerini yaratmakta ve —özellikle bu yazıda değineceğimiz— hareketinin temel birimleri olan öğrenci derneklerinin birliğini ciddi biçimde tehdit eder hale gelebilmektedir.

Olumsuzluğun bir yanı; hareketin birliğinin, işleyiş mekanizmalarının ortak bir çerçeve ve bağlayıcılık içinde netliğe kavuşturulmaması iken, diğer yanı; hareketi ilişkin kimi politik yaklaşımlarda birliğin yerine bölücülüğün başa konulmasıdır. Öğrenci derneklerinde farklı eğilimlerin varlığının doğallığına karşın, her eğilimin bulunduğu ya da temsil ettiği dernek adına hareketin serbestliğinin, temsil ettiği kurumun amaç ve çıkarlarına aykırılık noktasına varamayacağı açıktır. Ancak, amaç demokratik öğrenci hareketinin birliğinin sağlanması yerine, farklı görüşlerin etkinliğini kırmak, ortadan kaldırmak ve her ne pahasına olursa, olsun önderliği ele geçirmek hayaline dönüştüğünde; bölücülüğün kendisini tasfiyecilik biçiminde ortaya koyması kaçınılmaz hale gelmektedir.

Nisan eylemleri döneminde, açıktan bir karşı çıkışın örgütlendiği ve yığınların eyleme kazanıldığı kavganın anında eylem kaçırma, fiziksel saldırı gibi hareketin birliğini ve gücünü zayıflatan girişimlere eklenen yedi derneğin İstanbul platformundan ihraç edildiği iddiası ile somutlanan gelişmeler sorunun ciddiliğini ve çözümünün acilliğini açıkça ortaya koymaktadır.

BİR ÖRNEK

Bundan 7—8 ay kadar önce, İstanbul dernekler platformu, oybirliğiyle, ancak başvuru yapmış veya yapmak üzere olan dernek çalışmalarının platformlara oy hakkıyla katılabileceği şeklinde bir karar alıyordu. Dernek çalışmalarının bu aşamaya ulaşmış olmadığını saptamak üzere, her üniversiteden başvurmuş bir derneğin temsilcisinin katılımıyla "denetleme kurulu" oluşturuluyordu. Ne var ki, bu kurul —kendileri de bu doğrultuda oy verdikleri halde— dernekler platformundaki sektör eğilimler tarafından işleme hale getiriliyordu. Bir ay kadar sonra ise başvurmamış dernek çalışmalarının "temsilcileri-

Gençliğin birliğinin sağlanması, tasfiyecilik politikalarıyla, tartışmalarda çarpıtmalarla ve çamur atma yöntemlerini başta yapıyla gerçekleştirmez. Eylemler tartışmalıdır, yanlışlar kabul edilmelidir. Ancak, tartışırken ve suçlarken somut verilere sahip olunmalı ve devrimci ahlak ekseninde bırakılmamalıdır.

nin" çoğunlukta olduğu yeni bir "denetleme kurulu" oluşturuluyor ve bu kurul temsilcileri kitlenin seçip seçmediğine karar vermek gibi olağanüstü yetkilerle donatılıyordu. Pratik ise, bu yetkinin kötüye kullanıldığı defalarca kanıtlanıyordu. Okullarda "dar" toplantılar yapılıyor, yönetim kuruluna son anda haber veriliyor, ve dernek kitlesinin çok küçük bir bölümünün katıldığı bu toplantılarda "kitle temsilcileri" seçiliyordu. Bu toplantıları yönetim kurulundan önce haber alan (!) "denetleme kurulu" toplantıda hazır bulunarak, seçimi geçeri sayıyordu. Kendi destekledikleri kişilerin temsilci olarak geldiği okullarda seçim yapılması gerekli görülüyordu. "Denetleme kurulu"nun da katıldığı fakat bu kurulun desteklediği kişilerin temsilci seçildiği seçimler, toplantı salonunun ışıklarını söndürme gibi yöntemlerle dağıtılmaya çalışılıyordu. Bu yöntemler yeterli gelmediği için, geçtiğimiz ay yedi derneğin platformdaki oy ve söz haklarının ellerinden alındığı öne sürülebiliyordu.

TASFIYECİLİĞİ AMAÇ EDİNENLER

Tasfiyeciliğin gelişmesinde öznel etmeni belirleyen, hareket nasıl olursa olsun egemen olmak amacıyla Yeni Çözüm çevresi olmaktadır: Yeni Çözüm; öğrenci gençliğin akademik-demokratik örgütlenmelerinden politik örgüt çıkartma hevesine kapılarak, demokratik öğrenci hareketinin birliği yerine farklı görüşleri savunanları etkisizleştirmeyi amaç edinen bölücü bir çizgi izlemektedir. Bileşenlerinden biri olduğu demokratik öğrenci hareketini

kitleselleştirmek, kurumsallaştırmak ve geliştirmek politikalarını değil, harekete katılımı daraltıcı ilkeleri, ülke düzeyinde birliğin kararlarını tanınamaya ille ayrımcı, ve son olarak tasfiyeye yönelen bölücü tavırları temel almıştır. Mayıs sayısı ile birlikte dağıtılan Duyuru Özel Sayısı'nda, daha önce Gökyüzü dergisinin denediği, öğrenci derneklerinde "arındırma" konusunu acil görev olarak açıklamıştır.

TASFIYECİLİK MÜCADELEYE ZARAR VERİR

Dergi sayfalarında ve çeşitli platformlarda öğrenci derneklerinin ilkeleri defalarca tartışıldı. Bununla birlikte, bir kez daha özetleyelim; öğrenci dernekleri gibi mesleki yapıda ideolojik birlik aranmaz. Mesleki örgütlenmelerde çeşitli politik eğilimler birarada bulunabilir/bulunmalıdır. Öğrenci derneklerinde yer almaması gereken tek kesim faşistlerdir, çünkü faşistler demokratik kitle örgütlerine düşmandırlar. Elbetteki bu ilke öğrenci derneklerinin politik tavırlarını almayacakları anlamına gelmez. Ancak bunu yaparken gözetilmesi gereken iki nokta vardır. Birincisi, somut koşullar dikkate alınmalıdır. İkincisi ise, öğrenci derneklerinin politik örgütlerden farklı bir işleve ve buna bağlı işleyişe sahip olduğu unutulmamalıdır.

Kuşkusuz, öğrenci derneklerinde de disiplini sağlamaya yönelik bazı yaptırımlar uygulanabilir. Ancak, yaptırım uygulanabilmesi için derneği oluşturan kitlenin kabul ettiği ortak bir irade, ortak bir çerçeve gereklidir. Bunu, kurumsal bir yapıya diyor de tanımlayabiliriz. Aynı şartlar çeşitli platformlar için de geçerlidir. Sözü edilen yaptırımlar dernekten (veya platformlardan) ihraçı da kapsayabilir. Ancak, böylesi bir yaptırım için hem esaslı bir neden olmalı, hem de bu kullanılacak en son yöntem olmalıdır. Henüz üyeleri bulunmayan bir "dernek"te veya ilkeleri belirlenmemiş, bir kıs-

mı başvuru yapmamış oluşumların temsilcilerinden oluşan bir platformda ise, ihraç türü yaptırımlar kabul edilemez. Hele amaç platformu üzerinde egemenlik kurmaksa..

Demokratik kitle örgütlerinin ve bu arada öğrenci derneklerinin kitleselleşebilmesi ve bu kitleyi mücadele içine sokabilmesinin en önemli koşullarından birisi, iç işleyişin demokratikliğidir. Demokratikliği olmayan bir örgütün kitleselleşmesinden söz edilemez. Demokratiklik ilkesinin en açık ihlali olan tasfiyecilik demokratik kitle örgütünün tabanını daraltır, etkisini azaltır. Giderek demokratik kitle örgütünün kendisinin tasfiyesine yol açar. 12 Eylül geldiğinde, demokratik kitle örgütlerinin hepsinin sessiz kalmışındaki en önemli etkenlerden biri, anarkosendikalist anlayışlarla birlikte tasfiyecilik olmuştur. Anlaşıldığı kadarıyla geçmişin derslerini bilince çıkartmak kimileri için kolay olmamaktadır.

Görüldüğü gibi, tasfiyecilik ülkede veriler demokrasi kavgasının öğrenci gençlik içindeki gücü olan demokratik öğrenci hareketine zarar vermektedir. Etkisini azaltmakta, birliği ve yığınların kazanılması kavgasını engellemektedir. Hiç kuşkusuz bu durum demokrasi güçlerini değil gericiğin ömrünün uzamasına yaramaktadır.

Bugün, öğrenci derneklerinde çok farklı eğilimler bir arada bulunmaktadır. Bunların ideolojileri birbirinden farklı olabilir. Hatta demokratik öğrenci hareketinin izlemesi gereken taktikler ve politikalar konusunda da farklı düşünyer olabilirler. Ancak bugün demokratik öğrenci hareketinde öğrenci derneklerinden politik örgüt çıkarabilmek için tasfiyecilik yöntemini benimseyenlerle, tasfiyeciliğe karşı olanlar arasında bir ayrım ortaya çıkmaktadır. Tek bir yığınsal, sendikal örgütlenme ve onun işleyiş mekanizmalarının netleştirilmesi temelinde en geniş birliğin sağlanması, hareketi tehdit eden bölücü-tasfiyecilik girişimlerinin etkisizleştirilmesini sağlayacak gerçek çözümdür.

Kemal Genç

TASFIYECİLİĞE GEÇİT YOK...

İTÜ Maden Fakültesi Öğrenci Derneğinden sonra İstanbul'da ikinci genel kurul, Yıldız Üniversitesi Öğrenci Derneği'nde yapıldı. 13 Haziran'da yapılan genel kurul'da yeni yönetim, geçici yönetim kurulu'nun önerdiği listenin çoğunluğun desteğini kazanmasıyla oluştu.

Kuruluş çalışmalarına iki yıla yaklaşan bir süre önce başlayan Yıldız Üniversitesi Öğrenci Derneği (YÜÖD) gerek bu çalışmalar sırasında, gerekse iki yıllık süreç içerisinde yetkili makamların türlü engelleme çabalarına karşın kararlı ve inatçı bir çalışma sürdürdü; genel kurul da bunun ürünü oldu.

"Üniversite derneği genel kurulu" olması nedeniyle özel önem taşıyan genel kurul sırasında, bir "keyfiyet abidesi" oluşturan görevli hükümet komiseri, iktidarın deneklere "sıcak bakışının" tutarlı örneklerini sergiledi.

Asıl görevi, genel kurulun denekler kanununda belirtilen hükümler doğrultusunda düzenlenip düzenlenmediğini denetlemek olan ve bu görevini denetlemenin dışına taşırılmaması gereken hükümet komiseri, kendi inisiyatifi kullanılarak genel kurulu yönlendirmeye, zaman zaman yönetme çabalarına girişti. Hükümet komiserinin yönlendirme ve yönetme çabaları, salona girdiği andan itibaren salonda bulunan bazı pankartları "derneğin geleceği açısından" sakıncalı bularak kaldırtması ile başladı. Hükümet komiseri, önce isim yazılmamış mesajların okunmasını, daha sonra deneklerin tamamının okunmasını engelleme, gündem maddelerine müdahalede bulunma biçiminde geliştirdiği keyfi uygulamalarının en uç noktasını, vekaletname kullanımı konusunda çıkan tartışmalarda dernekler kanununa özgün yorumlar getirerek gösterdi. Bir konuşmacının "bu genel kurulu hükümet komiseri mi yoksa divan heyeti mi yönetiyor?" biçiminde ifade ettiği bu keyfi uygulamalar, zaman zaman sert tartışmalara protesto gösterilerine ve genel kurulda elektirikli bir hava oluşumuna yol açtı.

Bu havanın oluşumunda tek etken, hükümet komiserinin tutumu değildi elbette. YÜÖD'ün oluşum süreci ve genel kurula kadar yaşadığı gelişmelerin de bu havanın oluşmasında payı vardı. İki yıl öncesinde YÜÖD'ün kuruluş çalışmalarına başlandığında belirli bir eğilim sorumluluk üstlenmemeye büyük özen göstermiş, kurucu olmayı reddetmiş, işi denekleri "burjuvazi ile devrimci gençlik arasında yumuşak yastık koymayı hedefleyen uzlaşma örgütleri" olarak nitelendirmeye dek vardırmıştı. Demokratik kitle örgütlerinin işlevini kavrayamayan, dönemin "yastık teorisyenleri", derneğin önemli aşamalar kaydederek hızla kitleselles-

Yıldız Üniversitesi Öğrenci Derneği Genel Kurulu ve Bazı Tutumlar

Bülent Eryılmaz/YÜ - ÖD

tiğini gördükleri belli bir noktadan sonra, geçmişteki tutumları konusunda özelleştirme verme gereği bile duymadan treni kaçırın yolcu telaşı ve paniği içinde dernek yapısına girdiler. Bu eğilim, çok geçmeden, dernek yönetim kurulunun yetersiz olduğu ve kitle tabanını temsil etmediği savından hareketle kendini "muhalefet" ilan etti. Geçici yönetim kurulunun anti-demokratik ve kitle tabanının temsilinden uzak olduğunu savunuyorlardı, ancak bu açıdan "yeterli olan" kendilerinin o dönemde neden kurucu olma tekliflerini kabul etmediklerini açıklayamıyorlardı.

YÜ-ÖD'de "sol" sektör eğilim, ilk günden bu yana çıkardığı temsilcilik sorununu da her fırsatta gündeme getirmekten geri kalmadı. Derneklerin kapatılmasına yol açacak "tek-tip" dernek yasasının gündeme geldiği, dernek içindeki tüm unsurların güç ve eylem birliği ile örgütlerini savunmaları gerektiği günlerde, merkezi karar organını oluşturan genel platformu YÜÖD'ün temsilcilik sorunuyla tkayan, baltalayan ve dağılmasına yol açan anlayış, yalnızca YÜÖD'ün değil Türkiye demokratik öğrenci hareketinin çalışması ve birliği önünde engel oluşturdu.

İşte 13 Haziran'a gelindiğinde YÜÖD'de gelişmeler bu noktadaydı. Genel kurul bir anlamı ile çeşitli anlayışların ve çalışmaların değerlendirilmesi niteliğindeydi ve genel kurula katılan her üye, günün bu açıdan taşıdığı önemin bilinci ve heyecanı içindeydi. Bu heyecan yansımasını da en açık biçimde yapılan konuşmalarda buldu. Kendisine "muhalefet" diyen grubun toplantıyı terketmesi ise, bu bilinç ve heyecanı yapılaşmanın bir sonucuydu.

Terketmenin gerekçesi oldukça ilginçti. Daha önce dernek içinde yapılan seçimlerde "vekaletname" kullanılan "muhalefet" genel kurul'da vekaletname kullanımını protesto ederek salonu terketti. Vekaletname kullanmayı "insan haklarına,

bireyin özgür karar almasına aykırı, anti-demokratik" bir tutum olarak niteleyen bu kişiler, aynı tutumu üç hafta önce kendilerinin sergilediği hatırlatılınca verecek yanıt bulamadılar. Bu arada, vekaletname kullanılıp kullanılmayacağı konusunda oylama yapılması önerisi geldi. "Muhalefet" grubunun tamamen burjuva güvensizliğinin ürünü olan bir tavırla noterce onaylamadıkça vekaletname kullanılmayacağını savunacak kadar "sol" bira anla-

yışı azımlık olarak sergilemesi de ilginçti.

Sonuçta, bu grup azımlık olarak salonu terkettikten sonra yapılan seçimde, dernek kitleleri birliği tavarlardan yana olduğunu gösteriyor ve geçici yönetim kurulunun desteklediği listeye oy veriyordu. "Sol" sektör eğilimin genel kurulun havasını olumsuz yönde etkileyen tutumu da böylece kitlenin yanıtı almış oluyordu.

Demokratik Dayanışma İçin MEKTUP ARKADAŞLARI

Dünyanın çeşitli ülkelerinden mektuplaşmak isteyen genç insanların adreslerini daha önce de dergimizde yayımlamıştık. Dünya gençliğinin demokratik dayanışmasının çok küçük bir adımı olabilir mektup arkadaşlığı. Barış dünya haklarının kardeşliği, demokratik gençlik ve öğrenci hareketinin dayanışması için yazılacak satırların önemli olduğu ve mutlaka karşılığını bulacağı inancıyla, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun mektup arkadaşlığı küllübu listesinden derlediğimiz yeni adresleri yayımlıyoruz.

GÜNTER MINNICH, Hinter den Garten 6,3527 Calden 5, DEUTSCHLAND Seyahat etmek ve dünyanın her tarafındaki gençlerle İngilizce ve Almanca yazışmak istiyor.

ELVIRA BODACZ, Kecskeket, Lanchid u. 26 11.c. 50, 6 000-HUNGARY (Macaristan)- 18 yaşında bayan. Seyahat etmekten, sinema, müzik ve spordan hoşlanıyor. Dünyanın her tarafındaki gençlerle İngilizce yazışmak istiyor.

JOLANTA ZENDEROWSKA; Osiek 16,42-351 Koziegłowyki, POLAND (Polonya)- 23 yaşında matematik öğrencisi. Dünyanın her tarafındaki gençlerle Rusça, İngilizce ve Almanca yazışmak istiyor.

ALFREDO Q UINTANA HIDALGO; Calle Moncada 163,e/Cespedes y Callamo, Palma Soriano, Provincia

de Santiago, CUBA (Küba)- 28 yaşında öğrenci. Seyahat, edebiyat ve kültürel etkinliklerden hoşlanıyor. İspanyolca, İngilizce ve Fransızca yazışmak istiyor.

ALEXIS PIZARRO CARDENAS; Casilla 2116, Correo Central de Arequipa, arequipa, PERU (Peru) 26 yaşında arkeolog. Spor, özellikle vücut geliştirme hoşlanıyor. Posta kartı, para ve dergi değiş tokuşu yapmak istiyor. İspanyolca ve İngilizce yazışabilir.

OSTAP MYCHAC, ul. Drohoby chskaya 84,293760 Bortslav, Lvovskaya obl., USSR (Sovyetler Birliği) 22 yaşında öğrenci. Psikolojiye ilgi duyuyor. Dergi ve pul koleksiyonu yapıyor. İngilizce, Fransızca, Almanca, Lehçe, Rusça ve İspanyolca yazışmak istiyor.

Özerk - Demokratik Üniversite İstemi Bir Programa Dönüşmelidir

YÖK'LE MÜCADELE DEMOKRASİ İÇİN MÜCADELEDİR

12 Eylül rejiminin kendi kendisini kalcılaştırma, kurumsallaştırma amacıyla yaptığı yatırımların en önemlilerinden biri YÖK oldu. Oluşum biçimiyle, uygulamalarıyla, yasal düzenlemeleriyle YÖK, faşist ideolojinin üniversiteye yaklaşım biçimini örnekledi. Üniversite gençliğinin depolitizasyonu daha doğrusu rejimle uyumlulaşma yönünde politize edilmesi yolunda önemli bir işlev gördü. Gençliğin büyük bir kesimini kışla disipliniyle yönetilen fakültelerde, yurtlarda, atılma, harç ödeme, sınav, derse devam vs. derdine düşmüş mahkumlar haline getirdi. 12 Eylül'ün gençliğe karşı işlediği suçlardan en büyüklerinden biri olmakla kalmadı, doğrudan üniversite kurumunu zincirleri arasına doladı için tüm toplumumuza, toplumumuzun yarınlarına, gelecek kuşaklara karşı da ceremesi hiç de hafif olmayan bir suç işledi.

Bir yandan gençliği tek tip, standart bireyler'e dönüştürürken, öte yandan bilime, eğitime tüm demokratik unsurlarına savaş açtı YÖK. Yaptığı tahribat küçümsenemez.

Gerçekte bu tahribat bir bütün olarak toplumun, ağırlıklı olarak da işçi sınıfının, emekçilerin yaşamında 12 Eylül'ün gerçekleştirdiği yıkıma özdeşleşiyor. Varlık koşulu emekçi halkın demokratik mücadelesinin içinde yer almasına bağlı olan, özerk-demokratik üniversite, YÖK üniversitesine dönüştürülmüş haliyle bu mücadelenin en dinamik unsurlarından biri olan gençliği bilemeyi amaçlıyor.

Ülkemizin siyasi tarihine şöyle bir bakmak, üniversite kaderinin demokrasinin kaderiyle nasıl bağdaştığını görmemize yeter. Ne zaman işçi sınıfının üzerindeki baskı yoğunlaşıyor, insan hakları ayaklar altına alınıyor, örgütlenme özgürlüğü başta olmak üzere demokratik özgürlükler kısıtlanıyor, o dönemlerde bilimin üretilmesi, uygulaması da sekteye uğruyor. Üniversitede özerklikten demokratiklikten söz edilemez oluyor.

Bu koşulların en somut örneğini oluşturan 12 Eylül baskı rejimi, aynı zamanda karşıtlarını yani bu rejime karşı demokrasi mücadelesi veren güçleri de aynı koşutluğu kavrama deneyimiyle başbaşa bıraktı. Yapılması gereken saptama tüm toplumu ilgilendiren genellikte ve geçerliliktedir: Demokrasi güçlerinin farkı alanlardaki etkinlik ve istemlerini bütünleştiren bir ortak mücadele olmadan demokratikleşme sürecinden söz edilemez. Demokrasiye geçiş ancak ve ancak bu güçlerin 12 Eylül'ün tahribatının yaşandığı her alanda, her ortamda örgütlü birleşik bir güç oluşturarak, 12 Eylül'ün kurumlarına karşı çağdaş-demokratik-ilerici alternatiflerini üretip yaşama geçirmek için birlikte uğraş vermesiyle mümkündür.

Geride bıraktığımız yıl, üniversitelerin demokrasi mücadelesinin en canlı alanlarından biri olduğunu gösterdi. Üniversite gençliğinin öğrenci dernekleri aracılığıyla yükselttiği özerk-demokratik üniversite istemi, genel demokratik talepler arasındaki yerini aldı. Şimdi başta örgütlü üniversite gençliği olmak üzere, üniversitenin tüm

demokratik unsurlarını, aydınları, bilim adamlarını, meslek örgütlerini bekleyen görev, YÖK'e karşı verilen mücadelenin hedefini somutlamaktır. Özerk-demokratik üniversite isteminin içeriğinde anlaşmak, bu istemi ayrıntılı bir programa dönüştürmek gerekiyor. 44. madde kampanyası sırasında değiştirilmesi istenen maddenin öğrenciler lehine alternatifinin oluşturulması, hedefin somutluğunu ve savunulabilirliğini arttırmıştı. Öğrenci derneklerinin geçtiğimiz yıl içinde aldığı YÖK'e alternatif bir üniversiteler yasası oluşturma kararını da aynı çerçevede değerlendirmek gerek. Bu karar uyarınca, kimi öğrenci derneklerinde "eğitim araştırmaları" çalışma birimleri oluşturuldu. 1987-1988 ders yılında gerçekleştirilmesi planlanan özerk-demokratik üniversite kurultayının hazırlık çalışmalarına başlandı.

Bu kurultayın, YÖK'e karşı mücadelenin önemli bir aşamasını oluşturacağını inanıyor, kurultay sonrasında öğrenci dernekleri,

öğretim üyeleri, meslek odaları, aydınlar, öğrenci velileri gibi konuyla doğrudan ya da dolaylı ilgili çevreler arasında bir görüş birliği sağlanması ve demokratik öğrenci hareketinin mücadele programına dönüşecek bir tasarımın oluşturulması olanaklı olacağını umuyoruz. Kurultay öncesinde, çalışmalara katkıda bulunacağı düşüncesiyle özerk-demokratik üniversiteye ilişkin kapsamlı bir tartışmayı bu sayıdan itibaren başlatıyoruz.

ÖZERK-DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE DEĞİŞİMDEN YANADIR; İŞÇİ SINIFININ, EMEKÇİ HALKIN YANINDADIR.

Özerk-demokratik üniversite, toplumun demokratikleştirilmesi, ileriye götürülmesi çabasının içinde yer aldığı, eski ve çürümekte olan'ın değil, yeni ve ileri olan'ın yanında olduğu süreç özerk-demokratik üniversite'dir. Hiçbir toplumsal kurumun, bu arada üniversitenin tanımını da sistenden soyutlanmış, sınıfarüstü bir anlayışla

yapamayız. Bu çerçevede, özerk-demokratik üniversitenin tanımında belirleyici olan da, onun amacı, nesnel olarak yanında yer aldığı, hizmet ettiği toplumsal sınıfların, kesimlerin bunalımıyla temel çelişkisi giderek yoğunlaşan bunalımla tekeli kapitalizm ile genişleyip güçlenmekte olan dünya sosyalist sistemi arasındaki mücadeleye dayanan çağımızda, özerk-demokratik üniversitenin evrensel tanımı, bu kurumu açık biçimde tekellerin ve büyük burjuvazinin karşısına yerleştirmektir.

Üniversitenin özerk-demokratik olması, her şeyden önce toplumun çoğunluğunun hizmetinde olması demektir. Üniversitenin özerk-demokratik olması, üretim sürecinde doğrudan yeralan güçlerin hizmetinde olması demektir. Üniversitenin özerk-demokratik olması, sömürülen bu nedenle de bilgisizliği, bilinçsizliği, örgütsüzlüğü yeğlenen kesimlerin hizmetinde olmasına bağlıdır. Üniversitenin özerk-demokratik olması, bilimden yana, bilimsel öğretiden yana, buluşların en geniş yığınların çıkarı uğrunda kullanılmasından yana güçlerin yanında olması demektir. Üniversitenin özerk-demokratik olması, demokratikleşmeden yana, değişimden yana, toplumsal dönüşüm mücadelesi veren, devrimci güçlerin hizmetinde olması demektir. "Serpilip gelişen hayatın düşmanlarının" değil, ümidin yanındadır özerk-demokratik üniversite. Çünkü toplumsal konumu onun bir bilim üretim merkezi olmasını, bilimi yapacak, geliştirecek, dolayısıyla değişimi yakalayacak, değişimi savunacak insanlar yetiştirmesini gerektirmektedir. İçeriği itibarıyla, tarihin bilimin gelişim mantığına dayanarak ilerici bir konumda olmak zorundadır. Feodal toplumda kilisenin üstlendiği konumun tam tersi bir işlevi vardır bir bakıma. Kaçınılmaz olarak değişimden yanadır, toplumsal dönüşümün öncü gücü olan işçi sınıfının yanındadır.

Evrensel tanım, dünya demokratik üniversiteli gençlik hareketinin mücadele programı, özerk-demokratik üniversitenin yönetimine, işleyişine ilişkin ayrıntıları da kapsıyor. Burada en önemli unsur, üniversitenin 4-6-10 yıllık bir eğitim kurumu olarak değil, hem tüm bir toplumsal ilişkiler bütünü, hem de bireylerin ilköğretimden başlayan tüm bir eğitim sürecini ilgilendiren bir kurum olarak algılanması gerektiğidir. İşte bu geniş çerçevede, özerk-demokratik üniversitenin eksenini, 1. eğitimin yararlanması, meslek, iş hakkı, 2. eğitimin içeriğinin demokratikleştirilmesi, 3. eğitimin yönetime katılım'dan geçer.

ÖZERK-DEMOKRATİK ÜNİVERSİTENİN 1. TEMEL UNSURU: EĞİTİM, MESLEK, İŞ HAKKI

Türkiye'de kapitalistleşme yolunda siyasal iktidarlar tarafından ortaya konan genel ekonomik ve toplumsal politikalar doğrudan gençliği de bağladı. İktidar partileri özel olarak gençliğin sorunlarını çözmeye yönelik hiçbir programı değil yaşama geçirmek, gündeme getirmek kaygısı bile duymadılar. Gençliğin üzerine "özel olarak eğilindiği" tek alan, her zaman "anarşi ve terör"

konusu oldu. 12 Eylül'den önce gizli iktidar odasının "anarşi ve terör"ün başlıca kurbanı seçtiği gençlik, 12 Eylül "kotarılınca" "anarşi ve terörün sorumlusu potansiyel suçlu" olarak YÖK'le cezalandırıldı. Böylece ilk kez üniversitelerin ülke düzeyinde merkezi koordinasyonu gibi gençliği yakından ilgilendiren ciddi bir adım, tümüyle gençliğin çıkarlarına aykırı sonuçlar doğuracak biçimde atılmış oldu.

Türkiye nüfusunun yüzde 27.7'sini oluşturan gençlik kesiminin doğrudan sistemden kaynaklanan tüm sorunlarının, bunalımlarının çözümü gerçekte, üç temel unsurdan geçiyordu. Üniversitenin merkezi düzeyde planlama yapacak bir kurum tarafından yönlendirilmesi de ancak bu unsurlar gözetildiği sürece özerk-demokratik üniversite yolunda bir adım oluşturabilecekti. Nedir bu unsurlar?

Herşeyden önce, ekonomik sınıfsal kökeni ne olursa olsun, ülkenin hangi bölgesinde, hangi toplumsal koşullar ve çevre içinde yaşarsa yaşasın, kişisel zeka, yetenek ve becerileri ne düzeyde olursa olsun, her gencin "bilgiye ulaşma" başka deyişle "eğitim görme" hakkı vardır. Devlet, bu hakkın gözetilmesini, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasını görev edinmelidir. İkinci unsur, alınan eğitimin kişiyi bir meslek sahibi edecek bilgi, beceri ve deneyleri kazandırması, gene sosyo-ekonomik ayrımlar gözetilmeksizin herkesin tercihleri çerçevesinde bir meslek edinebilmesi hakkıdır. Üçüncü olarak da, bu mesleğe uygun bir iş bulabilme hakkı gelmektedir ki doğrudan çalışma hakkının yaşama geçirilmesi anlamına gelir. Herkes, eğitimini aldığı meslek dalında çalışabilme özgürlüğüne sahip olmalıdır, devlet eğitim meslek sahibi yapmakla yükümlü olduğu gençliği, eğittiği alanda istihdam edebilmeli, buna yönelik planlamasını o gencin ilk eğitim kurumuna adımını attığı sıralarda yapmış olmalıdır.

Gerçekte, kapitalist ülkelerde yaşayan gençliğin çok geniş bir kesiminin yoğun bir boşluk, yoksulluk, yalnızlık bunalımı içinde olmasının temel nedeni bu üç hakkın yaşama geçirilememesidir. Kapitalizm kendi bunalımını aşabilme için gerekli anarşik yapıyı kurmada, işsizlik başta olmak üzere pek çok "kontrol edilebilir" faktörden yarar umarken, bu en temel hakların güvencesi olan üretime dayalı—demokratik eğitim sürecini de işletmemeye özen gösterir. Oysa özerk-demokratik bir üniversite yapısı ancak, ilköğretimden başlayarak her kademenin, özellikle ortaöğretimin üretim süreciyle yakından ilişkilendirildiği, politenik bir eğitim anlayışıyla ortaöğretim çağlarında gençliğin bir meslek sahibi kılındığı ve ortaokul, lise mezuniyetleri sonrasında, öğrenilen mesleğin doğrudan üretim süreci içinde yer alınarak uygulanmasının hem olanaklı, hem de teşvik edilir olduğu bir süreçle bağlantılı olarak düşünülebilir. Üniversite diplomasının fetişleştirilmemesi, yani iş bulmanın, meslek edinmenin, yoksulluk çekmemenin tek koşulu gibi görülmemesi buna bağlıdır. Üniversite kapsamındaki yaygınlaşmayı, dolayısıyla üniversite eğitiminden yararlanma hakkının eşit olarak elde edilememesini de bu önleyecektir. İlkokuldan üniversite son sınıfa kadar koca bir eğitim-öğretim sürecini, araçkışları olmayan bir tüp olarak görmek, hatta üniversite eğitimini bile gereksiz uzatılan lisans yılları artı gene meslek sahibi olabilmek için adeta fetişleştirilen lisans üstü yıllar ile gerçek işlevinden uzaklaştırarak, üretimden kopuk atıl kapasitenin yaratılmasını sağlamak doğrudan bu sistemin bir tercihidir. Bu tercih, özerk-demokratik üniversite isteminin tam karşısında yerini almıştır.

Murat Özmenek

ÖZERK-DEMOKRATİK ÜNİVERSİTENİN II. TEMEL UNSURU: EĞİTİMİN İÇERİĞİNİN DEMOKRATİKLEŞMESİ

Özerk-demokratik üniversite toplumun çoğunluğunun hizmetindedir, dedik. Üniversite eğitiminin akademik özerklik ilkesi çerçevesinde, yalnız ve yalnız bilimsel-teknik gelişmelerin ışığında sananabilir, eleştirilebilir, yönlendirilebilir bir yapısı olmalıdır. Egemen sınıfların ideolojileri üniversitede verilecek eğitimin yönünü, içeriğini belirleyemez. Örneğin, "milliyetçi" gençler yetiştirmek YÖK'ün 4 ve 5. maddelerindeki hükümlerin aksine, üniversite kurumunun görevi olamayacağı gibi, "Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan" (YÖK md. 4) gençler yetiştirmek de özerk-demokratik bir üniversite eğitiminin işlevi değildir. Eğitimin içeriğinin demokratikleşmesi demek, toplumun en geniş kesiminin, insanlığın, dünyanın ve ülkenin geleceğinin yararına, dolayısıyla da en çağdaş bilimsel veriler, buluşlar ve öğretilerle eğitim yapılmasıdır. Böylesi bir eğitimde gözetilebilecek ilkeler ise "milliyetçilik" gibi belirli bir sınıfın çıkarlarına hizmet eden ilkeler değil, tüm insanlığın ortak çıkarlarını gözetilen ilkeler olmalıdır. Bunlar da "anti-şoven, anti-faşist, anti-empyralist, anti-tekel" ilkelerdir. Üniversite eğitimi, İNSANCIL, BARIŞÇI, İLERİCİ olmak zorundadır. Bu çerçevede, silahlanmanın, saldırı savaşlarının, ırk ayrımcılığının, sömürünün, dinsel ve milliyetçi duygulara dayalı tutuculuk ve gericiliğin tam karşısında, barış içinde birarada yaşama ilkesine, ulusal bağımsızlık amacına, insan haklarına, temel özgürlüklere sıkı sıkıya bağlı olmalıdır. Uluslararası dayanışma, dünya halklarının kardeşliği, toplumsal yaşamda demokratik işleyişe katılım ve sahip çıkma geleneği, barışçılık üniversitede kazandırılıp, güçlendirilmesi gereken yaşam ilkeleridir.

ÖZERK-DEMOKRATİK ÜNİVERSİTENİN III. TEMEL UNSURU: YÖNETİME KATILIM...

Özerk-demokratik üniversitenin "yönetime katılım" ilkesi, doğrudan doğruya, özerkliğin üç temel bileşeninin (yönetel, mali ve akademik özerkliğin) ve demokratik işleyişin güvencesini oluşturuyor. Önce bu bileşenlerin içeriğine bir göz atalım. Akademik özerklik, en genel tanımıyla, öğretim üye-

lerinin özgür bir çalışma ortamı içerisinde araştırma yayın ve eğitim etkinliklerini sürdürebilmeleridir. Eğitimde izlenecek yöntem, felsefi ve politik yaklaşımlarında bağımsız olan öğretim üyelerinin bağımsızlıklarının temel göstergesi iş güvencesi olacaktır. Mali özerklik, üniversiteye ayrılan bütçenin kullanılmasında seçilmiş yönetime tam bir yetki ve sorumluluk verilmesidir. Üniversite kendi harcamalarının düzeyini saptayarak ayrılan bütçenin belirlenmesi konusunda ilgili kuruluşa önerilerde bulunabilmesi; ayrılan bütçenin ne kadarının nereye harcanacağı konusunda ise üniversite dışı unsurların belirleme yetkisi olmamalıdır.

Demokratik işleyişin gerçekleşmesinin önkoşulu yönetsel özerklik'tir. Üniversitenin yönetimi doğrudan üniversiteyi oluşturan unsurlar, öğretim üyeleri, öğrenciler ve çalışanlar tarafından yapılacak seçimle oluşturulmalıdır. Üniversite dışında herhangi bir kurumun rektör-dekan vb. atama yetkisi olamayacağı gibi, tüm üst ve alt kurulların, birimlerinde gene seçim yoluyla ve gene bizzat üniversiteyi oluşturan unsurlardan meydana gelmesi yeğlenir.

İşte tüm bu ilkelere yaşama geçirilebilmesi, ancak demokratikleşim, katılım ve demokratik merkeziyetçi işleyişin uygulanabilmesine bağlıdır. Üniversite yönetimine katılım, öğretim üyeleri, öğrenciler ve çalışanların örgütlenme hakkından ayrı düşünülemez. Çalışanların sendikalaşması, öğretim üyeleri ve öğrenci derneklerinin bizzat üniversite yapısı içinde yer almaları ve ülke düzeyinde de örgütlenebilmeleri özerk-demokratik üniversite mücadelesinin en temel basamaklarından olacaktır.

Egemen sınıflar ve siyasi iktidarlar karşısında özerk olacak üniversitenin demokratik işleyişi bu örgütlü katılım olmadan gerçekleşemez.

MERKEZİ PLANLAMA GEREKLİDİR.

Üniversitelerin ülke düzeyinde tek bir merkezi üst kurul tarafından yönetilmesi deneyiminin Türkiye'de ilk kez YÖK'le yaşanmış olması önemli bir şanssızlık. YÖK, anti-demokratik ve güdümlü yönetimin genelleştirilmesi, bilimsel düzeyin düşürüldüğü kışla disiplini yaygınlaştırıldığı bir yapının oturtulması işlevinin gördü. Oysa üniversitelerin gereksindiği üst kurul tam tersine üniversitenin özerk-demokratik yapılmasını güvenceye alacak bir kurum olmalıdır. Böylesi bir kurumun temel işlevi, üniversite ile diğer kurumlar arasındaki ilişkiyi sağlamak, üniversite-üretim ilişkisini canlı tutmak ve ekonominin demokratik planlamasına gerek üniversite eğitiminin planlamasını yaparak, gerekse genel ekonomik-sosyal politikaları yönlendirmek anlamında üniversitenin bilimsel görevini yerine getirmesini, gerekli planlama ve önerilerde bulunmasını sağlamak olmalıdır. Hiç kuşkusuz, böylesi bir kurumun yönetime katılım ilkesine uygun biçimde üniversiteli unsurla tarafından oluşturulmalı ve birim üniversitelerin akademik-mali özerkliğini zedelemeyecek, insiyatif-sizleştirilmiş birimler yaratmayacak nitelikte oluşturulmalıdır. Eğitim hakkının, eğitimin içeriğinin demokratikleştirilmesinin ve eğitimin demokratik yönetiminin sağlanmasının da güvencesini oluşturacak böyle bir kurum, işsizlik, bilimsel ve teknolojik gerilik, akademik çalışma, araştırma, planlama eksikliği gibi önemli sorunların giderilmesinde somut görevler üstlenebilecektir.

Özerk-demokratik üniversite tartışmasını özellikle merkezi planlama ve üretim süreciyle ilişkiler bazında önümüzdeki sayılarda ayrıntılandırarak sürdüreceğiz. Kurultay öncesi çalışmaların, gerek alternatif yasaların hazırlanmasına yönelik verimli adımlar oluşturacağına, gerekse öğrenci derneklerindeki farklı eğilimler arasındaki işbirliği ve diyalog ortamını güçlendireceğine inanıyoruz.

Remzi Öner
Özkan

Demokratik Gençlik Hareketinin İkinci "Gençlik ve Demokrasi Mitingi"

Demokratik öğrenci hareketinin ikinci "GENÇLİK VE DEMOKRASİ MİTINGİ" 13 Haziran 1978 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi. 1980 Eylül'ü sonrası Ankara'da ilk öğrenci mitingini yapabilme onurunu taşımanın heyecanı tüm hazırlık çalışmalarında kendini hissettirdi. Ne polisin baskıları ne valiliğin engelleme çabaları bu coşkunun önüne geçmeye yetmedi.

İlk engelleme çabası valilikten geldi. 3 Haziran için yapılan başvuru sudan ve sahte bir gerekçeyle geri çevriliyordu. Bunun yanı sıra valilik hemen yeni bir başvurunun yapılmasını önleyebilmek için gerekli kimi başvuru belgelerini iade etmeye de yanaşmıyordu. Ancak, kararlılığını hiçbir zaman elden bırakmayan öğrenciler yeni belgeleri vakit geçirmeden hazırlamaya koyuluyordu. Bu kez 13 Haziran tarihi için başvuruda bulunulmuştu. Valiliğin bu tutumu sonucu miting günü öğrencilerin final dönemine rastlıyor ve kitleselliğini olumsuz yönde bir ölçüde etkiliyordu. Buna karşın, mitinge hazırlanan öğrencilerin kararlılığını ve başarıma isteğini ise iki kat artırıyordu.

Demokratik hak ve özgürlüklerin gerici güçlerin bir lütfü değil, başta işçi sınıfımız emekçi

halkın ve demokrasi güçlerinin uzun yıllardır sürdürdükleri fedakar mücadelelerinin kazanımları sonucu ve bugünkü kısıtlı yasal hakların onun haklı mücadelesinin kazanımlarından geriye kalan gaspedilememiş haklar olduğunu ve bu hakların yasada yazılı olmasının kullanımı için yetmediğini, onu ancak mücadele ederek yaşama geçirebileceğini öğrenci dernekleri deneyimiyle de çok iyi bilen öğrenci gençlik, bu perspektifin ve bilincin ışığı altında hareket etmiştir.

Mitingin yapılacağı kesinleşmesine karşın, emniyet görevlileri aldıkları emir gereği tüm duyuru ve propaganda çalışmalarını engellemek için her türlü yöntemle başvuruyorlardı. Hazırlanan bildirilerin dağıtımına, afişlerin ve pankartların asılmasına, sesli duyuru yapılmasına kadar ne tür araçlar varsa hemen hepsi yasada yer almasına karşın, keyfi bir tutumla yasak ilan ediliyordu. Ancak bu yasadışı yasak da öğrenci gençliğe sökmeyecekti.

Miting öncesinde okulların bulunduğu semtler başta olmak üzere Ankara'nın cadde ve sokakları "Baskılara Son"-"Yaşasın Özerk Demokratik Üniversite Mücadelemiz", "Demokrasi Güçleri Omuz Omuza" belgelerinin yer aldığı afişlerle donatılıyordu. Yine okulların önlerinde ve caddelerde araçlardan megafonla anti-faşist, anti-empyalist, anti-şoven sloganlarla Ankaralıları miting çağırılıyordu. Bu esnada aynı yer-

lerde ve Nisan Eylemleri'ne sahne olan Sıhhiye meydanında bildiriler bültenler dağıtılıyordu.

Ankaralılar yedi yıldır gördükleri böylesi bir etkinlik karşısında şaşırılmışlardı. Bunların nasıl olup da yapılabildiğini birbirlerine soruyorlardı. Öğrencilerin gösterdiği disiplinli çalışma ile kararlılık ve coşku yalnızca Ankara halkını değil aynı zamanda polisi de şaşırtıyor ve telaşlandırıyor. Çeşitli okullardan çalışmalara katılan 25 kadar öğrenci tartaklanıyor, gözaltına alınıyor, emniyette işkenceye maruz kalıyorlardı.

Tüm engellemeler ve baskılar öğrenci geçişi yıldırmadı, mitinglerinden alıkoymadı. Miting saatine kadar çalışmalar aynı coşku ekip gözaltına alınırken diğer bir ekip onun yerini dolduruyordu. Bir sonraki ekip de arkadaşlarının yerini doldurmak üzere sırada bekliyordu. Afişçileri yakalamakla işi engelleyemeyeceğini anlayan polis, bir taraftan da hızla yapıştırılan afişleri yırtıyordu. Ancak bir başka afişçi grup da yırtılanların yerine yenisini asmaktaydı. Megafonlarla sesli duyuruya çıkan ekipler ise polis tarafından kolayca yakalanabiliyor ve gözaltına alınıyordu. Ancak, hemen arkasından başka ekiplerin duyuruya çıkması sonucu bu çalışma da engellenemiyordu.

Gösterilen inanç ve direnç sayesinde yasaklar bir bir aşıldı. Artık, Kızılay Meydanı da "Demokrasi Güçleri Omuz Omuz" afişleriyle süslenmiş, Ankara'ya bir bahar havası koklatıyordu.

Yine miting öncesinde demokratik örgütleri, sendikalar ve aydınlarla ilişkiler kurularak dayanışma örnekleri gösteriliyordu. Bunun en güzel örneği aralarında Mustafa Ekmekeçi, Ahmet Abakay (ÇGD Başkanı), Akın Birdal (İnsan Hakları Derneği Genel Sekreteri), Varlık Özmenek (Bilim Sanat dergisi genel yayın yönetmeni) Özcan Keskeç (Sosyal-İş Genel Başkanı), Recai Emre (Yol-İş gn. bşk. Yrd.), Yıldırım Koç (Yol-İş eğt. danışmanı), Süleyman Türker (Otomobil-İş Ank. şb. bşk.) Mustafa Okan (Yarın Dergisi yazarı işleri müdürü) gibi isimlerin bulunduğu çok sayıda kişinin yayınladığı ortak basın açıklaması idi. Bu açıklamanın son bölümünde şöyle deniyordu: ".....umudumuzu, inancımızı besleyen tarih, birlik içinde verilmiş mücadelelerin zaferiyle doludur. 1987 Türkiye'sinde faşizmin, anti-demokrasinin geriletilmesi demokrasi güçlerinin birliğine ve bu birliğin getireceği kitlesel direnişe bağlıdır. Şimdi bu inançla üniversite gençliğinin yılmadan, onurla, dirençle sürdürdüğü özerk-demokratik Üniversite

te mücadelesini, ülke düzeyinde verilen demokrasi mücadelesinin önemli bir parçası olarak görüyoruz. Bu inançla, demokratik öğrenci hareketinin "Baskılara Son" belgisini yükselteceği Gençlik ve Demokrasi Mitingi'ni destekliyoruz..." Ancak burada, aydınların ve sendikacıların demokratik dayanışmasının aksine, öğrenci hareketi içerisindeki kimi "sol" radikal eğilimli grupların birliğin önemini kavrayamayan ve mitinglere karşı olumsuz tavırlarını da eleştirmek yararlı olacaktır. Demokratik öğrenci hareketini daha ileri mezlilere ulaştırarak, Nisan eylemlerini taçlandırarak ve öğretim yılının böylesi bir mücadele azmi ve moralyle kapatılmasını sağlayacak eyleme bu grupların kimi ilgisiz, kimiye doğrudan engelleyici tavır aldılar. Türkiye öğrenci dernekleri platformunun üç büyük ilde miting yapılması kararı uyarınca hareketle geçen öğrencilerin ısrarlı çağrılarına karşın, mitingün 3 Haziran'da düzenlenmesi için yapılan başvuruya bu gruplar, kayıtsız kaldı. Mitingün yapılması/Vallilikçe engellenince, 13 Haziran tarihinde miting yapılmasına ilişkin ortak görüş Ankara dernekler toplantısında belirlenerek olumlu bir noktaya geliniyordu. Ancak amacın miting gerçekleştirilmediği değil, engellemek olduğu birkaç gün içerisinde ortaya çıkıyor, Ankara Platformu'nda "önce Nisan eylemlerini tartışalım, başvuru belgelerini bir gün içerisinde hazırlarız" gibi çocuksu kandımacalara başvuruyorlardı. Bu arada miting hazırlıkları için en ufak bir çaba göstermiyorlar, son ana kadar beklenen başvuru belgeleri ise hiçbir

zaman gelmiyordu. Böylece miting tüm sorumluluğu ve onuru önce engel karşısında öneriyi getirenlere ve okullarında yaygın biçimde sahip çıkanlara ait oluyordu. Bu gruplar yalnızca sorumluluğu paylaşmamakla kalmıyor, aynı zamanda ket vurucu bir konuma giriyorlardı. Kimi dernek yönetim kurulları, mitingde katılmama doğrultusunda bağlayıcı karar alıyorlardı. Böylece miting karşısındaki tavır, pasifizmden eylem kırıcılığına vartıyor, bunun en çarpıcı örneğini de Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğrenci Derneği'nin yöneticileri veriyordu. EBFÖD Başkanı ve bazı YK üyeleri, kendi okul bahçelerinde el ilanları dağıtma, afişleme ve pullama yapan öğrencilere "dekanlıktan izin alıyorsunuz mu?" diye sorabiliyor, afişleri sökiyor, bildirileri yırtmaya çalışıyor. Afiş asan bir öğrencinin tanımadığı YK üyesini, "görevli memur" sanarak kendisini açıklama yapmak zorunda hissetmesi de, dernek yöneticilerinin tutumunun nereye kadar uzandığının göstergesiydi. Derneklerde anti-faşist, anti-emperyalist ilkelerin üyelik için temel şart koşularının bu eylem karşısında aldıkları tutum ibret verici bir boyuta ulaşıyordu. Bu değerli ilkelerin ancak etkin bir mücadele sonucu yaşamda karşılığını bulacağını, kitlelerin anti-emperyalist, anti-faşist bilince ulaşmalarının tüzük dayatmalarıyla değil, bu doğrultudaki eylemlerle gerçekleşeceğini göremeyenler, bu ilkelerin mücadelesini değil lafını savunmakla iktidar üstünde kalıyorlardı.

Demokratik görev ve sorumlulukları hesaba katmadan alınan

tüm kararlarda olduğu gibi, bu katılımı engelleme kararı da yaşamda karşılığını bulamazdı. Nitekim öyle de oldu. Bunun en güçlü kanıtı, GÜÖD üyelerinin miting çalışmalarına aktif biçimde katılması ve alanda en kalabalık okullardan biri olarak yerini almıştıydı.

Polisin duyuru-hazırlık çalışmaları sırasında onlarca kişiyi gözaltına almakta somutlanan baskısı, miting alanında da sürdü. Mitinge gelen öğrenciler yollarda bekletildi, kimi illerden gelenlerin yolu kesildi. Pazubentli görevliler, otobüslerden indirilerek gözaltına alındı. Mitingin sabote edilmesi için yasalar gereği alanda bulunması şart olan düzenleme komitesi üyelerinin bir bölümü gözaltına alınmakla kalmadı, pankartlara/pankart-sopalarına el konulması, kürsüyü taşıyan kamyonete engel olunması ve kürsünün alana bir süre sokulmaması gibi ucuz yöntemlere de başvuruldu.

Tüm bunlara karşın kararlılık ve coşkuyla alanı dolduran gençler, gerek konuşmalar sırasında, gerekse miting sonrası yapılan büyük yürüyüşte demokratik istemlerini hep birlikte haykırıyorlardı. Eskişehir, Konya, İzmir, Trabzon'dan gelen öğrenciler de ODTÜ, HÜ, AÜ ve GÜ öğrencileriyle omuz omuzaydı. Miting sonrasında çok uzun bir kortej oluşturan öğrenciler 1 km. den fazla bir yürüyüş yaptılar ve "Demokratik bağımsız Türkiye", "insanlık onuru işkenceyi yenecek", "demokrasi güçleri omuz omuz", "örgütlü bir halkı hiçbir kuvvet yenemez", "Yaşasın özerk demokratik üniversite mücadelemiz", "demokratik dernekler kapatılmaz", "vatan toprakları satılmaz", "örgütlülük özgürlük", "vizeleler kalksın atılmaya son", "YÖK'üz üniversite, copsuz eğitim", "İktidar elini derneklerden çek", "demokratik Türkiye, daha güçlü birlik", "aydınlık demokrasidir", "selam yaratana, selam geleceğe" sloganlarını attılar.

Kuşkusuz, mücadele konusundaki kararlılığı ve yükselttiği istemlerle, öğrenci gençlik, Ankara Mitingi'nde haklı ve gur sesini bir kez daha meydanlara çıkarıyordu. Bu miting öncesinde, sırasında ve sonrasında, iktidarın, polisin öğrenci gençliğe yönelik baskıları, gözaltı ve işkence uygulamaları da, Nisan eylemlerinin ne denli haklı olduğunu kanıtlar nitelikteydi.

Öğrenci gençlik bir mücadele dönemi olan 1986-87 ders yılını, Ankara Mitingi'yle noktalarken, önümüzdeki yıla, daha güçlü, daha kararlı, daha kitlesel bir hareketle gireceğini müjdeliyordu.

Gerici Yurt Yönetmeliğine Hayır!

12 Eylül ile birlikte; toplumsal yaşama etkin katılımın önüne duvar örüldüğü, siyasi iktidarı etkileme yollarının kapatıldığı bir döneme girildi. Anti-demokrasi tüm kurumlarıyla yurdun dört bir yanına egemen oldu. Demokrasi toplumun genelini olduğu gibi, tek tek parçalarının da temel sorunu oldu.

Eğitim alanında; öğrenci gençliği cezalandırma, denetim altına alma politikası izleyen YÖK anti-demokrasiyi üniversitelerde kurumsallaştırdı. Gittikçe ağırlaşan sorunların yanında, üniversitelerin öğrenci gençliğe yönelik saldırıları bitmedi. Gerici uygulamaların ardı arkası kesilmedi.

11 Mayıs 1987'de Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren yeni ODTÜ Yurtlar Yönetmeliği, başta yurtta kalan öğrenciler olmak üzere tüm öğrenci gençliğe karşı yapılan saldırılardan biri oldu. Ancak, (saldırıya tepki gösterecek, örgütlü, kendi öz sendikaları olan ODTÜ-ÖD'ne sahip, derneği içinde deneyim kazanmış öğrenciler vardı. Üniversite yönetiminin bu kez yeni yönetmeliği uygulamaya koymasına öncelikler gibi kolay olmayacaktı. Bunun farkında olan okul yönetimi, ODTÜ-ÖD'nin kurulduğu yılda hazırlanmış olduğu yönetmeliği önce iki yıl bekletmiş, ardından öğretim yılının sonuna doğru ve rektörlerin görev süresinin tamamlandığı bir dönemde yürürlüğe koymuştu.

19 Mayıs'ta yurtların ilan panosuna asılan yönetmelik, yurtlarda yoğun olmak üzere, tüm üniversitede konuşulmaya başlandı. Önceleri, duyulan rahatsızlıklar, altı çizilen sorunlar birkaç maddede yoğunlaştı. Daha sonra yönetmeliğin tümüne karşı bir tepki gelişti. Anti-demokratik niteliği açıkça ortaya konuldu.

Yurt öğrencilerinin sorunlarını, istemlerini iletebilecekleri, sorunların tartışılması için sağlıklı bir çözüm bulma işlevini görecektir demokratik yurt temsilciliğinin yaşama geçmesi, yeni yönetmelik sınırları içerisinde olanaklı değildi. Eski yönetmeliği de gerisinde bırakan bu yönetmelik öğrencilerin yönetimde söz hakkına sahip olmalarına engel oluyordu.

Aynı zamanda yönetmelikle birlikte ODTÜ Yurtları 'kışla'ya dönüştürülmüştür. Şimdiye kadar askerlik eğitimi görmemiş olan bu öğrenciler eşyalarını önceden belirlenmiş yerlere koyacaklar, yurtlarda konuşurken ses tonlarına dikkat edecekler görevlilerin onurunu kırıcı davranışlarda bulunmayacaklar, yurtlar yönetimine belirlenecek sakıncalı kitapları okumayacaklardır. Öğrenciler için tek tip kıyafet öngörülmüştür ama, ne olduğunu yöneticilerin bile açıklayamadığı yasaklanmış giysilerle bundan sonra kimse dolaşamayacaktır.

Yeni yönetmeliğin, ilk bakışta göze çarpan, öğrenciler için büyük öneme sahip bazı yönleri de şunlardır:

— Yurtta kalış süresi iki yıl ile sınırlandırılmış; iki yıldan sonra yurtta kalabilmek için, tekrar başvuru yapmak ve başvurunun olumlu biçimde değerlendirilmesi şart. Sonuçta, öğrenim süresinin kısa bir parçası olan iki yıldan sonra yurtta kalmamız tamamıyla yurtlar yönetim kurulunun inşiyatıdır.

— Yurtta en fazla kalabilme süresi, devam edilen öğretim kurumunun öğrenim süresi olarak belirleniyor. ODTÜ'de bu 5 yıl oluyor. Sormak gerekir, içimizden kaçımız ODTÜ gibi bir okulu, YÖK uygulamalarının herşeyi arapsaçına dönüştürdüğü bir okulu 5 yılda bitirebiliyor. Yıl kaybı öğrenci için zaten maddi ve manevi bir kayıptır. Bu yetmiyormuş gibi, okulda yıl kaybeden bir öğrenciye üçüncü bir cezayı da yurt yönetimi, yurttan atarak veriyor.

Murat Özmenek

Yönetmelik incelendiğinde dikkat çeken bir diğer yön de, maddelerin yorumlanışına göre uygulamanın değişeceği izlenimini vermesidir. Yetkililer bunu şimdiden 'zaten yönetmelik bu şekliyle uygulanamaz; dönem başında yurt müdürleri toplantı, alacakları ilke kararları ilan panosunda öğrencilere duyurulacaktır.' şeklinde ifade ediyorlar.

ODTÜ öğrencileri yeni yönetmeliği bu biçimle kabullenemezlerdi. Öncelikle yukarıda belirtilen yönetmeliğin olumsuz yanlarının değiştirilmesi için diyalog girişiminde bulundular. Yurtlar Müdürlüğü ile konuşan bir grup öğrenci 'bu konu beni aşiyor' biçiminde bir yanıt alınca Rektörlükten bir yetkiliyle görüşmeye gittiler. Bu görüşmenin, daha sonraki sürecin gelişiminde önemli bir yeri oldu. Öğrenciler ile konuşan bu yetkili, 15 gün içerisinde yapılacak yönetim kurulu toplantısına çağrılacaklarını ama bu seferki gibi kalabalık gelmemelerini her yurttan bir kişinin yeterli olacağını söyledi. Bunun üzerine yurtlarda temsilciler seçilmeye başlandı.

Öğrencilerin diyalog girişimi dönem sonu sınavları ile çakışan bir tarihe erteleniyor, okul yönetimi de tepkiyi büyümeden bastırmayı amaçlıyordu. Ancak öğrenciler bu oyalama politikasına izin vermedikleri gibi, yapılmak istenen kısa bir zaman içerisinde gözler önüne serdiler. Bir hafta sonra yeniden aynı yetkiliyle arayan öğrenciler Ankara dışında yanıt verilince diyalog yolunun önü kapanmış oldu.

7 Haziran günü yurtta kalan çok sayıda öğrenci saat 17.30'dan sonra yurtları boşaltarak bahçede saz dinledi. Bu sırada yeni yönetmeliğin değişmesi isteminde bulunan bir dilekçe imzaya açılmıştı. İmza sayısı 1500'ü geçen dilekçe ertesi gün Rektörlüğe verildi. Aynı gün 11.40'da 200'ü aşkın öğrenci kafeteryaya gitti ve aldıkları yemeklerini masaya bırakarak yurtların önünde oturma eylemine başladı. Sayıları gittikçe artan öğrenciler oradan kalkarak düzenli sıralar oluşturup Rektörlüğe sessiz bir yürüyüşle ulaştıktan sonra, eylemlerini orada sürdürdüler. Rektörlük binası önündeki oturma eylemi sırasında Rektör'le görüşmek isteyen öğrencilerin istemleri kabul edilmeyince yola inerek 16.45 servislerinin kalkmasına engel oldular ve 'Rektör istifa' diye slogan attılar. Bunların ardından Rektör Gön-

lülöl görüşmeyi kabul etti. Rektörle görüşen üç öğrenci, ertesi gün yapılacak Senato toplantısında yönetmeliğin gündeme alınacağını duyurdular. Bu arada oturdıkları yerden kalkan 500 öğrenci tekrar düzenli sıralar halinde sloganlar atarak yurtlara yürüdüler ve alkışlarla dağıldılar.

Bu arada öğrencilere yapılan baskılar arttı. Yirmiyi aşkın öğrenci, gece Yurtlar Müdürlüğü'ne çağrılarak savunmaları istendi. Birçok öğrenci Jandarma Karakoluna çağrılarak ifadeleri alındı. Gözaltına alınıp ertesi gün savcılığa çıkartılan sadece bir öğrenci oldu. Diyalog girişimiyle başlayan, saz dinletisi ve dilekçeyle yürüyüşe kadar turunan eylem, baskılara rağmen durmadı.

Yapılan Senato toplantısı sonucunda öğrencilere hiçbir açıklama yapılmadı. Bunun üzerine, 12 Haziran günü 500'ün üzerinde bir öğrenci kitlesi, 12.30'da Gençlik Anıtı önünden yürüyüşe başladılar. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ne ulaşan öğrenciler Jandarma engeliyle karşılaştılar. Bunun üzerine geri dönen öğrenciler, geldikleri yöne doğru yürümeye devam ettiler. Kortejin önünde 'Gerici Yurt Yönetmeliğine Hayır' yazılı bir pankart taşıyorlardı. Jandarmanın engeli bu defa Mimarlık Fakültesi önünde geldi. Jandarma yetkilisi öğrencilerden dağılmalarını istedi. Öğrenciler de yürüyeceklerini söylediler. Bu yanıtın üzerine kortejin önüne askerlerden bir barikat oluşturuldu. Öğrenciler de oldukları yere oturdular. Bir süre sonra ayağa kalkan öğrenciler yeniden yürüyüşe geçtiler, Jandarma da barikatı sıkılaştırdı. Önde yürüyen öğrencilerden dipçiklenenler oldu. Daha sonra Jandarma yetkilisiyle görüşen öğrenciler dağılacaklarını söylediler. Barikat açıldı. Öğrenciler de açılan barikatu dağınık bir biçimde aşttıktan sonra tekrar biraraya gelerek koşmaya başladılar, eylemlerini yurtların önünde bitirdiler. Arkalarından Jandarmanın da geldiği ve yurt girişlerinde kimlik kontrolü yapıldığı görüldü.

ODTÜ'de yapılan eylemler üniversite içinde sınırlı kalmadı. 13 Haziran'da Ankara'da yapılan Gençlik ve Demokrasi Mitingi'nde, ODTÜ-ÖD üyesi olan bir konuşmacı 'yurtlardaki kışla disiplini son bulmalı' derken, ODTÜ'lü öğrenciler de "Gerici Yurt Yönetmeliğine Hayır" yazılı bir pankart taşıyorlardı. Öte yandan, hep birlikte atılan 'Gerici Yurt Yönetmeliğine Hayır' sloganı, diğer üniversitelerden öğrencilerin, ODTÜ yurtlarında kalan öğrencileri sorunlarını çözmek için verdikleri mücadelede yalnız bırakmadıklarının ve dayanışma içinde olduklarının göstergesiydi.

1980 sonrasında ODTÜ'de yaşanan gerici yurtlar yönetmeliğini protesto eylemleri demokratik öğrenci hareketi içinde önemli bir yer edindi. Şimdiye kadar gerçekleştirilen üniversite içinde eylemlerin en kitleseli oldu. Akademik-demokratik bir mücadele hattı çıkmadan ODTÜ öğrencilerinin öz sendikası ODTÜ-ÖD üyelerinin dışında geniş bir kitle bu eylemlerin içinde doğrudan bulundu. Farklı dünya görüşüne sahip öğrenciler, üniversite yönetiminin saldırılarından fark gözetmeksizin tüm üniversite gençliğini hedef aldığını yaşayarak gördüler, tepkilerini birlikte yaptıkları eylemlerle gösterdiler.

Eylemlerin gelişimi konusunda vurgulanması gereken başka bir nokta da önce kendiliğinden

Trabzon/Trabzon İdare Mahkemesi kararıyla tüzel kişilik kazanmış bulunan Karadeniz Üniversitesi Öğrenci Derneği'nin merkez binası, Haziran ayı başında polis tarafından mühürlendi. Mahkeme kararları hiçe sayılarak yapılan bu uygulama, KÜ-ÖD yöneticileri tarafından tepkiyle karşılandı. Karadeniz Üniversitesi Rektörü Kemal Gürüz'ün kendi seçtiği öğrencilerle ikinci bir öğrenci derneği kurma çalışmaları tüm yasadışılığına karşın, Trabzon Valiliği'nin onayını alırken, Karadeniz Üniversitesinde il kuralan dernek olan KÜ-ÖD'ün tüzel kişilik kazanması engellenmeye çalışılıyordu. Tüzükleri, "üyelik için rektörlük izni gereklidir" maddesi yer almadığı için ilkin onaylanmayan KÜ-ÖD kurucuları daha sonra İdare Mahkemesi'ne başvurmuşlar ve 28 Kasım 1986 tarihinde yürütmeyi durdurma kararı almışlardır. Gerek bu gelişme, gerekse KÜ-ÖD çevresinde toplanan demokrat öğrencilerin kararlılığıyla, sarı dernek yöneticiler tarafından sağlanan tüm kolaylıklara karşın güçlenememişti. Demokratik dernek çevresinde birleşen yasa teklifine karşı da ilk tepki verenlerden olmuşlardı. KÜ-ÖD kurucuları, Mart ayında YARIN'a yaptıkları açıklamada, "Bu yasa tasarısı pilot bölge olarak KÜ-ÖD'de bir yıldır uygulanmaya çalışılmaktadır. KÜ'deki sarı dernek, kuruluşunu kitleleri bölücü bir stratejiye dayandırmıştır" diyorlardı.

Öğrenci gençliğin ülke düzeyinde derneklerinin kapatılmasını engellemek için verdiği onurlu mücadelesinde gerileyen iktidar, denke çalışmalarını engellemek için yoğun baskısını sürdürüyor. Özellikle

Demokratik Öğrenci Hareketine
Bir Saldırı Daha:

KÜ - ÖD Yönetim Merkezi Polis Tarafından Mühürlendi

Murat Özmenek

Hasan Tombak

le, Anadolu'daki yüksek okul ve üniversitelerde Nisan eylemleri sonrasında yaşanan baskı ve yıldırma girişimlerine en iyi örneği KÜ-ÖD merkezinin keyfi biçimde mühürlenmesi oluşturuyor. KÜ-ÖD yöneticilerinin 11 Haziran 1987 günü bu keyfi işlemi kınamak için yaptıkları basın açıklamasını aşağıda aktarıyoruz. Tüm ülkede olduğu gibi, Karadeniz Üniversitesi'nde de öğrenci gençlik demokrasi mücadelesi içindeki yerini koruyacak, sal-

dırları boşa çıkartacaktır:

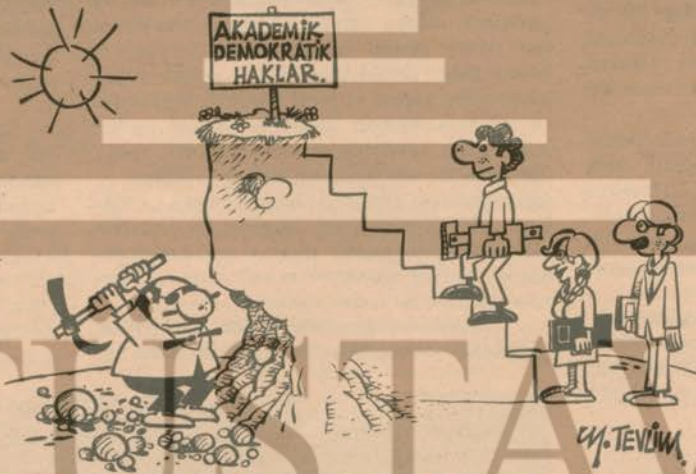
"Tüzel kişiliği Trabzon İdare Mahkemesi Kararıyla saptanmış Karadeniz Üniversitesi Öğrenci Derneği'nin yönetim merkezi polisçe mühürlendi. Mahkeme kararları hiçe sayılarak yapılan bu uygulama kayı vericidir, ve bir yığın soru işaretinin peşinden getirmektedir. İdarenin bu uygulamayla ne yapmak istediğini merak ediyoruz. Eğer bu ülkede mahkeme kararları-

na, yasalara karşı saygısızlığın öncülüğünü idare başlatırsa öğrenciden ve vatandaştan yasalara uyması nasıl beklenir?

Mahkeme kararlarına uymayan yöneticilerin anayasa ve yasalar uyarınca cezai ve maddi sorumlulukları söz konusudur. Bu yasa dışı uygulamayı yapanlar sonuçlarında katlanmak zorundadırlar.

4.10.1983 tarihinde çıkarılıp, 7.10.1983 tarihli 18184 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 2908 sayılı Dernekler Kanu-Mülkiye Amirlerine derneklerin tüzel kişiliklerinde bir eksiklik varsa adı geçen yasanın 9. maddesi ve devamı maddeleri uyarınca Mülkiye amirleri Cumhuriyet Savcılığına başvururlar, Cumhuriyet Savcılarında yetkili mahkemelere başvururlar. Bunun dışında izlenen yol yasadır. Mülkiye amirleri 2908 sayılı yasanın emredici hükümleri doğrultusunda derneklerin tüzel kişiliklerini tartışamazlar, tüzel kişilikleri doğrultusunda tasarrufla bulunamazlar. Mülkiye Amirleri yasanın emredici hükümlerine göre yalnızca bildirim mercidirler. Yasal bildirimimizin yapıldığı ise İdare Mahkemesince saptanıp hüküm altına alınmıştır. Buna karşın İdare, Anayasayı ve yasaları hiçe sayarak keyfi uygulama yapmıştır.

K.Ü.Ö.D. olarak yapılan uygulamaları tahrik ve provokasyon olarak değerlendiriyoruz. Ancak K.Ü.Ö.D. bu tür oyunlara gelmeyecektir. Haklarımızı bağımsız yargı organları önünde sonuna kadar savunmakta kararlıyız. Gittikçe yükselen Demokratik öğrenci hareketinin önüne çıkarılmak istenen bu tür uygulamaları protesto ediyoruz."

oluşan bir karşı çıkışın, sonrasında örgütlü biçime dönüştürülmesidir.

Bugün yeni yurtlar yönetmeliği hala yürürlükte. Üniversite yönetimi öğrencilere dayattığı bu yönetmeliğin yaşamda karşılığını bulması için yaz tatilinden yararlanmayı amaçlamaktadır. Dönem sonu sınavlarının başlamasıyla, yurtlara ilişkin yapılan eylemler sona ermiş, öğrenciler yaşamsal başka bir sorunla "atılma sorunu"

ile karşı karşıya gelmişlerdir. Yurt sorunları 2. sraya itilmiştir.

Gerici yurt yönetmeliğinin öğrenciler lehine değişmesi ancak bugüne kadar verilen mücadelenin genişleyerek devam etmesine bağlıdır. Önümüzdeki öğretim yılının başında onlarca öğrenci yurtlardan atılma tehlikesini yaşayacak, yüzlerce yönetmelik gereği kaydı silinebilecektir. Bu da öğrencilerin sessiz kalmayacağı bir uygulama olacaktır.

Yeni yurtlar yönetmeliğine hayır belgisiyle yürütülen mücadeleye önümüzdeki öğretim yılında eklenmesi gereken bir hat da, öğrencilerin yönetim tarafından dayatılan bu yönetmeliğe karşı demokratik yurt yönetmeliğini hazırlamaları olacaktır. Yaşanılan demokratik bir sürecin ardından üretilen alternatif yönetmelik öğrencilerin gerici yurtlar yönetmeliğini değiştirmek istemiyorsa, nasıl bir yönetmelik istediklerini de ortaya koyacaktır.

GENÇLİK ÖRGÜTLERİ VE İLKELERİ

GENÇLİĞİN AKADEMİK MESLEKİ ÖRGÜTLENMESİ

Çağımızda kapitalizm büyük tekeller dışında kalan toplumsal sınıf ve tabakaları sürekli biçimde yıkıma uğratmaktadır. Ekonomik gücü ve buna bağlı politik iktidarı ellerinde tutan tekeller, geniş halk yığınlarının politik haklarını sürekli kısıtlamakta, kârlarını oluşturarak artı-değerin arttırılması için çeşitli yol ve yöntemler izlemektedirler. Bu durum; yığınların yaşam koşullarını dayanılmaz noktalara vardırarak, hak ve özgürlüklerini baskı altına almaktadır.

Kapitalist toplumdaki genel durum gençliği derinden etkilemektedir. Bir yandan tekellerin toplumun büyük çoğunluğuna uyguladığı baskı ve zorlukları yaşarken, diğer yandan genç olmanın kaynaklanan saldırılara hedef olmaktadır. Üretim sürecinde sömürüyü katmerleştiren düşük ücret uygulamaları, eğitimi bir hak olmaktan çıkararak seçkin sınıfın ayrıcalığına dönüştürmüştür. Üretim sürecinde sömürüyü katmerleştiren düşük ücret uygulamaları, eğitimi bir hak olmaktan çıkararak seçkin sınıfın ayrıcalığına dönüştürmüştür. Üretim sürecinde sömürüyü katmerleştiren düşük ücret uygulamaları, eğitimi bir hak olmaktan çıkararak seçkin sınıfın ayrıcalığına dönüştürmüştür.

Tekelci iktidarların gençlik politikalarının özünü belirleyen; gençliği baskı altında tutarak uysal köleler biçiminde yetiştirmek isteği eğitimden üretime her yerde kendini göstermektedir. Bir bütün olarak gençliği; düşünsel, kültürel, bedensel gelişimini sınırlayıcı ve engelleyici koşullar altında yaşamaya zorlamaktadır.

Gençliğin kapitalist toplumda içinde bulunduğu durum tekellerin ekonomik politik saldırılarını göğüsleyecek, kendi hak ve çıkarlarını savunacak örgütlenmelerini zorunlu kılmaktadır. Gençliğin akademik—mesleki örgütlenmeleri bir hak arama isteğinin ve kavgasının sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Gençliğin akademik—mesleki örgütlenmelerinin amacı; örgütlendiği alanda gençliğin güncel kısmı, akademik, demokratik, ekonomik, kültürel ve sportif haklarını korumak ve geliştirmek olarak belirlemektedir.

Yığınsal Bir Örgütlenme

Atademik—demokratik hak arama kavgası gücünü yığınlardan alır. Örgütün çalıştığı alanda, aynı sorunları paylaşan ortak özelliklere sahip yığınları kucaklayıp aynı hedefe yöneltmesi savaşımının başarısının önkoşulunu oluşturur. Yığınlardan ve onların güncel sorunlarından uzaklaşan bir akademik—mesleki örgütlenme kendi dayanaklarını kaybeder.

Bir örgütü birarada tutan ortak çıkar ve

amaçların paylaşılmasıdır. Akademik—mesleki örgütlenmelerde anlaşılabilir ortak zemin hak ve çıkarların savunulması ve genişletilmesi için savaşım verilmesi olmaktadır. Bu durum; bir yandan kapitalizmin etkileriyle yığınların bilincindeki gelişmenin eşitsizliğinden, diğer yandan değişik sınıf ve tabakaların dünya görüşlerini benimseyen eğilimlerin varlığından kaynaklanır.

Kapitalist toplumda yaşanan koşulların bilincine varılması ve değiştirme düşüncesine ulaşılmasındaki eşitsiz gelişim, iktidarı elinde tutan tekellerin çeşitli araç ve yöntemler ile yığınların beyinlerinin yıkanmasına yönelik çalışmalar yürütmesindedir. Geniş yığınların yaşadıkları koşulların sorunlarını ve sonuçlarını açık bir biçimde hissetmelerine karşın, nedenleri üzerinde geniş bilgi ve anlayışa ulaşma olanakları daraltılmakta yanlış bilgiler ile sürekli bombardıman altında tutularak, nedenleri doğru kavramaları engellenmektedir. Yığınlar, yaşam koşullarının olumsuzluğunun nedenlerinin açıklandığı iddiasındaki çarpık görüşler içine hapsedilmeye çalışılmaktadır. Bu, yığınların en yakıcı, güncel sorunlarına çözümler bulabilmek için savaşım veren sendikal örgütlenmelerin en geniş yığınları kavgaya çekebilmek için, örgütün amaçları ile uyum içinde bulunan bir esneklikte katılım ilkelerine sahip olmasını zorunlu kılmaktadır.

İkinci olarak; kapitalizm toplumu çeşitli sınıf ve tabakalara ayırmakta, her sınıf ve tabakanın ve onun içindeki çeşitli kesimlerin çıkar ve eğilimlerine uygun ve düşüncelerine uygun politik görüşler ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Her dünya görüşü gençlik içinde de yansımaya bulmaktadır. Birbirleriyle; çeşitli politik değerlendirmeler, güncel ve genel hedefler, örgütlenme ve eylem anlayışları temelinde ayrıışan eğilimlerin varlığı, akademik—mesleki örgütlerin üyelik için temel alacağı ölçütlerin birlikte savaşımın sağlanması için kapsayıcı olmasını gerekli kılmaktadır. Hiç kuşkusuz, böylesi geniş bir yelpazeyi kapsamak zorunluluğu taşıyan sendikal örgütlenmelerin halk düşmanlarını saflarında barındırmaları için hiç bir neden yoktur.

Sendikal örgütlenmeler, işlevleriyle politik örgütlerden ayrıışmakla, ve kendi yapılarına uy-

gun örgütlenme ilkelerini savunurken, aynı zamanda yapılarını hantallığa sürükleyen, savaşım istek ve niyeti taşımayan, örgütlenmeyi mücadele için vazgeçilmez bir gereklilik olarak değil, sıradan insanlar topluluğu olarak gören anlayışları da prim vermezler. Üyelik yeterli şart olan ortak amaçlara ulaşmak için birlikte savaşım isteği taşıma özelliğinden vazgeçmezler.

Demokratik—Merkeziyetçi Bir İşleyiş

Gençliğin demokratik savaşımının aracı olan akademik—mesleki örgütlenmeler işleyişte demokratik—merkeziyetçiliği ilke edinir. Gönüllülük temelinde dayalı örgütlenmenin her kademe ve biriminde kararların alınmasına en geniş katılımı sağlar. Örgüt ile üye arasındaki bağı güçlendirir, ilişkiye anlam ve biçim verir. Her kademenin uyumlu çalışmasını, sürekli olarak kendini deetlemesini sağlayarak güçlü ve etkin bir örgüt yapısının temelini oluşturur.

Demokratik—merkeziyetçiliğin demokratik yönünün bir parçasını tüm kademelerin seçilecek görev alması ilkesi oluşturur. Yöneticileri; kişisel yeteneklerine, yetkinliğine, görüşlerine bağlı olarak örgütün tabanı seçer. Taban ile her kademedeki yönetici kurullar arasındaki ilişkinin karşılıklı sorumluluk temelinde dayanmasını sağlar. Yetki ve sorumlulukların sınırlarını belirler. Seçimle yönetime gelme ilkesi aynı zamanda her üyenin yeteneklerine uygun bir alanda ve kademe görev talep etmesinin koşullarını yaratır. Farklı programlara sahip eğilimlere görüşlerini açıklama, çoğunluğu görüşlerine ikna ederek yönetime gelme olanağı sağlar. Örgütün içinde en geniş görev anlayış ve sorumluluğunu geliştirir.

İşleyişin demokratik yönünün bir başka parçası; kararların en geniş tartışmalar ile alınması, tabanın söz ve karar sahibi olmasıdır. Kararın en geniş katılım ile yapılan bir tartışma sonucu alınması etkili biçimde yaşama geçirilmesinin koşullarını yaratır.

"Tartışmada serbestlik—Eylemde birlik" örgütün çalışma ilkesidir. Tartışmalar; örgütlenmenin önündeki sorunları aşmak, yeni hedeflere yönelmek için karar almak üzere yapılır. Her görüş

ÖRGÜTLERİNİN BİÇİMLERİ - II

açıkça tartışılır. Tartışmada savunulan görüşlerden, karar aşamasında azınlıkta kalanlar dahil, herkes örgütün geliştirilmesi doğrultusunda kararların uygulayıcısı olmak durumundadır. Aynı çıkar ve amaçları paylaşmaktan meydana gelen örgüt üyeliğinden anlaşılan bu olmalıdır.

Her verilen yetki ve alınan karar üyelere ve yöneticilere yükümlülükler getirir. Her yönetici kademe uygulamalar hakkında belirli periyotlar ile tabana bilgi vermeli ve çalışmalarının değerlendirilmesini yapmalıdır. Kararların alınıp uygulanması sonunda yapılan değerlendirmeler, gerçekleştirilen eylemin eksik ve hatalarının saptanması, başarıların neden ve sonuçlarının belirlenmesiyle ileriye dönük bir deney ve birikim yaratır.

Değerlendirme süreci eleştiri ve özleştiriyi içerir. Örgütü koruma ilkesi, her eleştirinin kaynağını oluşturur. Eleştiriler hataların saptanması, özleştiriler ise sorumluluğun kavranması ve yanlışların yinelenmemesi için geliştirici bir işlev görür. Eleştirinin amacı örgütü etkisizleştirmek, amaç ve hedeflerinden uzaklaştırmak, kavgacı niteliğine zarar vermek değil geliştirmek olmalıdır.

İşleyişin merkezîyetçi yanını yönetici kurumların aldığı kararların bağlayıcılığı oluşturur. Her kademedeki yönetici kurul tabanın iradesinden aldığı yetkileri kullanır. Alman her kararın sınırını belirleyen örgütlenmenin amaç ve hedefleridir. Bu iki özellik her yönetici kademenin yetkive sorumluluklarını belirler.

Demokratik—merkezîyetçi işleyiş örgütün bir bütün olarak hareket etmesinin koşullarını yaratır.

Yığınların Hak ve Çıkarları İçin Savaşım

Gençliğin akademik—mesleki örgütlenmesi bulunduğu alanda yığınların haklarının savunucusu ve geliştiricisi olarak ortaya çıkar. Yığınların en yakıcı sorunlarından yola çıkarak en geniş kapsayıcılığı kavrayan hedefleri başa koyan bir savaşım hattı izler.

Demokratik savaşım bir hak arama savaşımıdır. Örgütlenmesi en küçük sorundan genel toplumsal konulara kadar geniş bir alanda tavır geliştirmek zorundadır. Yığınların temel çıkarlarının savunulması geniş bir bakış açısı ve anlayış ile gerçekleştirilir. Ancak gençliğin akademik—mesleki örgütlenmelerinin işlevleriyle politik örgütlenmelerin işlevleri birbirine karıştırılmamalıdır.

Akademik—mesleki örgütlenmeler yığınların istemleri ve eylemleriyle uyumlu olduğu sürece ileri hedeflere doğru ilerlemek durumundadır. Yaşanılan deneylere ve oluşan tabana bağlı olarak, daha başından temelli bir politik değişimin gerekli olduğunu açıklayarak güncel savaşımı sürdürebilir. Ya da güncel savaşımın yığınların bilincinde yarattığı sonuçlara bağlı olarak

programını derinleştirebilir. Her iki durumda da akademik—mesleki örgütlenmelerin görevi değişmez. O da; en geniş yığınların politik tercihlerine bağlı olmadan kendi hak ve çıkarları için örgütlenmesini sağlayacak bir zeminin sunulmasıdır.

Politik değişim isteminin ortaya atılması, bu politik değişimin gençliğin akademik—mesleki örgütlenmeleri eliyle yapılacağı anlamına gelmez. Öğrenci gençliğin küçük burjuva yapısının ürettiği kimi eğilimler, bağımsız bir örgütlenme yerine yığınların sendikal örgütlerinin aynı işlevi yüklenmesi gibi anarko—sendikalist görüşler ortaya atabilmektedir. Bu tavır, ilk olarak; farklı görüşleri dışlayan niteliği ile örgütlenmenin tabanını daraltmaktadır. Örgütlenmenin başarısının garantisi olan yığınsal niteliğini bozmaktadır. İkinci olarak; henüz belirli bir politik bakış açısına sahip olmayan yığınların örgütlenmeden ve savaşımından uzaklaştırılmasına yol açmakta, örgütlenmeyle yığın arasında bir duvar oluşturmaktadır. Oysa sorun yığınları kazanmaktır.

Demokratik Savaşım Yığınları Eğitir

Akademik—mesleki örgütlenmelerin önemli işlevlerinden biri, güncel hak ve çıkarlar uğruna yürütülen savaşım ile en uzakta kalan kesimleri bile kavgaya çekmesidir. Yığınların verilene razı olma düşüncesinden kurtulmasını sağlar, kendi çıkarlarını ancak kavgaya vererek elde edebileceği bilincini yaratır.

Demokratik savaşım; yığınların kendi çıkarlarının önündeki engelin sadece karşı çıktıkları tavır ve kurumlar değil, bir bütün olarak sistem olduğunun anlaşılmasını sağlar. Yığınların kendi deneyleriyle toplumdaki yandaş ve karşıtlarını belirlemesine ve buna uygun tavır almasına yol açar.

Bu süreç yalnızca deneyler yoluyla değil, aynı zamanda sendikal örgütlenmeler tarafından verilen demokratik savaşımın amaç ve hedefleri, toplumun çeşitli sınıfları arasındaki ilişki ve örgütlenme biçimleri gibi konuları içeren eğitimler ile sağlanır. Bu tam da; eylem ile hedef, deney ile bilinç arasındaki ilişkinin kurulmasıdır.

Demokratik Savaşım Bir Bütündür

Akademik—demokratik savaşım, gençliğin kendi alanında bağımsız olarak yürüttüğü bir örgütlenme ve eylem değildir. Gençliğin kendi hakları için savaşımıyla, baskı gören çeşitli kesimlerin örgütlü olarak yürüttüğü demokratik savaşım bir paralellik ve içicilik taşır.

Demokratik hakların kazanılması yaşanılan tarihsel anın, ilişkilerinin ve saflaşmalarının sonucu olarak ortaya çıkar. Genel olarak demokratik savaşımın başarısı, demokratik hakların elde edildiği bir düzene gereksinim duyan, başta işçi sınıfı olmak üzere diğer top-

lumsal kesimlerin yürüttükleri savaşıma bağlıdır.

Bu süreçte, gençliğin yürüttüğü savaşım toplumun demokratik hak ve özgürlüklerden yana güçlerinden ve örgütlenmelerinden destek bulur, onları destekler.

Politik Savaşım Yol Gösterir

Gençliğin akademik—mesleki örgütlenmelerinde, her sınıf ve tabakanın görüşlerinin temsilcileri bulunabilir. Her eğilim örgütün çalışmalarını ve disiplinini bozmadan kendi görüşlerinin propagandasını yapmak hakkına sahiptir. Ancak, gençliğin akademik—mesleki örgütlenmelerinin kendi iç işleyiş kuralları ve karar alma kurulları olduğu, kısaca bağımsız bir örgütlenme niteliği taşıdığı unutulmamalıdır. Örgütsel bağımsızlık, örgütün kendi niteliğine uygun işlevlerini yerine getirebilmesinin en önemli koşuludur.

Örgütsel bağımsızlık; eğilimlerin programlarını sunmalarını, görüşleri çevresinde kümelenmeler yaratmalarını ve yönetime talip olmalarını engellemez. Her eğilim kurullara seçilmek için kendi bağımsız çalışmasını yürütür. Görüşlerini çoğunluğa benimsetmesi halinde görev üstlenir. Bu durum, yönetimin bakış açısını belirleyen politik bir programa sahip olmasını beraberinde getirir.

Gençliğin akademik—mesleki örgütlenmeleri, yığınların politik savaşıma katılmasını sağlayan önemli bir kaldıraç oluşturur. Bu, örgütlenmenin dar kalmasına yol açacak her türlü kısıtlayıcı ilkesinin reddini zorunlu kılar, en geniş sendikal birliğinsaylanmasını gerektirir.

Politik savaşımında, yığınların katılımını sağlamak için sunulan ve aktif olarak savunulan programın bir bütün olarak kabul edilmesini bir süreç olarak değerlendirmek ve demokratik savaşımı özeli genele, bugünü yarına bağlayacak biçimde yönlendirmek esastır.

Son eylemler neyi gösterdi?

Güney Kore uzun zamandır manifestolardan düşmüyor. Muhafif grupların uzun dönemli ve güncel politik istemlerini sokak gösterleriyle dile getirmeleri, polis müdahalesiyle çatışmalara da dönüşünce, dünya kamuoyunun dikkati bir anda bu uzak Asya ülkesinde yoğunlaştı. Haziran ayı boyunca ülkenin 36 kentine yayılan

OLUP BİTEN BİRKAÇ SOKAK ÇATIŞMASINDAN İBARET DEĞİL

Güney Kore'de

Muhalefet Yükseliyor

protesto eylemleri, dar anlamda amacına ulaşarak Devlet Başkanı Chun Doo Hwan'ın bir dizi demokratik reformu kabul etmesiyle sonuçlandı. Muhalefetteki "Demokratik Anayasa için Ulusal Koalisyon" bu gelişmenin tarihe "demokrasi için savaşılan insanların zafiri" olarak geçeceğini belirterek, muhalefet liderlerinden Kim Young Sam için bu "5000 yıllık Güney Kore tarihinin en önemli aşamasıydı. "Amerika Birleşik Devletleri Kongresi ise Güney Kore'de "demokrasiye geçiş"i kutlama kararı alarak, iktidar partisi lideri Roh Tae Woo'yu "demokratikleşme yolundaki çabaları" nedeniyle takdir ediyordu.

Pasifik Okyanusu'nda Sarı deniz ile Japon Denizi arasında uzanmış 43 milyon nüfuzlu bu "uzak" ülkede olup bitenler birkaç yönden ilginçliğini koruyor. Herşeyden önce, son yedi yıldır ülkedeki demokrasi güçlerinin en örgütülerinden biri olma özelliğini gösteren öğrenci hareketinin giderek artan kitleselliği ve kararlılığı incelenmeye değer. Öte yandan, son bir ayki gösterilerde başarılı sonuç alınmasının en önemli nedenlerinden biri olan "yaygın katılım" ise, muhalif gösterilerin artık yalnızca öğrenciler tarafından değil, işçi ve emekçi kesimlerin ağırlıklı olduğu geniş bir çevre tarafından gerçekleştirildiğini gösteriyordu. Bu da, hiç kuşkusuz, demokrasi istemlerinin şimdilik yığınsallıkta kalan ancak giderek cepheleşebilecek bir yaygınlığa ulaşması açısından önemliydi. Bu yaygınlık içinde, iki grubun etkinliği ise dikkat çekiciydi: Aydınlar ve öğretmenler.

Son gelişmelerin gündeme getirdiği bir üçüncü önemli nokta da, bir yılı aşkın bir süredir ciddi çıkışlar yapan işçi sınıfının sendikal hareketinin giderek daha güçlü bir konuma gelmesi. Ve ülkenin siyasi yelpazesini oluşturan diktatörlük yönetim ile burjuva muhalefetine artık kitlelerin politik istemlerini karşılayamadığıydı. İşçi sınıfının politik örgütünün siyaset sahnesine çıkması, giderek çok seslendirilen

Yasemin Çongar

bir talebe dönüşmüştü. Kısaca, son bir-iki aylık dönemde Güney Kore'de gerçekleşen eylemler zinciri, demokrasi mücadelesinin nicel gelişiminin, ciddi politik açılımlar ve sıçramaları da içinde barındırdığının göstergesiydi. Güney Kore'deki demokrasi güçlerinin örgütlenme ve eylemliliklerinin üzerinde durmadan önce, ülkenin genel ekonomik siyasal yapısına kısaca göz atmakta yarar var.

Amerikan tekellerinin bir başka cenneti

Ikinci Dünya Savaşı sonrasında ABD'nin öncülüğünde 38. enlemden ikiye bölünen Kore Yarımadası'nın 42 yıllık geçmişi damgasını vuran ülke gene ABD olmuş. Halkın % 99'unun "safkan" olduğu düşünülürse, dünyanın pek az yerinde ratsızlanan bir etnik homojenliğe sahip olan Kore ülkesinin ikiye bölünmesi, doğrudan emperyalizmin, stratejik önemi çok büyük olan bu bölgede, bir "üç kapatma" sevdasına dayanıyor. Bu üssü koruma konusundaki kararlılık, acıları ülkemizde de çok canlı yaşanan 1950-53 Kore Savaşı'nda

da örneklenmişti. O savaşın taraflarından Kuzey Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti (KDHC), Sovyet Kızıl Ordusu tarafından 1945'te Japon işgalinden kurtarıldıktan sonra, 3 yıl Sovyet askeri gözetimi altında kalmış, 1948'de ise bağımsız bir ülke olmuştu. O tarihten itibaren de, Kim II Sung'un liderliğinde sosyalist gelişme çizgisinde bir ekonomik sistem yerleşti, geliştirdi. Bugün Güney-Kuzey Kore ayrılığı hızlı bir silahlanma yarışının altyapısını oluşturarak ABD tekellerinin ekmeğine yağ sürüyor. İki ülkenin birleşmesi konusu ise sistem çelişmesine karşın hiçbir zaman gündemden düşmüş değil. Bu çerçevede, KDHC önemli bir ödün vererek, 1984 yılında KDHC-Güney Kore ve ABD arasında yapılacak üçlü görüşmede birleşme konusunun ele alınması çağrısında bulunmuştu. Geçerliliğini sürdüren, ancak Washington yönetiminin çekimser tutumuyla karşılanan bu öneriyi, kendisini dışta bırakmasına karşın SSCB yönetimi de olumluyor. Ayrıca Moskova'nın birleşme konusunun netleştirileceği bir tüm-Asya Forumu düzenlenmesi de başta KDHC olmak üzere Asya

ülkelerinin çoğunluğunun desteğini bulurken, Çin Halk Cumhuriyeti ve Japonya birleşme konusunda olumsuz tutum takınıyorlar.

Birleşmenin en temel koşulu, hiç kuşkusuz, 1953 yılında Kore Savaşı'nın sona ermesinden bu yana Güney Kore'de bulunan 40.000 Amerikan askerinin çekilmesi oluşturuyor ki bu da Washington'un hiç istemediği bir şey.

1979'da Devlet Başkanı Park'ın öldürülmesi sonrasında 27 Ağustos 1980'de ordunun desteğiyle yönetime gelen eski general Chu Doo Hwan'da, gerek bu askerler, gerek silahlanma anlamında Beyaz Saray çizgisinden hiç şaşmıyor. Ancak Güney Kore'nin ABD açısından önemi yalnızca askeri değil. Ülke Amerikan tekellerine, tıpkı Filipinler, Tayvan gibi iki yönlü hizmet veriyor: Hem bir mal, hem de işgücü pazarı olma işlevi görüyor. Öyle ki, ABD tekelleri buraya silah başta olmak üzere her türlü malını satmakla kalmıyor; doğrudan kendi iç pazarına ve Güney Kore dışındaki pazarlarına yönelik kimi Amerikan malları da emeğin sudan ucuz olduğunu bu ülkenin fabrikalarında üretiyor. Yani

Güney Kore'de işçiler bir başka ülkenin şirketleri tarafından bir başka ülkenin tüketicisine pazarlanacak malları (özellikle spor malzemeleri, konfeksiyon vb. ürünleri) üretiyorlar. Hem de Japonya'daki sınıfların aldığının 1/5'i olan saatte 2,5 dolarlık ücret karşılığ!

48 milyar dolarla dünyanın en borçlu ülkeleri arasında yer alan Güney Kore, giderek Amerikan tekelinin etkinliğini arttıran bir ekonomi politikasıyla yönetiliyor. Son olarak 1 Eylül 1986'da Amerikan sigaralarının satışının serbest bıraktığı ülkede, yıl başından bu yana önemli bir tarım kolunu oluşturan tütün üretimi de ABD sermayesine açılmış durumda.

Bu politikaların baş mimarı Chun Doo Hwan, kendi hazırlayıp onaylattığı "Beşinci Anayasa" gereği, 3 Mart 1988'de görev süresini dolduracak. Ancak Güney Kore muhalefeti, son iki yıldır yoğunlaşan protesto gösterilerinde Hwan'ın görev süresi dolmadan istifası ve "Altıncı Anayasa"nın hazırlanmasında diretiyor. Hwan yoğun eylemler üzerine, Parlamento içinde yeni anayasa için taslak hazırlayacak bir komisyon görevlendirmiş, ancak muhalefet partileri arasındaki görüş ayrılığı komisyonu çalışmaz duruma getirmişti. Son bir ayki eylemlerde yükselen istemler, bu komisyonun çalışmalarına yeniden başlamasına izin verilmesi ve Devlet başkanlığı seçiminin "seçici kurul" yöntemiyle değil, doğrudan halkoylamasıyla yapılması konusunda yoğunlaşmıştı. 30 Haziran günü bir açıklama yapan Hwan'ın sağ kolu olarak bilinen Roh Tae Wo, bu istemlerin kabul edildiğini duyurdu. 1988'de Cumhurbaşkanı adaylığı beklenen Wo'nun bu açıklaması, ne gerçek bir "sürpriz," ne de ABD Kongresi'nin deyimleriyle "demokrasiye dönüş yolunda bir çaba"ydı aslında. Gelişme, yükselen muhalefetin, giderek kitleselleşen protesto eylemlerinin bir kazanımı olmakla birlikte, ekonomik-siyasal açıdan hem Güney Kore, hem de ABD yönetimi için büyük önem taşıyan 1988 Sevl Olimpiyat Oyunları'nı "tehlikeye düşürmeye" yönelik önemli bir manevraydı da. Ancak Güney Kore demokrasi güçleri, verilen bu ödünle yetineceği de pek benzemiyor, işçi sınıfı, öğrenciler ve aydın çevrelerdeki hareketlenme bunun tersi yönde sinyaller veriyor.

Öğrenciler ne istiyor?

Güney Kore'de 1980'den bu yana giderek gelişen demokratik öğrenci hareketi, özellikle 1980 ve 1985 Mayıs aylarında gerçekleştirdiği eylemlerle giderek politik istemler yükseltmeye başlamıştı. 1980 Mayıs'ında Chonnam Ulusal Üniversitesi'nde başlayan

ayaklanma, üniversitenin bulunduğu 800.000 nüfuslu Kwangju kentinin askerler tarafından kuşatılması ve Güney Kore tarihine "Kwangju Katliamı" olarak geçecek bir kıyımla bastırılmıştır. "Kahrolsun askeri faşist rejim", "Yaşasın Demokrasi" ve "Anayasa değişsin" sloganlarının yükseltildiği eylemde, 1000 kişi gözaltına alınmıştı. 1985 Mayıs'ında ise, ülkenin 78 üniversitesinde toplam 270.000 kişinin katıldığı gösterilerde "Kwangju Katliamı'nın hesabı verilsin" deniyor ve bu katliamdan ABD askerleri sorumlu tutuluyordu. Bu çerçevede, 72 öğrenci Seul'deki USA (Amerikan Haber Alma Ajansı) kütüphanesi'ne kendilerini kilitleyerek 4 gün süreli bir açlık grevi yapmışlardı. Tüm bu eylemlerinde öğrenci gençlik, Güney Kore polislerinin yoğun baskısıyla karşılaştı. Binlerce öğrenci tutuklanarak Ulusal Güvenlik Yasası'nı ihlal suçundan cezaevine

konuldu. Son altı yıl içinde toplam 1579 öğrenci, politik gösterilerde bulunduğu gerekçesiyle okuldan atıldı. 1987 yılı Ocak ayında gösteriler sırasında gözaltına alınan bir öğrencinin işkencede ölmesi, baskının boyutlarını daha da açık gösteriyor. 1985 yılı içinde de bir öğrenci işkencede öldürülmüş, ancak resmi açıklamalar öğrencinin "tren kazasına kurban gittiği" yolunda olmuştur. İkinci işkenceden ölüm olayının doğruluğu ise teyid edildi ve geçtiğimiz günlerde, bu olayın sorumluları olan 5 polis için sayının 15'er yıl hapis isteminde bulunduğu açıklandı.

Bu yoğun baskı ve yıldırma çabalarına karşın, eylemliliğini sürdüren öğrenci hareketi, kitleselliğini gerek ülke düzeyinde, gerekse tüm yüksek okullarda örgütlenmiş olmasına ve "eylemde birlik" anlayışına borçlu. Birimler düzeyinde komite, ülke düzeyinde federasyon tipi örgütlenmelere giden öğrenci gençliğin, birimlerde iki temel örgütü bulunuyor:

1. Minmintu (Demokrasinin Geliştirilmesi Kitle Komiteleri)

2. Chaminti (Bağımsızlık ve Demokratikleşme Komiteleri)

Bu örgütlerden Minmintular, ülke düzeyinde "Ulusal Öğrenci Konseyleri Federasyonu" ve "Demokratik Hareket Gençlik Federasyonu"na bağlı olarak çalışıyorlar. Chamintu'lar ise "Anti-faşist, anti-emperyalist Ulusal Demokratik Öğrenci Ligi" olarak bilinen üst örgüte bağlı. Minmintu'larla Chamintu'lar arasında birimlerarası, bölgesel düzeyde koordinasyon sağlayan ortak platformlar da mevcut. Bu iki örgüt modeli arasındaki temel farklılık ise her ikisinin de "demokratik kitle örgütü" niteliğinde olmasına karşın, Minmintu'larda sendikal yapının daha güçlü olması ve bu örgütlerde bilimsel sosyalist öğrencilerin önderliğini yapması. Chamintu'larda ise Yeni Sol ve sol redikal gruplar ağırlık taşıyor. Tüm bu birim örgütlerinin etkin bir yayın çıkarma çalışmaları var. Birkaç

dönemine kıyasla çok daha sonuç alıcı nitelik taşımaya. Geçen yıl en yaygın eylem biçimini oluşturan üniversite işgalleri, öğrenciler üzerinde üniversite yönetimlerinin baskısının hafiflemesine neden olurken 1986'nın 1 ve 2 Mayıs günleri, işçilerin öncülüğünde gerçekleşen ve öğrencilerin çok geniş katılım gösterdiği eylemler de, Anayasa değiştirme komisyonunun oluşturulmasına yolaçmıştı. Bu eylemlerde dikkat çekilen istem "diktatörlüğü yıkacak yeni bir devrimci parti istiyoruz" şeklinde formüle edilmişti. Son eylemlerde de, yinelenen bu istem, öğrenci gençliğin politik örgütlenmesini gerçekleştirmek için böylesi bir partinin etkin çalışmasına gereksinim duyduğunu gösteriyordu. 1987 yılı başında, Güney Kore hükümetinin görüşleri doğrultusunda Seul'da "Modern Düşünce Araştırmaları Grubu" tarafından bastırılan ve bizdeki Başbakanlık'ca yayınlanan "Beyaz Kitap"ları animsatan "Pro-leftist Groups in Korea" kitapçığından aynen aktaralım: "Öğrenciler artık fabrikalara yöneliyorlar, çünkü işçilerin 'kitlelerin demokratik devriminde' öncü gücü oluşturma görevini düşünüyorlar. Kampüs solcuları 1980'lerin ilk yıllarından itibaren bir kitle devriminin yalnızca öğrencilerle gerçekleşemeyeceğini, ancak işçilerle öğrencilerin birleşik mücadelesi sonucu başarılı olabileceğini öne sürmeye başladılar." (sf. 45)

Yönetimi rahatsız eden bu doğru saptama, hiç kuşkusuz, 26 Haziran günü gerçekleştirilen "Demokrasi ve Barış Yürüyüşü"nde katılanların sadece 1/4'ünün öğrenci olmasıyla somutlanan yaygın katılımı eylemlerin başarısıyla daha da tedirgin edici bir hal alacaktır.

İşçi sınıfı hareketi ve diğer demokrasi güçleri

Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin öncü gücü olan işçi sınıfı, yoğun baskıdan payını en yaygın biçimde alıyor. Ücretlerin düşüklüğü, geçtiğimiz 7 yıl içinde politik eylemlere katılan binlerce işçinin işten atılması bu baskının somut örnekleri. Sonoryon, Innoryon ve Innoryop adı altında üç tip yerel sendikal konseyde örgütlenen işçi sınıfının ülke düzeyindeki tek örgütü "İşçiler Bağımsızlık Ligi" adını taşıyor. Ancak bu örgüt federatif bir yapıdan uzak. "Ulusal İşçi Sendikaları Bağımsızlık Birliği" altında federatif bir yapının tüzel kişiliği kavuşturulması çabaları ise özellikle geçen yıl ağırlık kazandı. Sonoryon ve Innoryon örgütleri, 1986 Mayıs'ında "10 Milyon İşçinin Bağımsızlık Deklarasyonu" adıyla bir bildiri yayınladılar. Bu bildiri de işçi sınıfı

Bu istemler çerçevesinde, son iki yıldır gerçekleştirilen ortak eylemlerin önemli bir yönü, 1980-85

Ser güçler onu Thebai kentinin ortasına çöreklenen insan başlı dev bir aslana bezetirler. Dünyaca namılı bir dahinin dehasını yargılamak için mitolojinin soyutluğuna sığınır. Sığındıkları mitolojik olay da şudur; Bir sabah güneşin ilk ışıklarıyla uyanan Thebai halka kent alanının ortasına çöreklenmiş insan başlı dev bir aslan görürler. Şaşkınlığın ve meranın kırbaçı Thebai'lileri insan başlı dev aslanın çevresine toplamaktadır. İnsan başlı aslan aç gözlerle çevresinde toplananları izlemektedir. İştahlı bakışları genç insanların üzerindedir. Kırmızı başlıklı kıızı yutan kurtun sevecen sesiyle gençlere seslenir, "size bir bilmecem var" der, "Bilerseniz kentin ortasından kalkarım, ama bilemezseniz sizi yerim." Ses tonundaki yalancı dostluk amacındaki acımasızlığı gizlemiştir. Gençler, "yerim sizi" uyarısını küçük bir şaka fisesi olarak algıladılar. Yeni bir şey görmenin, tanımanın ceciciliğine kapılarak sfenksin bilmecesini dinlemeye başladılar. "İlkin dört ayağı üzerinde yürüyen, sonra iki ayağı üzerinde yürüyen, sonra da üç ayağı üzerinde yürüyen şey nedir?" Sfenks bilmecesi bitince gençleri cerasetlendirici bakışlarla süzer. Gençler hep bir ağızdan yanıt vermek isterler. Ne ki sfenks yanıtları, seçerek sıraya koyduğu gençlerden alacağını açıklar. Gençler itiş kaçış sfenksin istediği ve seçtiği sırayı oluştururlar. İlk yanıtı verenin insan başlı dev aslan tarafından yendiğini gördüklerinde içlerini bir ürperti kaplar. Sıralarda bir dalgalanma, kaçış çabaları olur, ne ki sfenksin pençeleri kaçışa izin vermez. Korkunun egemenliği düşen beyinleri bilmeceye yanıt bulamaz. İnsan başlı aslan doyunca dek bilmecem — ölüm ikilemini onlara yaşatır. Thebai halkı perişan olmuştur. Aslan acıktıkça pençeleri ile toplamakta, bilmecesi ni sorup onları yemektir. Kentin yaşlılarında çözüm arama telaşı, gençlerin de gelecek korkusu ellerini kollarını bağlamıştır. Her önerinin peşinden tartmadan, düşünmeden umutsuzca koşmaktadır. Kentin iktidarı sfenksin eline geçmiştir. Sorunun çözümü iktidarı alınmasındadır. Ne ki o zamanın siyasal deneyimleri iktidarı almak için örgütlü bir siyasal güç olmanın ip uçlarını vermektен uzaktır. Yine de yaşadıklarının zamanın terazisinde tartan yaşlılar, iktidardan pay vermenin çözüm olduğu kanısına varmışlardır. Sfenksi ortadan kaldıracak olana kraliçe ile evlilik armağan edilecektir. Kentin ortasında sfenksle gençlerin düellosu sürmektedir. Bir gün Thebai kentine bir gezginci gelir. Ölüm korkusundan ürkmüş gençleri, evlatlarını yitirmiş ana—babaları görür. Kentin yaşlılarından olup biteni öğrenir. Gözlerini sfenksin gözlerine dikerek, bağırsının bilmecenin yanıtı insandır der. Bu ani yanıt sfenkse gözlerine saplanmış mızraklar gibi aç verir, şoka girer. Gezgininin, yanıtı açıklaması ile debelenmeye başlar, Bekken dört ayağı üzerinde yürür, gençken iki ayağı üzerinde yürür,

YÖK'teki Sfenks

yaşlanınca bastona dayandığı için üç ayağı üzerinde yürür der. Ne ki, sfenks bunları duyamamış, şoktan sarsılmış, denize düşerek ölmüştür. Thebai'liler kurtarıcıları hemen kraliçe ile evlendirirler.

İşte şer güçlerin Doğramacıyı benzettiklerini insan başlı dev aslan budur. Doğramacı ne yapmıştır da bu sfenkse benzemiştir dendiğinde ufak tefek insani aksamaları abartmaktadır. Örneğin vizeler, sınavlar, atılma, harç, eğitimin içeriksizleşmesi, öğretim üyesi kıyımı, mezuniyet sonrası iş bulamama, ekmeğini eline almadan siyasetle uğraşanlar öğrenciyeye uygulanan münferit olaylar, gelecek korkusu, ruhsal köküntülerden yola çıkarak onu çağdaş bir sfenkse benzetmektedir. Oysa bugünkü en özerk üniversite sistemine varmak için Doğramacı hangi aşamalardan ziya-
mıdır, bunları bilmek gerekmektedir. Yoksa bünyemize ve anayasamıza uygun üniversite sistemini anlamak çok güçtür. 1967 yılında Üniversitelerimizin Yönetim Sorunları seminerinde Doğramacı şöyle buyurmuşlar; "Her şeye hakim olan üniversite yöneticilerinden öğretim üyelerine dek her kademedeki üniversite personelinin tayininde sakinca-
lar vardır." Bu sözler ilerde nasıl bir üniversite sorusunun taslak çalışmalarıdır. 1971 yılında Bütçe Plan Karma Komisyonu toplantısında şunları buyurduğu söylenir "...

öğrencilerin ve asistanların yönetime katılması konusu kanımca Türk üniversitelerinde diğer üniversitelerden daha çok önem taşır... O halde bizi denetleyecek bir unsur ararken usulüne göre seçilmiş genç asistanlardan ve öğrencilerden bunu beklemek yerinde olur. Bundan korkmamamız gerektiğine inanıyorum." O gün kalabalık karşısında çöşmüş olacak ki şunları da söyler; "Kanımca her çeşit ideolojik akımlar hakkında bilgi vermek hususunda üniversite tam serbesti içinde olmalıdır. Üniversiteleri serbest düşünceden, her çeşit fikirleri tartışmaktan yoksun bırakmamak için gerekli tedbirlerin alınması zarureti şüphe götürmez." Doğramacı'nın bu konuşmasından 64 gün sonra ülkedeki sosyal ve politik gelişmenin ekonomik gelişmeyi aştığı anlaşılmış, aradaki farkı kapatmak için bir askeri darbe yapılmıştır. Doğramacı düşlerindeki üniversiteyi bu nedenle yaratamamıştır. Ama o yılmak bilmeyen bir çocuk doktorudur. Hastaneler, üniversiteler, vakıflar kurmuş, sanayi—üniversite işbirliğinin örneklerini mobilya fabrikalarıyla göstermiştir. Batının teknolojisini alalım, Ziya beyin ideolojisi ile sarmalayalım diyen yardımcıları vardır. Onların üniversite içinde yer almalarını sağlamak için dündünmiştir. Her önder kendi kadrosunu yaratmak zorundadır. Doğramacı, Amerika, Afrika, Avrupa, Asya Antartika, Avusturalya ve batık kıta Atlantis'te

yaptığı üniversite incelemelerini uygulamak için bir köşede bekler. Yine sosyal ve politik gelişmeler, ekonomik gelişmeyi aşınca, sanayileşme modelini değiştirmek gerekir. Böyle zamanlarda her şeyi yeni baştan kurmak gerekir. İşte Doğramacı ol zaman dünyanın en özerk üniversitesini oluşturur. İhsan hoca,

Nasreddin hoca değildir. Onda 1967 ve 1971 yılında yaptığı konuşmalar gibi bir uygulama bekleyen yanlırlar. İrili ufaklı üniversiteler kurar. Başlarına batıda eğitilmiş, batının teknolojisine hayranına ideolojisini beğenmeyen rektörler atar. Bu rektörlerin çoğunun Türk—İslam sentezci oldukları söylenir, Doğramacı yaşamının hiçbir evresinde siyasetle uğraşmadığı için onları siyasal görüşlerinden çok yaptıkları işle ilgilendir. Doğramacı için yalnızca çalışmak vardır. 1915 yılında Kerkük'te doğduğundan beri hep çalışmıştır. Atadan, dededen kalma petrol kuyuları arasında geçen çocukluğu onda sürekli çalışmanın kazandığı bilincini uyandırmıştır. Gece gündüz çalışıp sınıf atlayarak bitirdiği Beyrut Amerikan Kolejinden sonra Tıp Fakültesine gitmek istemiş yaş küçük olduğu için okula alınmamış, o da vakit geçirmek için Amerikan Üniversitesi Felsefe bölümüne girmiştir. Bir parça Amerikan yaşam tarzından etkilendiği söylenebilir. Herkes onu Amerikan tıp fakültesine gidecek diye beklerken, İstanbul Tıp Fakültesine girmiş, gece gündüz çalışarak okulu pekiyi derece ile bitirmiştir. Numune hastahanesine asistan olmuş, çocuk uzmanlığı derecesine ulaşmış ve Amerika'nın yolunu tutmuştur. Onu çekemeyenler, çocuk sağlığı üzerine yazdığı bir kitabın Amerikalı anti nükleerci Benjamin Spock'tan tıktığı yazmışlardır. Oysa Doğramacı'nın bilime, paraya, şana gereksinimi yoktur. O parayı ve bilimi insanlarla nasıl paylaşacağını aşırması bir kişidir. Maaş almaz, döner sermayeli holdingler kurar, bilim kentlerini çöller ortasında bir vaha gibi canlandırır, sanatçı dostudur, Türk devlet büyüklüğünden daha itibarlıdır, bir fani için varılacak en yüksek mertebeye varmıştır.

Bu muhterem insana son zamanlarda yoğun eleştiriler başlamıştır. Hükümet çevreleri onun görüşlerine karışmakta, oraya buraya üniversite sözü vererek güç durumda bırakmaktadır. Öte dünyacılar türban sorunundan sonra onun yahudi olduğu söylentisini yaymaya başlamışlardır. Neyse ki, Alman Prof. Nerbert'i müslümanlığa kazandırması O'nun dini bütün olduğunu göstermiştir.

Doğramacı şu anda yaşayan birçok Türk büyüğü gibi değeri bilinmemiş bir behadır. Ölmeden ona gereken saygı gösterilmeli, heykelleri dikilmeli okullarda Doğramacı köşeleri açılmalı, Doğramacı resim-i pulları çıkarılmalı, Kerkük dolaylarından gelip Türk illerinde yaptıkları bilmeyenlere anlatılmalıdır. Yoksa siyasetin yoğunlaştığı bu dönemde siyasal çıkar uğruna harcanarak unutturulacaktır.

İHSAN DOĞRAMACI

Futbolun 'OL' Dediği

Yalçın Uysal

tasındaki sarı kırmızılı bayrağı çıkarmakla çıkarmamak arası kararsız harbiyeliler, "terketmedi sevda beni" pankartı açmış 5-10 ODTÜ lü kaldırımdan yürümesini rica eden polise sarı kırmızı olmasada kırmızı yaralı koluyla diklenen genç, arabalı, arabasız binlercesi ortak bir coşkuyla kaldırımları, yolları, alanları doldurup, bağırıp çağırarak şikesiyle, kavgasıyla deplasmanı sevinci üzüntüsüyle bir sezon boyu süren gerilimden kurtulmanın rahatlığıyla davranıyorlardı.

Sonuçlarıyla bu yalnızca bir serüven, gerilim, kutlama değildi. İngilterede kapitalizm sanayi devrimiyle büyük bir atılım yaparken, iş arası meşin yuvarlağın peşinde hürsle koşup, terleyen işçi Tom'un yüz yıl sonra futbolun milyonların sevgilisi olacağı, futbolla yatıp futbolla kalkmalarına para verip oflayıp puflayıp koşuşturup sonunda da üç direğin arasından meşin yuvarlağı geçiren insanları seyretmeye binlercesinin geleceği, çılgın tezahüratlarıyla, üzerlerine taktıklarıyla, spor totosu lotosuyla futbolu büyük bir yatırım olarak gören futboldan anlamayan işadamlarının kulüp başkanlığına soyunacağı hele hele kendisinden daha usturuplu meşin yuvarlağı vuran birinin milyonlarla alınıp satılacağı aklının ucundan geçmemişti. Ama işte olmuştu. 22 "balduz çıplak" ordan oraya koşup gol atıyor. Gladlyatörlerin dövüşünü eğlence olsun diye seyreden Romalılardan biraz farklı tribünleri dolduran işsizi-işçisi ama mutlak genç olan seyirci tepkilerini, bunalımlarını, doyum-suzluklarını, topluma, düzene, iktidara ve en genel söylemiyle

herşeye öfkelerini, benzeri pek çok duygularını benlik duyguları gelişmemiş kişilikleriyle oturup, kalkıp, bağırıp çağırıp küfredip boşalıyor, rahatlıyordu. Bunlar olurken, milyonlarca işsiz, yoksul genç, gazetelerin spor sayfalarında milyon liralarla takım değiştiren futbolcuların haberleriyle hayalle-re dalyor. "vay be", "helal olsun" nidalarıyla kendi takımlarının ne kadar güçlü olduğuyula başlayıp, ne kadar "müreffeh" seviyeye geldiğimizi bas bas bağırarak kısa boylular familyasının en şımanının ve onun beştaş'lı hanımının futbolla ilgilerini yorumlamaya çalışırken, kulüp başkanı işadamları kârli yatırımlarının ürünlerini alıyorlardı.

Bütün yönleriyle futbol çılgınlığı, bu yılın şampiyon takımının antrenörü Mustafa Denizli'nin dediği gibi "Güney Amerika'da, askeri cuntaların bulunduğu, enflasyonun çok üst düzeyde olduğu ülkelerde oluyor. Belki bu ülke politikası haline getiriliyor. Devlet desteğiyle ilgi futbola kaydırılıyor". Ordu, kilise, futbol klasik üçlüsünün ve belkide bir başka çeşit çesnisi iktidar, yönetim, kitleler için anlam ve önemi İspanya, Arjantin, Şili, örnekleri yanında canlı, elle tutulur ve bizim için yaşanır durumu üst yapı kurumlarının ve politikanın karmaşıklığının ifadesi oluyor. "Özal bizi futbolla uyuttuğunu sanıyor. Ama biz uyumuyoruz. Burası Franko'nun İspanya'sı değil" diyen seyircinin siyasi bilincinin yüksek olması dışında futbolun yüzbinlerce seyirci geneli için anlam ve işlevi değişmemekte. Kitlelerin o yada bu biçimde muhalefet ve protestolarını kitle örgütlerinin ve kurumlarının kapalı olduğu ortamda futbol kanalına aktarma çabaları

biçim, öz, yapı itibarıyla bütünüyle bilincel seçilmiş, kotarılmıştı. Korkunun egemen olduğu, iktidarın tümüyle yaşamın her alanını sınırladığı, kontrol ettiği son 7 yıl içinde çoğu genç insanımız futbol konuşup, futbolla yatıp kalkıyor, loto spor toto milyarlar dağıtır olmuşsa hepsi bunun içindi. Zaman zaman "oraya geliriz ..... " türü saldırgan istemler stadların dışına taşp-küçük ve kısa süreli meydan savaslarına yol açsada bunun pek bir önemi yoktu. Heysell stadında 20-30 kişinin ölmeside doğal taşkınlıklar olarak görülebilirdi. En küçük öğrenci yürüyüşünde yasaları titizlikle uygulayan resmi anlayış bunun için kentlerin en işlek caddelerini işgal eden taraftarları hoş görüyordu. Çarpık politikalarının bir parçası olarak aynı ligteki iki takıma şampiyonluk sözü veren iktidar partisi Sakaryada "Şampiyona Sevgilerle ANAP" diye bayrak asarken Konya'da başkanın üzüntülerini dile getirmesine rağmen ANAP il binası taşlanıyordu. Son yıllardaki gibi hiçbir dönem iktidarlar klasik yönetim alanları dışında müdahalelerini futürsuzlukla gerçekleştirmemişlerdi. ANAP iktidarı futbol ile politikanın içiçeliğini ancak bu kadar güzel ele verebilir, gözler önüne serebilirdi.

Sonuç olarak ligin son maçında şampiyon takımın yengisi sonrası tarafsız olması gereken Futbol Federasyonu Başkanı'nın "nasıl geçirdik" sözü "Özal bizi uyuttuğunu sanıyor ama biz uyumuyoruz" diyen seyirci için ne anlama gelir bilemiyoruz. Ama en genelinde futboldan başka birşeyi görmeyen takımı uğruna "yemin ederim kendimi öldürürüm, İntihar ederim" diyen "futbol hastaları" için futboldan uyumak ve geçirmek fiziki anlatımlarından öte politik anlamlar taşıdığı kanısındayız.

Cim bir alanda meşin yuvarlağın peşinde koşuturan, bağırıp çağırıp, hop oturup hop kalkkan, küfreden insanlar, adına "hastalık", "aşk", "tutku" denilen, en büyükle başlayıp, şampiyonla biten bir söylemle ifade edilen olayı yaşıyorlardı. İstanbul futbol takımlarından biri 1986-1987 sezonu lig şampiyonu olmuştu.

Yaşadığımız koşullarda insanların birey olarak yalnızlaştırıldığı, haklarını savunmak şöyle dursun, bir araya gelmeleri, dilekçe vermeleri, telgraf çekmeleri, isyan varmış gibi saldırı konusu olurken takım taraftarı olmanın sarı kırmızı renkleri bereden kaşko-la, etekten buluzla, saç bağından bayrağı her türlüşünü taşımanın, en büyük cim bom demenin rahatlığı ve taşkınlıkları hoş gören resmi anlayışın kolaylığı, teşvikiyle şampiyon takımın taraftarları bir fiili durumu sergiliyorlardı. Kentin kenar mahallelerinden yeni yetme delikanlılar, biçkin genç kızlar, yaş bitmiş gönüllü genç ihtiyarlar, çan-

Liselilerle Söyleşi

“Baskılara karşı sesimizi yükseltelim...”

YARIN ● Derslerde ve ders dışı zamanlarda öğretmenlerle ilişkileriniz nasıl? Sizce nasıl olmalı?

U Her zaman için öğretmenlerle öğrenciler arasında koparılmamış bir zincir var, rahatça diyaloga girilemiyor. Aslında burada hata yalnızca öğretmede değil. Toplumsal sorunlar öğretmeni de etkiliyor.

Öğretmen, öğrencilerin sorunlarına eğilebilmeli. Öğrenciler için de aynı şey geçerli. Aradaki zincir kalkmalı.

Y● Bence öğrenci ile öğretmen kardeş gibi olmalı, ama saygı sınırı korunmalı. Öğretmen de aynı biçimde.

S● Ülkede, tüm insanlar arasındaki bağlar toplumsal olarak koparıldı. Bu okullarımıza da yansıdı. Öğretmenlerle öğrenciler arasında da karşılık oluşturulmak istendi. Buna kısaca böl ve yönet diyebiliriz. Baskınlık bunu uyguluyor.

Nasıl olması sorusuna gelince, öğretmen öğrenciyi arkadaşı gibi bellemeli, öğrenci de öğretmeni yakını gibi bellemeli ki eğitim, öğretim süreci başarıya ulaşsın.

YARIN ● Disiplin yönetmeliği konusunda öğrencilere bilgi veriliyor mu? Bu yönetmelik sizin okulunuzda nasıl uygulanıyor? Bu disiplin uygulamasıyla amaçlanan sizce ne?

U● Disiplin kurallarını bilmediğimiz kesin. Bildiklerimiz de yaşadıklarımız; sigara içmemek, saç vb. Amaç; Bir yıldırma politikası var. Ağaç yaşken eğilir'den hareketle bizi de şimdiden yıldırma istiyorlar. Biliyorlar ki, üniversitede okuyacak olan bizleriz. Bizim toplumsal sorunlara eğilmemizi istemiyorlar. Robotlaşmış, silikleşmiş, hiç bir sosyal yanı olmayan bireyler olmamızı istiyorlar.

Geçen yıl sınıf öğretmenimiz bir program dağıttı. Vellerimize imzalatıyordu. Program şöyleydi: Okuldan eve gidip yarım saat yemek ve dinlenme, 14.00-16.00 arası çalışma, 16.00-17.00 arası dinlenme, 17.00-19.00 arası çalışma, 20.00 akşam yemeği, daha sonra dinlenme ve 22.00'de de yatma. Bu öğretmenin kişisel uygulamasıydı, sınıfta kimse de uymadı.

Y● Askeri okullar var. Kendine güvenen insan bu okullarda okuyabilir. Fakat biz ve bir çok arkadaşımız devlet okullarında okuyoruz. Ama askeri okullarından daha ağır bir di-

siplin altında okumaya çalışıyoruz.

Bence bunu uygulamadaki amaç bizi gelecekte disiplinli bir insan yapmak. Fakat bu disiplinle yetişen bir kişi gelecekte devleti de bu anlayışla yönetmeye kalkışsa bunun ne anlama geleceği, ortadadır.

S● Disiplin yönetmeliği hakkında bilgi verilmiyor. Ancak yaşadıklarımızdan anladığımız kadarıyla disiplin yönetmeliği hiç de demokratik değil.

Bu disiplin uygulamasıyla amaçlanan toplumun en dinamik kesimi olan gençliği kişisizleştirmek, hayattan koparmak, dolayısıyla ülke yönetimine katılmasını engellemek, tek tip insan yetiştirmek.

YARIN ● Lisenizde dersler nasıl geçiyor?

U Pratikte bağ kesinlikle yok. Dersleri yalnızca tahtada görüyoruz. Ama örneğin, kimya dersini tahtada görmek oldukça sıkıcı olduğu gibi hiç bir şey de vermiyor. Sağlık dersinin cinsiyetle ilgili bölümleri pek çok okulda anlatılmadan geçiliyor. Kitaplar ve malzemeler son derece eski.

Y● Bu öğretim yılı ortasına kadar kitapların değişmesi ve yeni baskısının yetiştirmemesi sonucu eğitimi kaptırsız yaptık.

Örneğin din dersleri: Bizim din öğretmenimiz kitabı beğenmiyor, dini konuları daha ağırlıklı olmasını istiyor. Yazılı sınavlarda da vatan sevgisi, çalışma vb. konuları bırakıp dinle ilgili hadisler, ayetler açıklamamızı istiyor. Geçen yıl bütünleme sınavında geçebilmek için Şubat tatilinde 15 süre ezberlemem gerekti.

Tarih derslerinde Bizanslıların soyları gibi çok gereksiz ve 1-2 yıl içinde rahatlıkla unutabileceğimiz bilgileri ezberletiyorlar.

S● Dersin seyrini belirleyen müfredat programı. Şimdi uygulanan program 1957-58 öğretim yılında, o zamanın Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri onayıyla çıkan programdır. Tarih, Edebiyat, Matematik dersleri bu programa göre yapılır. Programı incelediğimizde Tarih dersinde bize verilmek istenenin egemen güçlerin tarih anlayışı olduğunu görüyoruz.

Bu tarih anlayışı da bize tarihi oluşturanların veya değiştirenlerin kişileri yani krallar, padişahlar, valideler veya komutanlar olduğunu kabul ettirmeye çalışıyor. Biyoloji derslerinde evrim kuramı anlatılmadan geçiliyor. Lise 1. sınıf Din ve Ahlak Kültürü kitabında Darwin bir sahtekar olarak tanıtılıyor bizlere.

Son olarak sayın yöneticilere şunu sormak istiyorum: TDK'nu TTK'nu, 1961 Anayasasını değiştiren 12 Eylül, neden 30 yıllık lise müfredat programını değiştirmede. Yoksa felsefelerine uygun mu düşünüyor?

YARIN O Biraz da lisenizdeki sosyal ve kültürel etkinliklerden söz eder misin? Öğrencilerin bu etkinliklere ilgileri nasıl?

U● Tek yönlü insan yetiştirme anlayışı sosyal faaliyetlere de yansıyor. Hiç bir şey yapılmıyor. Bir tek kol çalışmaları var.

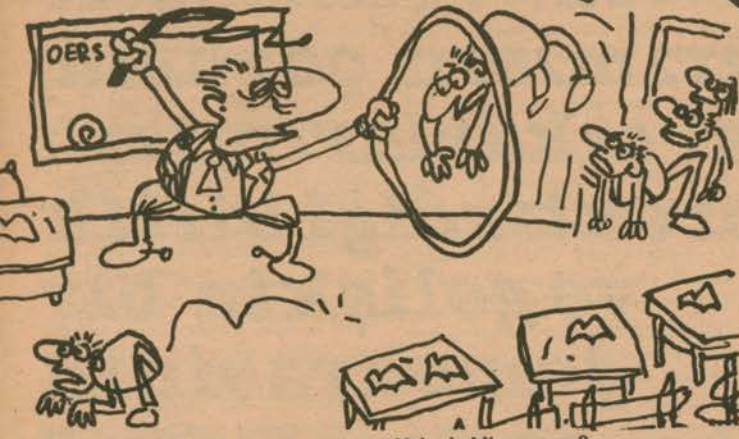
Sosyal içeriği olmayan, basit kitaplar okumamız, iseniyor. Gıcılbin sinemalar da aynı şekilde.

Y● Bence okulda sosyal faaliyetler yok denecek kadar az. Bunu başarmak isteyen hocalar çıktığında da dedikodularla, ayağını kaydırma gibi yöntemlerle onları yıldırma çalışıyorlar.

Eskiden Türkçe öğretmenimiz dersin 1 saatinde okuma saati olarak ayırmıştı. Daha sonra bu kaldırıldı. Ancak bir "emir" gelirse hocalarımız kol faaliyetlerini önemsiyorlar, işin başına geçiyorlar.

S● Sosyal faaliyetin tabanı öğrencilerdir. Sosyal faaliyetler insanları birbirine yaklaştırır. Ancak 12 Eylül'den sonra insanları birbirinden koparmak için her yol denendi. Öğretmenlerimizin hak arama örgütü olan TÖB-DER kapatıldı. YÖK kuruldu. Böylece öğretimin üyeleri ve öğretmenlerin, öğrencilerin örgütlenmeleri engellendi. Sos-

yal faaliyetlerde örgütlenmenin tabanıdır. Liselerimizde daha çok büyük şehirlerde Lise dernekleri oluşturulmuştu. Bunlar da kapatıldı. Kısaca bağlarsak, sosyal faaliyetlerin gelişmesi, yönetmeyi güçleştireceği için önleniyor.

YARIN ● Sizin de dediğiniz gibi, geçmişte lise dernekleri kuruluyordu. Bugün liselerde okuyan gençlerin örgütlenme hakkı konusunda neler düşünüyorsunuz?

U ● Şu an için oldukça ileri bir durum. En basit haklarımız için bile sesimizi çıkartamıyoruz. Öğretmen bizi "köpekler" diye çağırabiliyor. Baskının olması insanları ürkütüyor. En basit örnek, 19 Mayıs'ta hareket çalışmalarımızı polislerle birlikte yapmamaz.

Y ● Bence örgütlenmenin önündeki engel, önceki yıllarda gelişen olaylar ve devletimizin bunlara bakış açısı. Oysaki bu yanlış bir bakış açısı. Çünkü şimdiki gençliğin tek tip olarak yetiştirilmesi, dünyadan habersiz bir duruma getirilmesi ve haklarını savunamaz olması toplumun geleceğini karartacaktır.

S ● Lise öğrencilerinin örgütlenmeleri sorununu anlamak için toplumun diğer kesimlerinin örgütlerinin ne durumda olduğuna da bakmak gerekir. Biz liseli olduğumuz için okullara bakalım. Okullarda öğrencilerden başka öğretmenler, hatta çalışanlar da var. Bunların örgütlenmeleri mümkün mü? Az önce de belirttiğim gibi TÖB-DER, DİSK ve daha pek çok demokratik kitle örgütü kapatıldı. Lise öğrencileri okulun içindeki diğer kesimlerden bağımsız değildir. Öğrencilerin bir araya gelmeleri öğretmenlerin de bir araya gelmeleriyle iç içedir. Ancak lise öğrencisinin örgütlenmesi Bakanlık eliyle ya da öğretmenlerin yardımıyla mümkün değildir. Bu ancak lise öğrencisinin kendi çabalarıyla olacaktır. Ben inanıyorum ki bu hakkın mücadelesi verildiğinde kazanılacaktır. Öyleyse lise öğrencileri de sesini çıkarmalı.

YARIN ● Lise öğrencileri olarak üniversiteye nasıl bakıyorsunuz?

Neler bekliyorsunuz?

U ● Şimdiki eğitimde ne olacağımız belli değil. İstedikimiz ya da yeteneğimizi geliştirebileceğimiz bir yere girmemiz çok zor. Ben üniversitenin şu an bulunduğu liseden daha iyi olacağını düşünüyorum. Sınıftaki arkadaşlarımızın düzenlenmesi dolaylı sorumsuz bir şekilde yetiştirilmiş olmaları, davranışları görüşlerimi etkiliyor. Üniversitede daha sağlıklı bir ortam bulmak istiyorum.

S ● Bizler ilkokuldan beri üniversite koşullarında içinde yetiştik, yetiştiriliyoruz. Şimdi lisede okuyorum, içinden baktığımda üniversiteye geçiş köprüsü gibi görüyorum liseyi. Oysa şu son yıllarda üniversiteler bir profesörün sultanı altında. Üniversiteleri kurtuluş olarak görmüyorum. Ama halk çocuğunun tek seçeneği üniversite. Şunu da eklemek gerekir ki insanlar kendilerini binanın dışına çıkararak geliştirebilirler, binanın içinden bakarak değil.

YARIN ● Sizce ideal bir okul nasıl olmalı?

U ● Önce de belirttiğim gibi öğretmen öğrenci ilişkileri saygı zeminini korumak koşuluyla daha iyi olmalı. Dersler daha gerçekçi, daha demokratik bir şekilde verilebilir. Şu an yasalarla kısıtlanmış olsa bile örgütlenme hakkının öğrencilere tanındığı bir eğitim istiyoruz. Son olarak da özgür, sağlıklı, baskı olmayan bir okul...

Y ● Benzetme yerinde olursa, temelden sağlam olan bir yapı kolay kolay bozulmaz. Biz de okullarımızdaki sorunları temelinden alıp analiz edersek yapının sağlam olmadığını görürüz. Bence her okulda, her öğrencinin haklarına sahip çıkması gerekmektedir. Aynı zamanda öğretmenlerimizle iletişimi kurup bu konularda çeşitli çalışmalara, görüşmelere açık olmalıyız.

S ● Şu anda ülkemizdeki eğitim-öğretim sistemi bilimsel değildir. Biz buna karşı bilimsel, çağdaş, insanların yeteneklerini geliştirip değerlendirdiği bir sistemi savunuyoruz.

OLUP BİRNE BİRKAÇ SOKAK ÇATIŞMASINDAN İBARET DEĞİL: GÜNEY KORE'DE MUHALEFET YÜKSELİYOR...

nın Marksist-Leninist bir parti örgütünün siyaset sahnesinde yer almasının gerekliliği vurgulanıyordu. 1985-86 yıllarında yayınlanan hemen tüm bildirilerde ise işçi sınıfının öncülüğü ve kitlelerin demokratik hareketinin başında yer alması gerekliliği dile getiriliyordu. Birkaç örnek verelim:

"Ulusal İşçi Sendikaları Bağımsızlık Birliği'nin bayrağını yükseltelim, ta ki işçilerin efendi olacağı bir dünya kurulana dek" (10 Milyon İşçinin Bağımsızlık Deklarasyonu)

"Yoksul kitlelerin gerçek katilleri, bizim kurtarıcımız gibi gösterilen ABD emperyalistleridir. Biz 10 Milyon İşçi birleşik gücümüzle burjuvaziyi devirip, proleter bir dünya yaratana dek savaşaacağız." (İnnoryon'un Kasım 85'te yayımladığı "Gözaltından Haberler" broşüründen)

"Biz Yankee emperyalistlerin kirli paralarını ve onun uşaklarını karşımıza alıp, işçilerin ve halkın bağımsızlığını ilan eden işçileriz. Duraksamaya ve şiddetten korkmaya hakkımız yoktur." (İşçiler Bağımsızlık Ligi'nin Mayıs 86 bildirisinden)

Demokrasi güçlerinin önemli bir bileşeni oluşturan aydınlar hareketi ise özellikle edebiyatçı ve sanatçıları biraraya getiren örgütlerden güç alıyor. Bu çerçevede, "Kitle resim hareketi", "Kitleler için edebiyat hareketi" ve "Kitle tiyatrosu hareketi" oluşturulmuş durumda. Bunların "Kitle Kültürü" adında 2,5 yıldır çıkardıkları bir ortak yayın organları var. Bu derginin üçüncü sayısında "Kültür Devriminin Güncel Görevleri" başlığıyla yayınlanan makalede, hareketin genel demokrasi mücadelesi içindeki yeri şöyle tanımlanıyor: "Kitle kültürü hareketi, genel toplumsal hareketlerle aynı çizgide yönlendirilen ve yerli diktatörlüğe karşı oluşturulmuş bir demokratik harekettir. Toplumsal eşitsizliğe karşı, herkesin bağımsızlığından yana bir ulusal kurtuluş hareketidir. Yeni sömürgecilerin saldırılarına karşı koymak azminde bir ulusal harekettir, Hepsinden önemlisi, kitle kültürü hareketi, demokratikleşme, ulusallaşma ve bağımsızlığın ivedilikle kazanılması yönünde hümanist bir harekettir."

Güney Koreli öğretmenler ise "Demokratik Eğitim Komitesi" anlamına gelen bir örgütte birleşmiş durumdadır. Amacı "eğitmeden bilinçlenmeye, bilinçlenmeden siyasi mücadeleye, siyasi mücadeleden sosyalist devrime" olarak özetlenen

örgüt, hemen her sayısının dağıtımını iktidarca engellenen "Kitleler için Eğitim" adlı bir dergi çıkarıyor. Bu örgüt ve dergi, öğretmenleri olduğu kadar, orta dereceli okul öğrencilerini de demokrasi mücadelesine kazanmayı hedefliyor.

Bu arada, Güney Kore'de Katolik ve Budist din adamları da giderek daha etkin biçimde muhalefet grupları oluşturuyor, sokak eylemlerinde yer alıyorlar.

Hedef: Güçlü bir cephe birliği ve politik örgütlenme

Evet, Güney Kore'de olan bitenler, AP kaynaklı haberlerden basıncımıza yansıdığı gibi "öğrenci-polis" çatışmalarından ibaret değil. Özellikle son iki yıllık dönemde, toplumun hemen her kesiminde oluşan muhalefet gruplarının anti-emperyalist, anti-militarist temeldeki mücadelede "demokrasi ve birleşme" istemleriyle yer alması söz konusu. Eylemlilik, de giderek daha geniş kesimlere yayılıyor. Ancak demokrasi kazanılması, bu kesimlerin oluşturacağı bir cephe ve bit ortak politik örgüt olmaksızın, muhalefetteki iki burjuva liberal partinin önderliğinde olabileceği bir iş değil. Ülke düzeyinde genel grevler, boykotlar ve tüm grupları kucaklayan gösteriler ancak demokrasi mücadelesinde cesur ve kararlı bir politik örgütün öncülüğünde köktenci sonuçlara ulaşabilir. Yapılması gereken, Asya-Pasifik ülkelerindeki genel yapının tersine ivmesini doğrudan kentlerde bulan bu muhalif hareketin, işçi sınıfının politik örgütünü öncülüğünde bir bağımsızlık, demokrasi, birleşme cephesi oluşturmasıdır. İdeolojik mücadele ile politik esnekliği birarada götüreceği böylesi bir öncü örgüt ancak toplumsal hareketliliği küçük burjuva yönsemelerden uzak tutabilecek bir cephe yaratabilir ve "Birleşik Demokratik Sosyalist Kore Devleti"nin haria-ğda yerini almasını yolu ancak böyle bir mücadeleden geçer.

Kaynaklar:

- 1- Asian Survey - Vol XXVI, No: 5, May 1986. University of California Press, USA.
- 2 - Asian Survey - Vol XXVII, No: 1, January 1987. U of C Press, USA.
- 3 - The Modern Thought Study Society, Pro-Leftist Groups in Korea, Shin Won Publishing Co., Seoul, S. Korea, 1987.
- 4 - Gordon White, Robin Murray and Christine White, Revolutionary Socialist Development in the Third World, Wheatsheaf Books Ltd., 1983, Great Britain.
- 5 - New Times, 25, June 1985, Moscow, USSR.
- 6 - Haziran ayı Newsweek dergisi ve Cumhuriyet gazeteleri.

Genç İşçilerle Söyleşi

“Sorunlarımızın çözümü, sınıfsal çıkarlarımızın gerektirdiği birlik ve gelişkin bir demokrasinin kazanılmasıdır.”

YARIN □ 14—28 yaşlar arası insanın daha çok yaşamı tanımaya ve kişiliğini bulmağa çalıştığı dönemdir. Emeği ile çalışan bir genç olarak bu dönemi nasıl değerlendiriyorsunuz?

HURİ YILDIRIM (Gripin) ■ Biz emeği ile çalışan gençler yaşamın içine erken yaşta girmemiz nedeniyle bizi diğer toplumsal kesimlerden ayırdeden özellikler taşıyoruz. İçinde yaşadığımız toplumsal düzenin sömürülen, ezilen, eğitimsiz bırakılan, horlanan, sindirilen ve suçlanan bir kesimi olmanız, toplumsal hayata ve dünyaya bakış açılarımızı ve kişiliğimizi belirginleştiren en önemli etkindir.

YARIN □ 12 Eylül rejimiyle toplumda yaratılan anti—demokratik yasalar ve depolitizasyon politikası, özünde işçi sınıfına yöneliktir. Bu sınıfın gençleri olarak, bu politikayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

ZAFER AY (Doğan Kaplan) ■ Bizleri toplumdan soyutlamak isteyen siyasal iktidarın ve rejimin tutumu, düşünemeyen, tartışamayan, örgütlenemeyen, haklarını arayamayan insanlar yaratmaya yöneliktir. Onlar eğitimsiz insanlar yetiştirerek uzun vadeli çıkarlarını pekiştirmek, demokratik gelişimi engellemek, gericiği tırmandırarak kurumlaştırmak ve böylece kalıcılıklarını sağlamak istemektedirler. Ama toplumun tüm ilerici güçleri, işçileri, öğrencileri, aydınları ve onların demokratik kitle örgütleri iktidarın ve rejimin bu hayallerini boşa çıkaracaktır.

YARIN □ Genç işçiler olarak, iş-

yerinizde fiziksel, zihinsel ve ekonomik sömürünün dışında kayıplarınız var mı?

GÜLŞEREN GÖRDÜ (Bufalo Düğme) ■ İşte harcadığımız emek dışında, ücretle ölçülemeyecek kayıplarımız vardır. Örneğin işin tekdüzeliği, iş ilişkilerinin eleştirel katılma izin vermeyen niteliği bizlerde olumsuz gelişmeler yaratıyor. Bir kere boş zaman kavramı diye bir şey kalmıyor. Uykularımız yetersizleşiyor, sosyal etkinliklerde bulunamıyoruz. Örneğin işe girmeden önce, okula gittiğim zamanlarda, akşamları kitap okuyacak, başka işlerle uğraşacak zamanım oluyordu. Fakat çalışmaya başladıktan sonra, akşamları kendimi eve zor atıyorum ve benim için en önemli şey yapıp dinlenmek oluyor. Dolayısıyla yapmak istediğim özel işlerin hiçbirini yapamıyorum.

YARIN □ Sendikal birlik ve demokrasi, genç işçilerin sorunlarına ne gibi olumlu gelişmeler getirecektir?

DİCLEHAN ŞİMŞEK (Gripin) ■ Cünümüz koşullarının dayattığı bir gerçek, işçi sınıfının sendikal birlik çatısı altında bulunmasının gerekliliğidir. Ülkemizde siyasal iktidarların gençliğe bakış açısı bellidir. Biz, genç işçiler işçi sınıfının sınıfsal çıkarlarının sendikal birlikten geçtiğini çok iyi biliyoruz. Bu bağlamda dağınık olan bir sendikal anlayış bizim sorunlarımızı dile getirmesi açısından kısıtlayıcı ve engelleyicidir. Birlik çatısı altında örgütlü, güçlü oluşumlar sağlamamız, sınıfsal ve gençlik sorunlarımızın çözümlerini somut bir şekilde ortaya çıkarıp, tek bir yumruk olarak hareket etmemizi sağlayacaktır. Gelişkin bir demokrasi ve demokratik bir iktidar, bizlerin sorunlarının en can alıcı noktasıdır. Çünkü demokrasi savaşımına katılan, kendine demokratik iktidarı hedefleyen işçi

gençlik, birçok sorununu çözüp, ona sahiplenmesini bilecektir. İşte bu nedenle, bizim sorunlarımızın çözümü, sınıfsal çıkarlarımızın gerektirdiği birlik ve gelişkin bir demokrasinin kazanılmasıdır.

YARIN □ Üretimde kimyasal maddeler kullanan bir işyerinde çalışan işçilerin, özellikle meslek hastalıkları ve buna bağlı iş kazası riski, diğer işkollarına oranla en yüksek düzeydedir. Bunları yaşayan biri olarak, çalışma koşullarını anlatırsınız?

ÖZCAN ŞEN (Derby) ■ Öncelikle şunu belirteyim, fabrikamızda çalışan işçilerin yüzde 75'ini asgari ücretle çalışan genç işçiler oluşturmaktadır. Bildiğiniz gibi, üretim aracı olarak kimyasal maddeleri kullanan bir işyerinde çalışan bizlerin bu maddelerden, tozdan, buhardan, gürültüden, soğuk ve ısıktan korunmamız gerekiyor. Ancak gerekli önlemler bir türlü alınmıyor. Size bir arkadaşım başından geçeni anlattım. Bu olay Türkiye'de meslek hastalıklarına ve iş güvenliğine ne denli önem verildiğinin bir göstergesidir. 1983 yılında Mehmet Çakır adlı işçi arkadaşımız, silikosisyon hammadesinin hazırlanmasında kullanılan 1—2—3 numaralı tuluol, fanel, benzol, heptan ve aseton gibi tehlikeli maddelerin bulunduğu benzin deposuna, emir üzerine civata bakımı için girdikten 2 saat sonra baygın halde bulundu. Samatya SSK Hastahanesine götürdüğümüzde ise öldü diye morga koymak istediler. Doktorların bu kararına itiraz ettik. Dışardan yoğun getirdik. Daha sonra gelen doktorun hastanın nabzının çok geç aralıklarla da olsa attığını farketmesi üzerine yoğun bakıma alınan arkadaşımız 6 saat sonra kendine geldi ve kurtuldu. İşte 1.300 kişinin çalıştığı bu işyerinde koşullar böylesine tehlikeli ve güvenlikten yoksun. İşverenin, has-

tahanelerin ve siyasal iktidarın bu gibi duyarsızlıkları sonucunda bizi daha ne gibi tehlikelerin beklediğini bilemiyoruz.

YARIN □ Sizler de PTT'de çalışan genç işçiler olarak bize çalışma koşullarınızı ve iş güvenliğinizi anlatmısınız?

BİR GRUP PTT İŞÇİSİ ■ Bizim Başmüdürlüğümüzün iş güvenliği konusuna yaklaşımı tamamen işçiler, memurlar ve sözleşmeli personelin aleyhinedir. Hiçbir önlem almaya niyetli değiller. Sorumluluk, başmüdürdür en son ekip ustalarına doğru bir dizi yolu takip ettiği için herhangi bir olayda şef ve amirlerin sözü "yapmasaydınız efendim!" oluyor. İşkazalarını doğuran sebepleri önlemek şöyle dursun, sürekli oluşması için çaba harcar gibi bir halleri var. Bu konuda bazı örnekler verebilirim.

Örneğin bizde, yeraltı sebekelelerinde (menollerde) iş oluyor. Bu menollerde telefon kablolarıyla birlikte elektrik kabloları da geçiyor. Üstelik elektrik kaçakları da olabilir. Menollere zorla giriyoruz.

Bir de telefon direkleri var. Bizim tabirimizle "ayakçık"la çıkıyoruz buralara. Bu ayakçıkların çoğu kırık dökük. Yukarıda yine diğe yakın yüksek gerilim hatları var. Bizler ise "tanrıya emanet"iz. Kurallara göre bu direklere uzman arkadaşların çıkması gerekirken, onlar tüm işçileri çıkarıyorlar. Dışen biri olunca da söyledikleri hep, "bu işin uzmanları var, siz niye çıktınız?" oluyor. Böylece sorumluluktan kurtuluyorlar.

Kablo yüklü kamyonlarda işçi taşınıyor. Bazı hallerde işçinin üzerine 300 ila 1,5 tonluk kablo bobini devriliyor. Yaralanan, ölen arkadaşlarımız oluyor. Söylenen yine aynı, "binmeseydiniz!" Bir seferinde bobin yüklü kamyon işçileri birlikte devrildiğinde, amirin tepkisi şu oldu: "kablolar hasar gördü mü?"

Yine anayollarda çalışırken, güvenliğimiz açısından yol üzerine koyabileceğimiz trafik işaretlerimiz bile yok.

Olası iş kazalarını böylece özetledikten sonra, sıra çözüm önerilerine geliyor. Ancak, çözüm konusunda biz işçiler, sözleşmeli personeller ve 657'ye tabi arkadaşlar, bir türlü anlaşamıyoruz. Hepimizi bir korku sarıyor: İşten atılma korkusu. Daha doğrusu bu ve benzeri nedenlerle bir araya gelemiyoruz. Hepimiz inanıyoruz ki, beraber olursak, çok şeyi başarırız. Ama işte biraraya gelemiyoruz. Bu arada Ulaştırma Bakanı da, bu yıl 390 milyar kar ettik diye gururlanıyor. Bu gurur bizimdir, onun değil. Cumartesi, pazar, gece gündüz demeden çalışmalarına rağmen insan yerine konmayan biz emekçilerindir.

YARIN □ İşyerinizde Sözleşmeli Personel uygulamasını ve sorunlarını anlatır mısınız?

BİR GRUP PTT İŞÇİSİ ■ Bildiğiniz gibi daha öne, PTT personeli (memur diyemiyoruz çünkü kamu görevlisi olarak geçiyor) çıkan bir yasa ile memurlaşma adı altında 657 sayılı kamu görevlisi olarak atanmışlardı. Fakat sözleşmeli personel yasasında, kimin ne olacağı, neyin ne gibi sonuçlar doğuracağı belli olmadığından, kurumumuz personeli boşlukta bırakmıştır. Oysa belli olan bir şey vardır. O da bizlere ne getireceği, ya da başka bir deyişle bizlerden ne götüreceğidir. Yasaya göre işe yeni giren eleman sözleşmeli statüsüyle işe başlayıp sigortaya bağlı kalıyor. Halen çalışan ve sözleşmeye geçecek olan kadrolu elemanlar ise, her yıl başında mukavelelerinin yenilenip yenilenmeyeceğini bilmeden imza atmak durumunda kalmaktadırlar. Bazı yerlerde de imza atmaya zorlanıyorlar, atmayanlar açığa alınıyor. Teknik personel ile sağlık hizmetlileri daha cazip şartları içerdiği için, garantisiz sözleşmelere imza atmaya tercih ediyorlar. Düz memurlar için ise durum tam tersidir.

Yılbaşında alınacak zam oranı tamamen çalışmadaki başarıya bırakılmaktadır. Bu da düz memur uygulama alanı açısından çok yanlış bir sistemdir. Örneğin bir evrak memuru için acaba nasıl bir sistem düşünülmektedir? Yani hiçbir vasfı olmayan memur arkadaşlar, sözleşmelerinin devam edebilmesi, ettiği takdirde de iyi bir zam alabilmeleri için üstlerine karşı oldukça yumuşak itaatkar hatta ispiyoncu olmak zorundadır. Çünkü bizim gibi ülkelerde sene sonunda yapılacak değerlendirme ve verilecek not için bu yollar gerekli ve yeterlidir.

Aynı durum diğer kategorideki arkadaşlar için de geçerlidir. Bu geçmiş şartlarında 80 bin lira alan bir arkadaşımız, 180 bin lira maaşı görünce sonunun ne olacağını düşünmeden sözleşmeli statüsüne geçmek zorunda kalıyor. Bu durum sözleşmeye geçener ile geçmeyenler arasında da büyük bir huzursuzluğa neden oluyor.

Sendikalaşma ise, çok ayrı boyutları olan değişik bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Sözleşmeye geçen personel ne memur ne de işçi statüsünde oluyor. Emekli sandığına bağlı kalarak, sözleşmenin her yıl yenilenmesi durumu ortaya çıkmaktadır. Bu arada sendikaya geçmek isteyenler işverenlerin ve amirlerin gözlerine birer birer batmaktadır. Birer birer diyoruz, çünkü, toplu dilekçe vermek memurlukta bir suç unsuru sayılıyor.

Yukarıda anlattığımız şartlardan da anlaşılacağı gibi, sözleşmeli personel statüsü dibi görünmeyen uçsuz bir kuyu, ya da sonu belli olmayan bir ekme kavgası ve heran atılma korkusu altında bir yaşama kavgasıdır.

BEDÜK İŞKENCENİN NERESİNDE?

16 Haziran 1987 tarihli Cumhuriyet gazetesinde, Emniyet Genel Müdürü Saffet Arkan Bedük'le işkence üzerine yapılan bir söyleşi, ön sayfada manşetten yer aldı. Resmi ağızlardan belirli aralıklarla yinelemek zorunda kalınan açıklamaların bir benzerini de sayın Emniyet Müdürü'nden dinledik. İşkencenin "bazı ufak-tefek hataların bir sonucu" olduğunu öğrendik ve bir kez daha gördük ki, "işkence yok" yalanı inandırıcılığını tümüyle yitirmiştir, resmi kişilerin ağırlıklarını ortaya koymalarına karşın, bu gerçek gün be gün pekişmektedir.

Birkaç ay önce İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut da işkence şikayetinde bulunanlardan iz göstermelerini istemiş ve ardından eklemiştir: "Kendini bilmeyen binlerce memurumuz var." Kendini bilmeyen binlerce memurun olduğu yolundaki ürkütücü gerçeği büyük bir soğukkanlılıkla ifade eden İçişleri Bakanı buna bağlı bazı şeyleri de açıklamak zorundadır. Bu ülkede kaç yüzbin ya da kaç milyon polis vardır ki, bunların içinde bulunan binlercesi küçük bir oran olarak kalmaktadır. Kaldı ki, bu kadar polisli kadrolu olduğu bir ülkenin sistemini 'sosyal devlet', 'hukuk devleti' gibi tanımlara uygun görmek mümkün müdür? Binlerce kendini bilmez adam nasıl ve hangi yöntemlerle emniyet kadrolarına dahil edilmiştir? Bu binlerce kendini bilmez memur, kendini bilmedikleri İçişleri Bakanı tarafından kabul edilmesine karşın niçin hala görevlerinin başındadır ve kimlerden cesaret alarak kendini bilmezliklerini sürdürmektedirler? Daha da ileri gidilerek, işkence yaptıkları iddiasıyla yargılananların, hatta suçlu bulunmuş olanların görevlerine iadeleri ve terfi edilmelerinin altına kimler imza atmaktadır?

Emniyet Genel Müdürü Saffet Arkan Bedük ise işkencecileri cesaretlendirerek, "Biz on'arın iyi niyetle çalıştıklarına inanıyoruz. Yargılanan arkadaşlar konusunda son derece üzüntü duyuyoruz. Çünkü onlar hakikaten bu görevi yaparken, işkence yapacağım diye veya kötü bir muamele yapacağım diye yapmamıştır. O sorgunun getirdiği hava içinde diyelim ki hata yapmıştır." diyor. İnsanlık onuru adına, demokrasi adına tüyler ürpertici... İşkencecilerin iyi niyetle çalıştıklarına inanmak! Burada altını çizmek zorunda hissettığımız bir yanı var işin, sözü edilen işkence iddiaları, sorgu sırasında ve o sorgunun getirdiği hava içinde hırslanıp atılan birkaç tokat değildir. Sözü edilen elektrik vermedir, falakaya yatırmadır, basınçlı soğuk suya çirliçiplak tutmadır, cop sokmadır, askıya almadır. Sayın Saffet Arkan Bedük de bunları insan bedeninde uygulayan ve her nasılsa yargı önüne çıkartılmış arkadaşlardan dolayı son derece üzüntü duymaktadır. Ve herhalde, demokrasi ile yönetildiği iddia edilen bir ülkede, insanlık ve 'yasalar' önünde suçlu olan birinin yargılanmasından üzüntü duyan sayılı devlet adamlarından biri olma onuru da (!) Bedük'e ait olsa gerek.

İşkencenin olmadığı yalanına sarılan, çırpındıkça dahada batmaktadır. İnançımızın altını çiziyoruz: İŞKENCE ÖNLENEBİLİR VE ÖNLENECEKTİR! Bu görev bütün ağırlığıyla demokrasiden yana olan kişi, kurum ve kuruluşların ve demokratik basının önünde durmaktadır.

BJÖRN AFZELIUS — MIKAEL WIEHE

İşveci İlerici müziğinin uluslararası dayanışma simgesi haline gelmiş olan İki şarkıcı ozan.

Bu İki ad, YARIN'ın Türkiye'deki okurları için hemen hiç bir şey söylemiyor. Ne ki Nikaragua'da, Vietnam'da, ANC'nin bulunduğu çeşitli Afrika ülkelerinde ve Küba'da çok sayıda insan, bu İki İsveçli sanatçıyı saygıyla anıyorlar. Her an, onların coşkulu müziğini yeniden dinleyebilme umudunu taşıyorlar. İsvet'le uluslararası dayanışmanın dile getirildiği her türlü toplantıda, şenlikte kendilerinin görüyoruz. 1 Mayıs'tardan, tutun, "İrkçiliğe Karşı Halk Parlatmentosu"nda, "Nikaragua'ya Bir Okul" kampanyasında veya "Bir Okul" kampanyasında ve benzeri birçok girişimde onlar da var. Plak getirlerini uzak ülkelere bırakmakta, yardım toplamakta en önde geliyorlar. Tam 30 uzunçalarda ayrı ayrı ya da birlikte yer alan sanatçılar, İsvet İlerici müziğinde tam anlamıyla bir ekol oluşturmuş durumdadırlar.

Biz burada, kendilerinin ozan yarılarını tanıttıkları birkaç çalışmalarına yer verdik. Diyebiliriz ki, sayfaların "sesli" olmamasına şimdiki dek hiç bu denli üzülmemişizdir! Diğer çalışmalarında, Pete Seeger'dan tutun Pablo Neruda'ya dek birçok tanınmış sanatçının şiir ve müziklerini uyarlayan Björn Afzelius ve Mikael Wiehe, bir o denli de kendi şiirlerini bestelemişler, büyük beğeni kazanmışlardır.

Türkçesi: GÜRHANUÇKAN

Carolina

Dans ediyorsun Carolina,
İlk yazın çağlayanerimiş suları gibi,
Elbisende gökkuşağının tüm renkleri
Ve saçlarında
yıldızların gümüşten tacı,
Bu gece dans ediyorsun Carolina;
Tek başına dönüp duruyorsun.

Şarkı söylüyorsun Carolina,
Nisanın son günlerindeki bülbüller gibi,
Şarkın alıp götürüyor seni uzaklara
Sierra'nın tepesine
Sevgilinin yanına.
Kuşkun olmasın ki duyuyor o seni Carolina,
Onun göğsündesin sen Carolina.

Gözlerini yumuyorsun Carolina,
Küçük kuş, nedir gördüğün?
Güneş batarken
Ateşin çevresinde oturan
O erkekleri mi görüyorsun yoksa?
Carolina, gelecektir geri inan,
Bırak önce bitirsinler görevlerini;
Carolina, sonrası güzel olacaktır inan.

BJÖRN AFZELIUS

mikael wiehe björn afzelius

Bir Güvercin Gibi

Bir gece görevdeyim
herkesin uyuduğu bir evde,
dışarda artık bitmişti yaz
ve hava serin ve çiğdi.

Ansızın bir kuş girdi pencereden
kanatları kandan kıpkırmızıydı
aldım onu avuçlarımla arasına
bir güvercindi o, bir güvercindi o
aldım onu avuçlarımla arasına,
ve titredim olduğum yerde.

Bir avdan kaçır gibi geldi geceleyin
uzak bir ülkeden bir göçmen,
hemen herkes yok olmuşken
canım zor kurtaran bir insan.
Güller kokuyordu geldiğinde
birisinin ayaklarıyla çiğnediği güller,
sönük yıldızların son ışığıyla

bir güvercin gibi geldi, bir güvercin gibi.
Birin czip parçaladığı
sönük yıldızların son ışığıyla...

Ne ki bir kez özgürce yaşamış insan
mutlak gidecektir özgürlüğe yeniden,
ülkesinden kopmaya zorlanmış biri
kurtulamaz ülkesinin düşünden.

Kanatları kırık bir kuş sığındı evimize,
karmızı güllerin düşüyle ve gözleri ışık dolu,
şimdi sevecenlikle koruyorum onu
hiç yaşanmamış bir şeyin anısı gibi,
Ve biliyorum benim kuşum uçacak bir gün
bir güvercin gibi, bir güvercin gibi
Ve biliyorum benim kuşum uçacak bir gün
bir güvercin gibi doğru kendi ülkesine...

BJÖRN AFZELIUS

Victor Jara

Çok insan var ipleri tutanlarla iyi geçinme sanatını bilen
Çok insan var güçlünün masasından tıkmak için kuyruk sallayan,
Oysa sen kendin çizdin kendi yolunu
Ve çoğunluk için söyledin türkülerini
Vız geldi sana güçlülerin verdikleri sözler
ve yöneticilerin göz korkutmaları...

Evet Victor Jara, sen içerdekilerin özgürlük özelemlerini
dile getirdin
ve acı çekenlerin, bir gün halkın kazanacağına olan
inançlarını...

Ezilenlerin düşlerine güç katarken ve cesaret verirken
Zenginler için tiksintiydi türküsünü söylediğin.

Gelecek, yeryüzüne diktiğimiz bir ağaç gibidir
ve özgürlük, güllerin en tazesini ve pembesini...

Çaresizler der ki ölüm herkes için aynıdır,
Daha doğrusu, insanın yaşadığı gibi öldüğüdür,
Oysa öyle ölmek tüy gibi hafifken
Halk için ölmek taş gibi ağırdır.

Evet Victor Jara, senin türkülerin yankılanacak
maden ocaklarının dehlizlerinde,
toplanacak olgun meyvalar gibi çiftçilerin ağaçlarından,
dalga dalga ekinler gibi tarlaları kaplayacak
balıklar gibi balıkçıların ağlarına takılacak.

Evet Victor Jara, senin türkülerin unutulmayacak
çatıdan çatıya tüm ülkeye yayılacak
uzayan gecelerimizde bizi uykuya götürececek
ve o gün geldiğinde şenliğimizde bizimle olacak.

MİKAL WIEHE

Senor Martinez Mondragon'un İtirafı *

Gün doğmadan ayrıldık kamptan, on bir er ve bir yüzbaşydık,
Yolumuz Nikaragua idi ve sınıra sabah yedide vardık
İlk köye, sekizde ulaştık...

Köylüleri aramıza katmaktı görevimiz
Ne ki çoğu çoktan kaçmışa benziyordu
Yine de birini bulduk kuyuda saklanan
Zevk için tutunduğu ipi kestik hemen.

Adam yüzme bilmiyordu, iş ciddileşti
Karısı dikilmiş, köpek gibi uluyordu
Adamı çektik yukarı ve birkaç yanıt istedik
Özellikle köylülerin nerede olduklarını sorduk.

Salladı başını iki yana ve açtı kollarını
Yüzbaşının tekmesi karına inince kıvrıldı kaldı
Ağlamaya başladı adamcağız ve yalvarmaya çocukları için
Tüm azizler tanıktı yanıtları bilmediğine...

Çok korkuttuk adamı ama sorgu bir yere varmadı
Baş sorgucunun, yüzbaşının tükendi sabrı
Bir buyruk verdi, fırladı birkaç asker
Az sonra yatmıştı karısı kızgın kumlara, elleri bağlı.

Büyük bir özenle ırzma geçtiler kadının, üç kişiydiler
Öyle kızdı ki kocası, yatıştırmak gerekti;
Ne yazık ki darbe biraz ters indi, o da hazırlıksızdı
İş bittiğinde adam çoktan öbür dünyadaydı.

Kadın salınca bağırды öldürün beni diye
Öyle yırttı boğazını ki elleri kıpkırmızı oldu
Ben fazla bakamadım, başımı çevirdim
Aldı sorumluluğu yüzbaşı ve acıyı kısa kesti.

Sonradan güçlük çektim olanları anlamakta,
İnsan hiç kuşkusuz savaşın doğasına verebilir her şeyi,
Bu belki açıklar kısmen neden Sandinist olmadığımı
Ne ki hiç sanmam bunun bir şeyi hafifleteceğini.

İki yoksulu öldürmüştük işte, alnımızdaki utanç budur,
Ne ki dilerim izin verilir bana, öderim borcumu
İzniyle jürinin gidip görmek istiyorum çocuklarımı,
Ana-babaya son saygı borcumu işte böyle ödemeyi.

İşte karşımızdayım gönüllü olarak ve tümüyle emrinizde
Kendim geldim söz vermeye bir daha öldürmemeye,
Yemin ederim koptum artık Contralal'dan, CIA ve Pentagon'dan
Ve o uzak Vaşington'da beni satın alan beylerden...

(*) Martinez Mondragon, Nikaragua'nın devrik diktatörü Somoza'nın koruma görevlisiydi. Sandinistler'in zaferinden sonra Contralal'a katıldı. Birkaç yıl çarpıştıktan sonra, Sandinistler'in çıkardığı Genel Af'tan ilk yararlanan subay oldu. Managua'da yapılan bir basın toplantısında, kararının nedenlerini açıkladı. Bu şiirde, itiraflarının bir bölümü anlatılıyor.

MİKAL WIEHE

'Yeşilçam Dedikleri Türkiye' Üstüne

Semih Acar

Vedat Türkali, "yaşamın akıp giden diyalektiği içinde olumsuzlukların olumluya dönüşünü bir eski devrimcinin dramıyla sergileyip vurguluyor roman, hem de devrimciye bazı gerçekleri kabul ettirerek,"⁵ diyerek, Gündüz'ün roman içindeki yerini açıklıyor. Fakat roman bu işin üstesinden gelemiyor. Gündüz'ün yaşadığı dram, olumlu dönüşümleri sırtlayacak nitelikte değildir. Mahkum olup cezaevine gireceği sırada, birdenbire olumlu bir devrimci aydına dönüşür, Gündüz. "Yeni durdurabilirler? İşçileri mi? Sonsuz kökenini mi yaşamın? Mafyalara kalır mı bu ülke? Fahrettin'in çocuğu doğacak. Döktükleri kanda boğulacaklar bir gün." (s. 561) İşçi önderi Fahrettin'in faşistlerce öldürülmesinden sonra söylediği bu sözler, Gündüz'ün romanın sonuna dek izlediği çizginin çok üstündedir.

Gündüz yıllarca içerde yatmış, sürgün cezasını tamamladıktan sonra İstanbul'a dönmüştür; şaşkınlık, düş kırıklığı ve umutsuzluk içinde. İnsanlara karşı güvensiz, uyumsuzdur; "Artık herşey vurdumduymazlıkla bakıyordu". (s. 31) Romanda az-öz çizilmiş kişilerden biri olan genç devrimci Nihat'a yakınlık duymaya başlar, onun da mahkum olup içeri girmesiyle yalnız kalır. Pervin ve Seniye ile ilişkilerinde de kendisiyle barışık değildir. Bir tek Salih vardır; eski dostu, işçi önderi Salih.

Gündüz, Vedat Türkali'nin bilge işçi tiplerinden biri olan Salih'le içerde dost olmuştur. "Salih'de bir garip yumuşaklık, tersine sertlik var ki, en batıcı sözünü bile dinletir batıcı olmaz." (s. 257) "Salih'in öyle yumuşak ilişkileri vardı ki genç işçilerle, devrimciden çok, ba-

becan, kimseyi kıramadığı için varını yoğunu ona buna kaptırdı nasıl olsa top atacak tatlı bir esnaf görünümündeydi. (...) İçerde de en çetin çatışmaların arasında böyle kaldı bu adam. En yakınlarına sertleşir, o da çok gerekli görmüşse. Bana bir kaç kez gerekli görmüştü... Haklı mıydı? Ne bileyim? Haklıydı belki. Biz aydınlar, her şey birden değişsin, olsun bitsin bekliyormuşuz.. Çok kızmıştım. Şimdi düşünüyorum da, yanlış değildi belki..." (s. 196)

Gündüz sürgünden döndükten sonra, işte bu Salih'le de ortak yollarının azaldığını görmüştür. Eski dostlukları yaşanmayacaktır artık; çünkü herkes farklı bir dönem içinde yeniden biçimlenmektedir. Salih hastalandığında ailesine haftada iki üç kez öteberi götürerek, para bırakarak vicdanını rahatlatmaya çalışır: "Öyle mutlu oluyorduk ki bunları yaptıkça, yapabildikçe." (s.257) Vedat Türkali bu örnekte olduğu gibi, birkaç sözcikle kişilerinin ruhsal durumlarını saptamakta çok başarılıdır. Sanki olumlayan niteliklemlerle, kişilerini sık sık eleştirel bir bakışa açık duruma getirir, üstelik anlatıcının değil, kişilerinin ağzından.

Vedat Türkali Gündüz kişiliğinde kendi yaratım süreciyle sürekli savaşım içindedir. Bir yandan "olumluya dönüşen" bir devrimci aydın tipi yaratmakta ısrarlıdır, öbür yandan aynı kişinin ayak diremesiyle karşı karşıyadır. Bu durum romancının başarısızlığı değil, tam tersine, başarısı sayılmalıdır. Kendi inisiyatifi, içinde olduğu romanın yaratım sürecine kabul ettiren, böylesine yaşayan kişilere romanımızda öylesine az rastlıyoruz ki.

Zühtü Bey romanın üçüncü önemli kişisidir. Henüz bir cumhuriyetçi bile sayılamayacak kertede tutucu, geçmişe duyduğu özlemle yaşayan Zühtü Bey, komünistlere

de düşmandır, yakın çevresindeki insanlara da. "Köküne kibrit suyu" komünistlerin iplerini gönüllü çekecek bir dünya görüşüne sahip olan Zühtü Bey, eski karısı Mefharet'e düşmanlığını roman boyunca sanki kusar; çocuklarıyla ilişkisinde gençlik yıllarının yaşanmadığı bir türlü kabullenemez. Sahibi olduğu eczanede çalışmak üzere işe aldığı genç devrimci Fuat'ın dürüst ve güvenilir kişiliğinden etkilenmeye başladıkandan sonra, olumlu hiçbir şey düşünmeyecekmiş gibi görünen Zühtü Bey de düşünmeye başlar:

"Yaratılan kargaşanın, kıyımların, komünistlerin başının altından çıktığını biliyordum ya, bazı yargıları şimdi eskisinden daha az kesindi... Sonumuz nereye varacak bu gidişle? Fuat'tan, nerdeyse belleğine kazınacak biçimde duyduğu şeyler, karşı çıkılacak hiç bir yanı olmayan doğrular gibi görünmeğe başlamış; ötesi, onun da diline takılır olmuştu bazı bazı. İlaçtaki sömüriden söz etmişti bir gün Doktor Rifat'la konuşurken. Niye etmişti? Sözcükler onun değildi, yabancı kalıyordu. Alaylı gülümsedi doktor.

Yaşanan siyasal çalkantı Zühtü Bey'i de etkiler ama, onun tutuculuğu siyasal değil, toplumsal nedenlerle dayandığı için, tam bir değişime uğramaz. Romanda 487. sayfada son kez görüldüğünde, eczanesinin faşistlerce bombalandığı haberini alınca düşündükleri, Zühtü Bey'in değişmediğini gösterir. Yakınlık duyduğu Fuat'ın bombalama sırasında yaralanmasını hiç umursamaksızın, ilk aklına gelen, olayın sorumlularının komünistler olduğudur.

Vedat Türkali Ramiz Bey'de aynı yılların tartışma konularından birini sorgular, "ulusal burjuva" kimliğine soyunan Ramiz Bey'in açmazını tartışır. Ramiz Bey, ilaç tükellerinin yabancı sermayeyle ortaklık içinde iş pazarı talan edişine, "ulusal" sermayesizle karşı çıkma-ya kalkışır. Eczacılar Odası'nın kongresinde, Fuat ve arkadaşlarının ilerici grubunun seçimi kazanmasını isteyen bir burjuvadır! "Yurt çıkarlarını" kendi işletmesinin kârından önde tutar. Ne var ki, tekelere umutsuzca karşı çıkışı kendi yıkımına yolaçacaktır. Ramiz Bey'in hiç aklına gelmeyecek şeyler olur, oyuna getirilir, karakolda sabaha dek bir sandalyenin üstüne oturtulup bekletilir. Vedat Türkali, ulusal burjuva olma hevesinin sonu budur işte, demektedir ama, burada da ulusal burjuvanın olabildiğini değil, ülkenin bu koşullarında ulusal burjuvaların tekelere karşı kazanamayacaklarını göstermek ister. Gündüz bu Ramiz Bey için şunları düşünür:

"Adamı dinledikçe artmıştı şaşkınlığı. Sonra gittikçe büyüyen bir saygıya dönüşmüştü bu şaşkın-

lık. İşte gerçek yurtsever adam. Ulusal burjuvazi diyorduk, işte!.. Güzel de, gücü ne? Yurdunu iç-dış yağmaya kapatma savaşını veriyor, gücü burda değil mi? Edebiyat'a döktün mü, öyle!.. Bir de uygulamayı düşün. Bu çağını atlatmış düzeni tutturmak için kim ne yapabilmiş ülkeyi biraz daha yabancı sömürünün ipoteğine sokmadan? Ramiz Bey Donkişot öyleyse.. Yeldeğirmenlerine saldırmıyor ama. Kime saldıracığını iyi biliyor! Kiminle birlik olup saldıracığını da biliyor mu? Tek başına nereye kadar gidebilir? Kaç Ramiz Bey çıkar koca ülkede? Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın günümüze kalmış tek tük kalıntıları bunlar!" (s. 309-310).

"İçinden hep acıyla gülmek geliyordu Gündüz'ün. Devlet onun sanıyor bu adam. Coşkulu konuşmasını aralayınca aldı yavaşça,

- Başılayın Doktor'cuğum dedi. Siz burjuvazinin vicdanısınız!.. Burjuvazi vicdanından nefret eder... Korkarım yaşatmayacaklar sizi..." (s.418)

Gündüz'ün gözüyle Ramiz Bey bilinçli bir yurtseverdir ama, umutsuz bir savaşım içindedir. Başka bir deyişle, tekelere karşı güçlü bir bağlaşıklı birlikte, ulusal burjuvazi de kendi varlığını koruyacak ve bağımsızlıkçı bir güç olarak yerini alacaktır. Vedat Türkali'nin bu dileği gerçeklikle çelişiyor. Burada Fethi Naci'nin, Adalet Ağaoglu'nun Üç Beş Kişi romanındaki ulusal burjuva Ferit Sakarya için yaptığı değerlendirme akla geliyor.⁶ Fethi Naci de Ferit Sakarya'yı çözümlerken, ulusal burjuvazinin neden gerçeklik kazanamayacağı üstünde duruyordu. Ferit Sakarya enikonu işlenmiş bir tip olarak beliriyor, Ramiz Bey ise daha kalın çizgilerle. Her ikisine yüklenmek istenen işlev aynıdır: bir dönemin ayraçlarından birini oluşturacak biçimde, ulusal burjuva kimliğini taşımak.

Vedat Türkali diyor ki: "O ilaççı Ramiz Bey, milli burjuva olma çabasında ve ne kazıklar yediğini görüyoruz. Bunu ben uydurdum, çoğu belgesel nitelikte şeyler bunlar."⁷ Oysa yaşamdaki kimi gerçeklerin her zaman roman gerçekliği kazanamayacakları ne çok tartışıldı. Üstelik Ramiz Bey örneği "hayalperest" burjuvalara yaşam içinde rastlansa bile, böylesi tanıklıkların nesnel gerçekliği anlatmaya da kuşkusuzdur. Türkiye'nin sosyo-ekonomik gerçekliği içinde ulusal burjuvaziye yaşam hakkı yoksa, Ramiz Beylerin nesnel gerçekliğin dışında düşmüş, gelgeç bireysel çıkışlardan öte bir anlamı da olmayacaktır.

Vedat Türkali romanda tipik kişiler yaratmayı temel amacı sayıyor. Ancak Yeşilçam Dedikleri Türkiye'de tipiklik kazanan bir kişi be-

İrmiyor. Gündüz ve Nihat: ikisi de devrimci aydın; Nihat gençtir ve Gündüz'ün pekçok zaafını, ikircimlerini taşımaz. Gündüz'ün siyasal deneyimini yaşamamıştır ama, birlikte yaşadıkları dönemde aynı sorunlarla karşı karşıyadurlar. Emine, Pervin, Seniye: üçü de ilerici; farklı çevrelerin etkileri altında, farklı gelişme ve siyasallaşma süreçleri yaşamışlardır ve elbette farklı kişiliklere sahiptirler. Bu kişilerin hiçbirisi somut bir tipik kişi sayılamaz. Romanın tipiği, soyut devrimci aydındır. Adları anılan kişiler ancak bu tipinin özelliklerini ayrı ayrı taşırlar ve kararlı, cesur, umutsuz, korkak, olgun ve çığ yarılarıyla, bu tipiği tamamlarlar.

Vedat Türkali'nin Yeşilçam Dedikleri Türkiye'deki en önemli başarısı, romanımızın alabildiğine yoksulluk içinde bulunduğu roman kişileri bakımından, son derece zengin oluşudur. Çok sayıda kişi (enikonu işlenmiş yirmi iki kişi yeraltı romanında) farklı kişilik özellikleriyle, yerinde ayrıntılarla çizilerek, romana çok renkli bir doku kazandırıyor. Romanı okuyup bitirdikten sonra hâlâ aklımızda kalan, kimisi belleğimize kazınan kişiler yaratılması, gerçek yaşamda tanık olunan tiplerin roman kişilerine indirgenmesi, bir romanın başarısının en önemli ölçütüdür ve Yeşilçam Dedikleri Türkiye bunu başarıyor.

IV

Vedat Türkali'nin romanlarının dikkat çeken bir teması var: Hep zayıf, ikinci planda kalmaya mahkum, boyun eğmeye gönüllü, erkeklere bağımlı kadınlar ve sevgisizlikten kurtulamayan kadın-erkek ilişkileri.

Yeşilçam Dedikleri Türkiye'nin başlıca sorunlarından biri yine budur. Sevgiyi gerçekten yaşayanlar olmadığı gibi, yalnızca düşünsel olarak çözümlenmiş tek bir kişiye de rastlanmaz. Sağlıksız biçimde yaşanan gelgeç aşklar, düş kırıklıklarından kurtulamayan ilişkiler ve karşılıksız duygularla romanın içerdiği dönemin bir özelliği ya da sonuçları mı yansıtılmak isteniyor, sorusu geliyor hemen akla ama, bu da değil.

Pervin ve Seniye Gündüz karşısında ancak tutuk, ezik, uyumlu kadın kişiliklerine bürünerek varolurlar. Pervin, "Kimseden öyle aşırı bir isteğim yok benim... Herkes verebildiğini verir. Ben biraz daha çoğunu vermeye alıştım, o kadar..." (s.208) derken, hiç de olumlu bir kişilik sergilemiyor. Okur, Gündüz-Pervin ve Emine-Fuat arasında olumlu sevgi ilişkileri oluşabileceği umudunu taşır; bunun güçlü ipuçları da vardır. Oysa böyle bir olumluluğa ödün vermeyecek biçimde kuru ilişkilere. Yazarın haksız bir

müdahalesinden de söz edilebilir burada. Gündüz-Pervin, Gündüz-Seniye, Refik-Emine, Emine-Fuat, Zühtü Bey-Mefharet Hanım ve Lena, Şemi Bey-Menfaret Hanım ilişkilerinin tümünde olumsuz yanlar ezici bir ağırlıkla yaşanır.

Erkeklerin kadınlar üstüne düşünceleri de tedirgin edecek ölçüdedir. Erkeklerle göre: kadınların tümü önlerine gelenle yatmaktadır, akılsızdır, eksik etektir, vb. Ne kafasının içi örümceklenmiş bir dünya görüşüyle kaplı Zühtü Bey için ne de devrimci aydın Gündüz için farklıdır durum. Gündüz'e göre Feriha: "Okuduğunu anlamaz, anlatırsın uykusu gelir. Ustahğı, becerisi kadınlığında orospunun." "Zühtü Bey'e göre eski karısı Mefharet Hanım: "orospunun biri." Refik'e göre kardeşi Seniye "Kimbilir ne boklar yiyor bu kız." Gündüz'e göre Pervin: "Doktor iyi ediyordu bunu!" Bu örnekler 562 sayfalık roman boyunca sayısız çokluktur.

Vedat Türkali tanık olduğu gerçekleri nesnel gerçeğin yerine geçirme yanlışına düşüyor. Gerçekliğin yalnız hâlinin roman gerçekliğine dönüşmeyeceği bir yana, aynı gerçekliğin Vedat Türkali'nin gösterdiği denli olumsuz (ve umutsuz) olduğu da doğru değildir. Kadın-erkek ilişkilerindeki bu son kertede olumsuzluklarda Yeşilçam gerçekliği saklı olabilir ama, bunun Türkiye'nin anlatılan dönemiyle örtüştüğü sanısı bir yanılgıdır. Vedat Türkali yalnızca genç aydın Emine'nin kişiliğinde farklı bir sevgi kavramı çağırıyor: "Sür git sevgiye aklım ermiyor!... Mutluluğa da... Gelip geçici şeyler gibi görünüyor bana." (s. 334) Emine Fuat'la ilişkisi için de, "Seviyorum," der, "Evleneme-

yecek kadar çok..." (s. 335) Ayrıksı bir sevgi anlayışı için ipuçları olarak kalır bu sözler, derinlik kazandırılmaz; oysa bu ayrıntı üstüne kurulacak bir yaşantı, romanın temel sorunlarından birine yenilikçi bir boyut kazandırabilirdi. Bu eksikliği duymamak olanaksız.

V

Gerçekliğin roman düzlemine yansıtılmasındaki başarı, Yeşilçam Dedikleri Türkiye'nin bir dil gerecini kullanışında oldukça aksıyor. Roman bıkıracak kertede küfürli konuşmalarla dolu, başından sonuna dek ve tüm erkek kişilerinin ağzından. Vedat Türkali gerçek yaşamda tanık olduğu insanların günlük konuşmalarının bundan bile küfürli olduğunu öne sürebilir. Gelgelim, nasıl bir gerçek yaşamda Ramiz Bey türünden kişilere rastlanması roman gerçekliği için bir değer taşımıyorsa, Yeşilçam Dedikleri Türkiye'nin kişilerinin sürekli küfürli konuşmaları da o ölçüde bu romanı zedeliyor.

Oysa Vedat Türkali açık, yalın, günlük konuşmadan alabildiğine yararlanan bir roman dili kurmakta, bu dil anlayışını da özgür denemelerle zenginleştirmektedir. Yeşilçam Dedikleri Türkiye'de önceki romanlarında da rastladığımız bir tekniğe sıkça başvuruyor. İç konuşmalarda ((dışsal anlatıda ve diyaloglarda kullanılması yerinde olmayacaktır) olumlu-olumsuz, doğru-yanlış sürekli çatışma içindedir. Öyle ki, kişilerin düşünsel süreçleri bu çatışmalar üstüne kuruludur. Başka bir deyişle, içsel/düşünsel süreçlerin çatışmalı gelişimi,

kişilerin ruhsal durumlarını ve kişiliklerini verir.

İlk karşılaşmaları sırasında Refik Gündüz'e bakarak, şöyle düşünür: "Sıcak adam aslında, görünüşü soğuk, Yoo, soğuk da değil; durgun, çekingen. Ne çekingeni, atak bile; sırasında saldırgan." (s.25) Birbirine karşı nitelermelerin birarada kullanışıyla, bir yandan Gündüz'ün kişiliğinin ipuçları verilirken, öbür yandan Refik'in kişiliği yansıtılmaya çalışılıyor. Vedat Türkali bu iç konuşma üslubunu roman boyunca koruyarak, aynı zamanda okurun ilgisini sürekli uyanık tutmayı da başarıyor.

Yeşilçam Dedikleri Türkiye için bir son söze gerek yok. Son sıralarda yine adı roman, kendi büyük öykü olan ya da kimi çevrelerde hakettiklerinden çok övgü toplayan kitaplar yayımlanıyor. Okur için (yazarları için de pek farklı olmasa gerek) kolay kitaplar pek çoğu. Yeşilçam Dedikleri Türkiye'nin bunlar arasında ayrıksı bir yer olduğuna kuşku yok. Herşeyden önce, emek ürünü bir roman.

5. Günümüzde Kitaplar, "Vedat Türkali'yle Yeni Romanı Üstüne Konuşma", Aziz Çalışlar, Ocak 1987, s.7.
6. Fethi Naci, *Eleştiri Günlüğü*, Özgür Yayın, 1986, s. 176-182.
7. Günümüzde Kitaplar, agy, s.9.

Yağmur

Yılmaz Onay'a

"Yeter ki yağmur kesilmesin dışarda."

Duvarlar utanyor
Sarıp gizlediklerinden
Ya sen nerdesin
Sen hem yel
Hem değirmen olan insan
Sen ne zaman kurtulacaksın
Korkunun sırça duvarlarından

Sesinle şafakları gün
Kurtuluşunla dinerse
İçerdeki fırtına
Varsın kesilsin o zaman
Dışardaki yağmur da

Bozan Yaman

hüseyin

GENCO

Seni duymaz Adıyaman
sesin sahipsiz kalır,
bayırlara dağılır ayışığı
gölgeler vadilere sağılır
karalır Nemrut dağı
atın üstüne yıkılır
erir bıyıklarındaki kurağı
çakallar gürlütle yalanır
gözlerin akar göğsünden aşağı
gecede hissen kalır,
ağarır Nemrut dağı.

Tuzlandıkça çürür sahtiyan
hançer yağlandıka paslanır,
çoğul olmadıkça insan
iç yaraları tez kurtlanır.

HOŞ GELDİN ÖLÜM

Onbinlerin sonuncusu ben miyim yoksa
yoksa ilk sanığı mıyım Kâdım dâvânın
infazdan önce zifir saçım kırkılır
kırk pâre top atılır yamacında darağacımın
mazlumların sonuncusu ben miyim yoksa
yoksa ilk kurbanı mıyım cellâdın
küfre bulanır dilim sözcükler ağzımda ufanılır
kırılır kalem ölüm buyruğu alınma kazanır
tüyleri yolunmuş bir balaban mıyım yoksa
yoksa kül balçığı mıyım ankanın
idamlıklar için ağıtlar yakılır oysa
oysa davullar vurulur benim için
kalbim ulu halkımın gönül katına asılır
arz olunur yedi kıtasına dünyanın...

KAÇMAK YOKTUR MEYDAN OKUMANIN TARİHİNDE

İşığın ve sesin tırnakizleri kalır yüzünde,
yüzün, uğultusudur bordo uçurumların.
Adın ne, yaşın kaç, doğduğun ülke neresinde
dizlerine serili şu başkaldırı haritasının.

Ne var böyle kaçır gibi uzaklara gidecek
git. Ayrılıkların adı yoktur meydan okumanın tarihinde.
Sevda nedir özgürlük ne demek
bilirsin: bir kan damlasıdır karın üstünde.

ferhad

SOL MEMEMİN ALTINDAKİ...

Kalbim, kuşatılmış yalnızlığım benim!
Su bulanır dokununca
ay karalır
is içinde dağılır ellerim,
gökyüzü funca döner yıldızları ayıklanınca
toprak bakırlaşır.
Kalbim, kuşatılmış yalnızlığım benim!
Gül solar, bülbülü ağlayınca
içim acır,
telâşla dolaşır bedenimi gözlerim,
menzili boyunca
deşilmiştir sol mememin altı
talan edilmiştir,
yerinde senden bir uğultu duyumsarım anca
ey kalbim.

Şosedu bir atlı geçiyor, terkisinde boş bir çuval. Ey yonca,
yaprağındaki çiy tanelerine eğilen genç bir çiftçi değil, do-
ğanın gizini koyunda taşıyan yaşlı bir ermiş gibiyim! Şose-
den bir atlı daha geçiyor, terkisinde bir çuval düş. Ey karın-
ca, eşliğindeki ayakiziyim! Buruk bir gülümseme, yankıyan bir
fısıltı, gizli bir çırpınış. Dilsiz cırcırböceklerinin ümidiyim
sesim güneşe karışınca,

ey kalbim.

NİYAZI AĞIRNASLI'YI YİTİRDİK...

Niyazi Ağırnaslı'yı geçtiğimiz ay yitirdik. 77 yaşında ölen Niyazi Ağırnaslı'nın yaşamı boyunca inanç ve kararlılıkla sahiplendiği, öncülük ettiği uğraşlarına baktığımızda O'nun çok yönlü kişiliği ile bütünleşen dünya görüşünü görebiliyoruz.

Ankara Hukuk Fakültesinde okuyan Niyazi Ağırnaslı aynı yıllarda Meclis'te çalışarak yaşamını kazanmaktadır. O yıllarda milletvekilliği için adaylığını koyar, ancak O'nun için seçilmekten daha önemli olan seçim propagandalarının yarattığı olanaklardan yararlanmak ve düşüncelerini "seçim bildirisi" ile insanlara aktarmaktır. Parlamento'ya ise, 1961 yılında Cumhuriyet Senatosu'nun ilk dönem seçimlerinde Senator olarak girer. O ara dönemde 1953 yılına kadar Maliye Bakanlığı'nda görev yapmış ve Demokrat Parti Bakanı Hasan Polatkan döneminde Hazine Avukatı olarak Kozan'a tayin edilince istifa ederek yaşamını serbest avukat olarak sürdürmüştür. 1963 yılında anayasaya aykırı ve anti-demokratik yasa maddelerinin tasfiyesi için siyasi partilere tanınan haklardan yararlanılabilmek için Türkiye İşçi Partisi'ne girer. 141 ve 142. maddeler hakkında iptal davası açılması için başvurur. 7 muhalefet oyuncu harsı 8 oyla dava reddelidir. Ağırnaslı o svada senatörlüğünün yanı sıra TİP İl Başkanlığını da yürütmektedir.

Aynı yıllarda Ağırnaslı, Osman Nuri Torun, Cahit Tanyol, Tarık Ziya Ekinci, Sadun Aren ve daha bir çok aydınla birlikte Sosyalist Kültür Derneği'ni kurar. 1970 yılında Devrimci Avukatlar Derneği'nin 1977-1978 yılları arasında da Çağdaş Hukukçular Derneği'nin Genel Başkanlıklarını yapar. 80 öncesi Halkevleri Genel Yönetim Kurulu Başkanı olan Ağırnaslı, Ankara Barosu Başkanlığı'na aday gösterilir, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu üyeliği yapar.

Niyazi Ağırnaslı, bir dönem etkin olarak sanatla da ilgilenmiştir. 1940'lı yıllarda Yurt ve Dünya, Adımlar dergilerinde öyküleri yayınlanmış ancak bunlar tek bir kitap haline getirilmemiştir. Ağırnaslı'nın Köy enstitülerini anlatan Elen Kaynağı adlı bir de romanı vardır.

Halit Çelenk, O'nun için "kendini, topluma, demokrasiye, barışa, hakça bir düzene adan ve bu uğurda mücadele veren insanların bu mücadelesi, Ağırnaslı'nın devrimci ilkelerini, azimli ve kararlı savaşımını her zaman yaşatacaktır." diyor. 77 yıllık yoğun yaşam bıraktıklarıyla yaşayacaktır. □

Bolu İdari Bilimler Yüksek Okulu Öğrenci Derneği Genel Kurulunu Yaptı

25 Haziran 1987, akademik-demokratik öğrenci mücadelesi adına önemli bir gündü. Kısa adı İBYÖD olan Bolu İdari Bilimler Yüksek

Okulu Öğrenci Derneğinin 1. Olağan Genel Kurulu yapıldı. Valiliklerin genel kurulları engelleme çabaları sürerken, genel kurulunu yapabilmek için bir kaç dernekten biri olma mutluluğunu konuklarıyla, diğer dernek temsilcileriyle ve mücadeleyi destekleyen arkadaşlarıyla paylaştı İBYÖD üyeleri.

Genel Kurul, İdari Bilimler Yüksek Okulu yemekhanesinde yapıldı. Genel kurul nedeniyle derneğimize tahsis edilen okul servisiyle, konuklarımız, basın mensupları ve üyelerimiz okula türküler söyleyerek çıktık. Okulda beklediğimiz bir manzarayla, siyasi şube polisleriyle karşılaştık. Hükümet komiserinin çağrısıyla salonda yerlerini alan polisler, genel kurul sonuna kadar sürekli ses kaydı

yaptılar ve fotoğraf çektiler. Salon "akademik-demokratik mücadelede omuz omuza", "özerk demokrasi üniversite için el ele" gibi sözlerin yazılı olduğu pankartlarla ve Atatürk'ün Bursa mitingindeki sözleriyle süslenmişti.

Genel kurul, dernek başkanı Cennet Okyaz'ın açış konuşmasıyla başladı. Ardından yapılan saygı duruşunda, görevli polislerin bile ayağa kalktığı, ancak okul sekreteri Mehmet Akçay'ın oturduğu gözlemlendi. Divan başkanı ve yazmanlar seçildi. Daha sonra derneğin faaliyet raporu ve mali rapor okundu. El kaldırma yöntemiyle yapılan Yönetim Kurulu ibrası (aklanması) geçici yönetim kurulunun aklanmasıyla sonuçlandı. Bundan sonra oturuma bir süre

ara verildi.

Oturumun ikinci bölümü diğer öğrenci derneklerinden, bilim adamlarından, yazarlardan ve çeşitli dergilerden gelen mesajların, telgrafların okunmasıyla başladı. Konukların ve dernek üyelerinin bağımsız konuşmalarıyla süren genel kurul, konuşmaların bitiminde yeni yönetim organlarının seçimine başladı. Gizli oy açık sayım yöntemiyle yapılan seçimde, hazırlanan ortak liste 48 evet, 15 hayır ve 3 çekimser oyla kazandı. Yeni yönetim kurulu, denetleme ve disiplin kurullarının kutlanması sırasında oluşan tablo, birlik ve beraberliğimizi en güzel örneğiydi. Ayrıca bu tablo birşeyi daha gösteriyordu: *Bolu'daki öğrenci gençlik akademik-demokratik mücadelede her zaman karar-*

lı tavırını sürdürecektir, her türlü baskıyı göğüsleyerek özerk-demokratik üniversite için en ön saflarda savaşacaktır.

Genel kurul yeni yönetim kurulundan Recep Özyürek'in konuşmasıyla sonuçlandı. Okuldan Bolu'ya yine, tüm üyelerimiz, diğer öğrenci derneği temsilcileri ve basın mensuplarıyla elele türküler söyleyerek inildi. Otobüs öğrenci derneği önünde durduğunda, herkes "okul bizim yurt bizim, çatlasın Doğramacı, geliyor dernek alayı, öğrenciler çeksin halayı" diyecek türküyü söylüyordu.

İBYÖD yeni yönetim kurulu: Recep Özyürek, Kemal Gülgönül, Yılmaz Arslan, Kazım Korkmaz, Mehmet Kızıldağ.

Alper Tunga Akşit

KINIYORUZ!..

İktidarın basına yönelik çok boyutlu baskıları sürerken, bu kez de dağıtım tekelleri devreye girdi. Hür ve Gameda dağıtım şirketleri "ortak"laşa hazırlayıp bayilerine gönderdikleri bir metinle, kendi dağıttıkları yayınlar dışında yayın satışı yapanların bayiliklerinin iptal edileceğini bildirdiler.

Aşağıda bu girişimi protesto etmek amacıyla hazırlanan ortak basın açıklamasını sunuyoruz. Ve demokratik bir Türkiye isteyen tüm basın-yayın organlarını bu açıklamanın altına imza atmaya çağırıyoruz.

BASIN DUYURUSU

Son yedi yılda basına dönük demokratik olmayan baskılar yaşanmıştır, yaşanmaktadır. Anti-demokratik bir basın yasası yürürlüktedir. Basın zor koşullar altında görev yapmaktadır.

Basının bir kolu olan süreli yayımlar da bu cenderenin içindedirler. Bu olumsuzluklarla ve iktidardan kaynaklanan fiili baskılarla sürekli olarak yüzüdedir. Dergi toplatma, dergilerin sorumlularının gözaltına alınması "vaka-i adiyeye" den olmuştur.

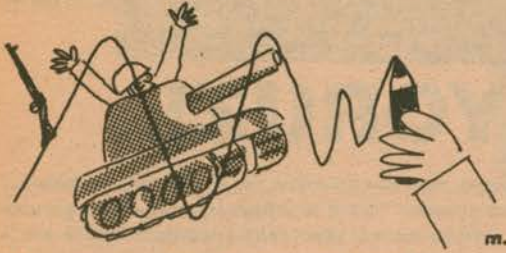
Bunun yanı sıra, çok büyük çoğunluğunun ortak özelliği sermayeden bağımsız ve demokratik düşün filizlenmeleri olan süreli yayımlar, şimdi de, iki büyük dağıtım kuruluşu olan Hür Dağıtım ve Gameda'nın, zaten smurlu olan dağıtım olanağını tamamen ortadan kaldırarak, bu yayımların okuyucuya ulaşmasını önleme girişimi ile karşı karşıyadırlar.

Hür-Dağıtım ve Gameda genel müdürlerinin ortak imzası ile "Dikkat Önemlidir" başlıklı bütün bayilere gönderilen 22 Haziran 1987 tarihli bir "dış genelge", bayilere kendileri ile sözleşmeleri olduğunu hatırlatarak, kendilerinin dağıtmadığı süreli yayımları dağıtan bayilerin sözleşmelerinin feshedileceğini duyurmaktadır. Bu ekonomik tehdit etkisini göstermiş ve bayiler Hür-Dağıtım ve Gameda'nın dağıtmadığı süreli yayımları satmaktan kaçınır olmuşlardır. Söz konusu genelgede 66 adet aylık derginin adları da belirtilmiştir. Bu dergilerden bir kısmı yıllardır bu bayiler tarafından satılmaktaydı.

Okuyucu desteğinden başka hiçbir ekonomik kaynağı bulunmayan yayımların dağıtım kanallarının tıkanmak istenmesi, bu dergileri ölüme mahkum etmekle eşdeğerdir. Bu ise kültür hayatına vurulan ağır bir darbedir. Sorumluları da bellidir.

Üzücü olan, Hür-Dağıtım ve Gameda'nın haksız rekabet anlamına gelen bu girişiminin güdüsünün ticari kaygılar olmamasıdır. Çünkü; bu dergiler Hür-Dağıtım ve Gameda'nın satış koşullarında rekabet metali olamaz. Diğer bir yanı ise siyasal iktidardan kaynaklanan bir baskıya araç olmasıdır. Bu genelgenin gönderilmesinde Emniyet Müdürlüklerinin istek ve "katkı"ları rol oynamıştır inancını taşıyoruz. Örneklemek gerekirse, 22 Haziran'da ilk sayısı piyasaya verilen bir süreli yayın, aynı tarihli "dış genelge"de, adı geçen 66 dergi arasında sayılmaktadır. Hür-Dağıtım ve Gameda yetkililerine bu derginin yayına başlayacağı "haber verilmiş" olsa gerekir ki, listeye böylece bu yayın da dahil edilebilmiştir.

Biz, aşağıda adları bulunan süreli yayımların yetkilileri, kültür ve demokrasi yaşamına ağır bir tehdit demek olan bu "dış genelge"nin kaldırılmasını talep ediyor ve bu tutumu kınıyoruz.

İki Gençlik Örgütünün Ortak Bildirisi: "KÖRFEZ'DE SAVAŞA DERHAL SON VERİLMELİDİR!"

İran-İrak savaşı, ABD emperyalizminin ve bölgesel gericiliğin önderliğinde dünya emperyalizminin bir lütfu olarak 22 Eylül 1980 günü başladı. Savaşın temel amacı bölgedeki devrimci hareketi zayıflatmak ve emperyalizmin Körfez'deki siyasi-askeri etkinliğini arttırmaktı. Nitekim, bu yıkıcı savaşın doğrudan bir sonucu olarak ABD emperyalizmi tüm bölgedeki askeri varlığını benzeri görülmedik ölçüde arttırmayı başardı. Acil Müdahale Gücü oluşturuldu, Amerihan İngiliz, Fransız emperyalist filoları Körfez'e gönderildi ve ABD Körfez'deki Arap ülkelerinde askeri üsler kavuştu.

Savaş iki ülkenin insanlarına da korkunç bir sefalet getirdi. Yarım milyon insan yaşamını yitirdi. (London Times bu rakamı 630.000 olarak belirliyor), yarım milyondan fazlası sakat kaldı, yaralandı ve 3 milyon kişi savaş mültecisi oldu. Savaşın ekonomik yıkımı, her iki ülkenin de altından kalkamayacağı bir düzeye, milyarlarca dolara ulaştı. Dahası, İran-İrak savaşı bölgedeki silah yarışını hızlandırdı. 1984 yılında Yakın ve Ortadoğu ülkeleri 46 milyar dolarlık savunma harcaması yaptılar. Silahlanmaya yatırılan bu para, emperyalist dünyanın askeri-endüstriyel kompleksine aktı. Silahlanmanın yükü, hem İran'ı, hem de Irak'ı uçurumun kenarına getirdi. Her iki ülke de ekonomisini ayakta tutabilmek için yalnızca petrole güveniyor. Bu süreç emperyalist tekelere ekonomik baskılarını arttırma olanağı da tanıyor.

Hem İran'ın, hem Irak'ın halkı barış istiyor. Savaş toplumların gençliğini ciddi biçimde yıprattı, dolayısıyla da, her iki ülkenin de geleceğini kararlığa boğdu. Her iki ülkenin de güzel bir gelecek yaratmakla yükümlü gençleri anlamsız, yıkıcı bir savaşın piyonları olarak cepheye gönderildi.

İran ve Irak'ın ilerici güçleri bu savaşın, zaman geçirilmeksizin, adil ve demokratik bir zeminde bitirilmesi gerektiğini düşünüyorlar. Bu güçler, kısa bir süre önce meydana gelen ve savaşın komşu ülkelere sıçramasına yol açabilecek nitelikteki yayımcı saldırıları kınıyorlar.

Her iki ülkenin ilerici gençliği, savaşın bitirilmesi, demokrasi ve toplumsal gelişme uğrunda çok güç koşullarda mücadele veriyorlar.

Biz, İran ve Irak halklarının kendi politik sistemlerine kendilerinin karar vermesi gerektiğine inanıyor ve böylesi bir sistemin dışarıdan emperyalizm ya da bölgesel gericilik tarafından empoze edilmesinin güçlü bir direnişle karşılanması ve kınanması gerektiğini düşünüyoruz.

Yıkıcı savaş tehlikeli bir yönde gelişiyor; kimyasal silahların kullanımı ve savaşın komşu ülkelere sıçraması yolundaki ciddi tehlike karşısında tüm dünya ilerici güçleri ivedilikle tepki göstermelidir.

Biz Sovyetler Birliği'nin, sosyalist ülkelerin ve ilerici çevrelerin savaşın derhal sona erdirilmesi doğrultusundaki barışçı önerilerini destekliyoruz.

Dünya ilerici güçleri İran ve Irak'ın barış, demokrasi ve toplumsal gelişme uğrunda kahramanca mücadele eden halklarıyla dayanışmalarını güçlendirmelidir.

İRAN TUDEH GENÇLİK ÖRGÜTÜ İRAK DEMOKRATİK GENÇLİK ÖRGÜTÜ

(Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu (WFDY)'nin yayım organı, "World Youth" dergisinin 1987-1.2 sayısından alınarak, türkçeye çevrilmiştir.)

Gün ve İşçinin Alnteri Dergilerinin ortaklaşa düzenledikleri "15-16 Haziran'ın yıldönümünde Grevdeki İşçilerle Dayanışma ve Demokrasi" gecesi 14 Haziran günü İzmir'de yapıldı.

7 binden fazla izleyicinin katıldığı geceye konuk olarak Prof.Sadun Aren, Kristal-İş Sendikası Genel Başkanı Hasan Basri Babal, Petrol-İş Sendikası Genel Eğitim Sekreteri Mehmet Çelik, Gün Dergisi Danışmanı ve Sosyal İş Sendikası Genel Başkanı Özcan Kesgeç katıldılar.

Gecenin açılış konuşmasını İşçinin Alnteri Dergisi İzmir Temsilcisi Burhan Baltacı yaptı. ISAD Halkoynuları gurubunun gösterisinin ardından Petrol-İş yetkilisi Tekin Akın bir konuşma yaptı. Mavi "grev gözcüsü" gömleği giymiş iki işçiyle birlikte sahneye gelen Tekin Akın konuşmasında yaklaşık 70 gündür 63 işyerinde süren grevlerin tekelci sermayeye ve iktidara, TISK'e, MESS'e bir yanıt olduğunu, grevlerin ve zaferlerin tüm demokrasi güçlerinin kazanımı olduğunu belirtti.

Daha sonra geceye katılan ve tüm elemanlarının mavi grev gömleği giymiş olduğu İzmir Öğrenci Dernekleri Gençlik Korosu "Selam Türkiye'nin ve Dünyanın Aydınlik Geleceğine" adlı parçayı genel istek üzerine iki kez söylediler. Koro ayrıca 1980 öncesinde Madencilik grevleri için yazılmış olan bir parçayı da izleyicilerin coşkun katılımı ile söyledi.

Geceye konuk olarak katılan Sadun Aren konuşmasında, AT'nin İLO'nun desteğinin önemli olduğunu ama asıl olanın işçi sınıfının vereceği mücadele olduğunu vurguladı. Sadun Aren'den sonra sahneye gelen Grup Merhaba, kısa bir konuşmadan sonra Hasan Hüseyin, Ruhi Su ve Nazım Hikmet'ten seçtikleri parçalardan oluşan programlarını sundular.

Gecenin bir başka konuşuğu da Kristal-İş Sendikası Genel Başkanı Hasan Basri Babal idi. Babal konuşmasında demokratik bir Türkiye için özerk demokratik bir üniversitenin, demokratik köylü hareketinin, özgürleşmiş ve sendikalaşmış bir memur hareketinin zorunluluğuna değindi. Bunlar olmadan demokratik bir Türkiye'nin gerçekleşmeyeceğini vurguladı. Hasan Basri Babal konuşurken izleyicilerin "Zindanlar Boşalsın Genel Af. İşkencecilerden Hesap Soracağız, Faşizme

15 - 16 Haziran'ın Yıldönümünde

"GREVDEKİ İŞÇİLERLE DAYANIŞMA ve DEMOKRASİ GECESİ"

Hayır" sloganları attıkları görüldü.

"DİSK'e Özgürlük!" sloganıyla sahneye gelen ve konuşması yine bu sloganla sık sık kesilen Özcan Kesgeç ise konuşmasının önemli bir bölümünü Türkiye'de işçi sınıfı mücadelesine ayırdı. 15-16 Haziran Direnişinin nasıl gerçekleştiğini anlattı. Konuşmasının sonunda "Ülkemizde tüm anti-demokratik yasaklamaların kaldırılması için mücadele etmek hepimizin görevidir. Bu anlamda Hangi sendikayı yeğlersek yeğleyelim, DİSK'in açılmasını talep etmek demokrat olmanın bir gereğidir.

Gecenin son konuşuğu olan Sadık Gürbüz'e parçalarında tüm salonun eşlik ettiği görüldü.

Gecenin yapıldığı Fuar Ekici Üver Bahçesi çeşitli pankartlarla donatılmıştı: "Bağımsızlık ve Demokrasi Mücadelesinde Omuz Omuz!" (Gün-Alnteri) "Birliğimiz Gücümüzdür." (Gün-Alnteri) "Faşizmi Ezeceğiz." (Yarın pankartı bir süre sonra grevçilere indirildi.) "Selam Dünyanın ve Türki-

ye'nin Aydınlik Geleceğine" (Yarın) "Ekmek-Barış-Özgürlük (Petrol-İş)

Geceye Liseli gençlik de dahil olmak üzere pek çok kesimden mesajlar gelmişti. Hemen tüm mesajların ortak özelliği demokrasi savaşımında işçi sınıfının öncülüğünü ve birliğini bir zorunluluk olarak belirtmeleriydi.

7 binin üstünde izleyicinin katıldığı gecede pek çok Emniyet görevlisinin de hazır bulunduğu görüldü. Programın hemen tümü video'ya alındı. Gecenin bitiminde ise 32 kişi gerekçesiz olarak gözaltına alındı. Alınanlar arasında tertip komitesinden dört kişi ve Dergimizin İzmir Temsilcisi Sevil Çağırın, EÜ İktisat Fakültesi üyesi Can Kılıçkısız, ve Ali Yazgan, ETÖD Başkanı Nejat Yentürk, MUFÖD eski GYK Başkanı Şafak Birtürk de bulunuyordu. Bu arada arkadaşlarını kurtarmak için gözaltına alınanlardan da gözaltına alınanlar oldu. Gözaltına alınanlardan tertip komitesinden olanlar dışındakiler ertesi gün serbest bırakıldılar.

AV

UCUZ KİTAP
150-300-500-750 TL.

Adres: Menekşe Sok. 27/6
Kızılay - Ankara
TEL: 125 86 43

BİLİM VE SANAT KİTAPLARI

Yeni Çıkan Kitaplar

YENİLENME VE KADRO POLİTİKASI Mihail Gorbacov

Sovyetler Birliği, bugünlerde tüm dünyanın gündeminin ilk maddesini oluşturuyor. Orada neler olduğu, Gorbacov'un neler yaptığı tartışılıyor. Bu kitapta, Gorbacov'un 1987 başında yaptığı bir konuşmanın tam çevirisi yer alıyor. Böylece, gelişmeleri birinci ağızdan okuyup, tartışmalara daha net katılma olanağı da Türkiye okurlarına doğuyor. 735 lira

FELSEFE NEDİR? Kirilenko-Korshunova Çeviri: Gül Aysu

Felsefe nedir? Onu diğer bilimlerden ayıran, bizler için vazgeçilmez kılan nedir? Ve felsefe insan kültürüne ne katmıştır? Bu ve başka soruları, 1985'te yazılmış ve günümüz sorunlarıyla örneklenmiş bir kitaptan okuma, öğrenme olanağını, yayınevimize okurlara sunuyor. **Felsefe Nedir?**'le felsefenin size daha yakın ve günlük olduğunu göreceksiniz.

Tek isteklerde postapulu gönderiniz.
Havale ve yazışma için: Asmalıçeşme sk. 14/2 Sultanahmet-İstanbul.

YARIN YAYINLARI

YOLCULUK

Şükrü Erbaş

1987 Ceyhun Atuf Kansu

Şiir Ödülü

370 lira

YİNE DE

GÜLÜMSEYEREK

Nihat Behram

20. Şiir yılında yüz seçme şiir. Yurtdaşıktan çıkarılmış olan Behram'ın 1967-87 arası yazdığı şiirlerden, kendisinin yaptığı 100 şiirlik bir derleme. Bu şiirlerle Türkiye'nin yirmi yılı da hızla gözler önünden geçiyor. 1575 lira

GÜNEYDE SÖYLEŞTİLER

Marta Traba

Türkçesi: Gürhan Uçkan

Latin Amerika diktatörlük dönemlerini geride bırakıyor. Ama geride onbinlerce "kayıp", onbinlerce ölü bırakarak, işkence izleri ise o ülkelerde hâlâ insanların üzerinde duruyor. Ünlü yazar Marta Traba'nın Arjantin ve Uruguay'da ölümlerin, kayıpların, işkencenin kol gezdiği dönemi anlatan romanı, Türkiye okurunca seviyecektir kanısındayız. 1260 lira

Yeni çıktı.

Tek isteklerde postapulu gönderiniz.
Havale ve yazışma için: Asmalıçeşme sk. 14/2 Sultanahmet-İstanbul.

Anti-Emperyalist Savaşımın Şehidi Vedat Demircioğlu'nu Saygıyla Anıyoruz

“EMPERYALİZMİ EZECEĞİZ.”

L 960'lar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de gençlik hareketinin ve muhalefet dalgasının kabardığı yıllardı. Bu dönemde Türkiye gençlik hareketi ülke sorunlarının çözümüne ilişkin somut talepler yükseltmeye başlamıştı.

Dönem dönem iktidarlarla ilişkileri yaşasa da, gençlik hareketi öz olarak Atatürkçü, ulusalcı bir çizgide sürüyor, siyasi iktidarlara uyumu olabildiğince korumaya çaba gösteriyordu. İpler DP iktidarının son yıllarında koptu. Ülke topraklarının ABD'ye üs olarak açılması, yabancı sermayenin ulusal kaynakları talan edercesine kullanmalarına yasalarla izin verilmesi, muhalefetin şiddet yöntemlerine başvurularak susturulmaya çalışılması, bir anda en sert tep-

kiyi gösteren gençlikle iktidarı karşı karşıya getiriyor, gençlik, özellikle de öğrenci gençlik hareketinin rengi bir anda değişiyordu. "Özgürlük, özgürlük" sloganlarıyla gelişen hareket, anti-emperyalist bir çizgiye de oturmaya başlıyordu.

27 Mayıs'ın ardından genişleyen demokratik haklar ve örgütlenme özgürlüğü de gençlik hareketinin gelişip güçlenmesinin etkenleri arasında önemli bir yer oluşturuyordu. Özellikle Türkiye İşçi Partisi'nin 1965'de ve sonrasında güçlenmesi ve parlamentoya 15 milletvekili sokmayı başarması, muhalefet rüzgarlarının daha güçlü esmesini sağlıyor ve gençliği de yanına alarak etkin bir güce dönüşmesinin temelini atıyordu. Türkiye halkı ve gençlik, Türkiye İşçi Partisi ile birlikte "sosyalizm" sözcüğüyle daha yakından tanış-

yordu. Gerek tek parti döneminde gerekse DP döneminde ağırlaştırılarak sürdürülen anti-kömlünist, anti-sosyalist propagandanın zinciri kırılmaya başlıyordu. Gençlik savaşımının anti-emperya-

list düşünceden de etkilenecek ayağını daha bir sağlam basar oluyordu.

Aynı dönemde 6. Filo, ABD Emperyalizminin bir simgesine dönüşüyor ve anti-emperyalist mücadelenin hedeflerinden biri haline geliyordu. İnönü'nün başbakanlık döneminde çıkan Kıbrıs bunalımında Akdeniz'de Türk gemilerinin yolunu kesen 6. Filo, 1968 yılında ilk "ziyaretini" yapıyor ve İstanbul'a demirliyordu. Gençliğin tepkisi ise gecikmeden ve sert oluyordu. Önce 6. Filo Komutanlığı'nın Taksim'e koyduğu çelenk

kaldırılıyor, yerine "Emperyalizmin Kanlı Eli Ata'mıza Ulaşmasın, Kırılacaktır." yazılı bir başka çelenk konuyordu. Ardından Beyazıt'tan Taksim'e 10 bin kişilik bir yürüyüş düzenleniyordu. 1967'deki gelişinde de büyük protestolarla karşılanan 6. Filo, üçüncü ziyaretini 1968 yılı Temmuz ayında yapıyor, ancak bu kez erlerinin "kadın ihtiyacını" karşılamak için demirliyordu İstanbul'a. Protestoları bastırmak amacıyla polis saldırganlığını artırıyor, öğrenciler sorgusuz, sıalsız gözaltına alınıyor, Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu'nun karşısında Amerikan erlerinin kaldığı otel koruma altına alınırken, Öğrenci Yurdu abluka altında tutuluyordu. 17 Temmuz gecesi de Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu kanlı bir imha planı doğrultusunda polis tarafından basılıyor ve öğrenciler uykularından öldürülmeye indirilen coplarla uyaniyordu. Kanlı baskın sırasında Türkiye İşçi Partisi üyesi Vedat Demircioğlu dövülerek ikinci kattan aşağıya atılıyor, yerlerde sürükledikten sonra öldü sanılarak bırakılıyordu. Ertesi günü, İTÜ TO-TB ve İTÜ-TB Başkanları yaptıkları basını açıklamasında, olaylar üzerine istifa edecek olan İTÜ Senatosuna şunları soruyorlardı: "Nasıl bir gençlik düşünüyorlar? "Amerika'nın sınırlar Kars'tan başlar diyen bir Başkan'ın ülkesinin askerlerine alkış mı tutmalıydık?

Türkiye'de istediği düzeni kurmak için "200 aydın verin yeter" diyen Amerikan diplomatının bu isteğine uygun mu davranmalıydık?

. Açık denizlerde aylarca kaldıktan sonra, cinsel bunalımlarını gidermek için gelen kişileri Amerikan genelevi biçiminde çalışan otellere taşıyan komisyoncular mı olsaydık?

. Kendi ülkesinde yaşayan zencilere insanlık hakkı tanımayanların askerlerine çiçek mi verseydik?

. İnsan haklarından ve barıştan söz eden liderleri kurşunla susturan ülkenin askerlerine selama mı dursaydık?

. Doğal kaynaklarımızdan sömürdüklerini İstanbul sokaklarında dolayan askerlerinden dilenerek mi geri alsaydık?"

Sonraki gelişmelerinde de ardından canlar bırakacak Kanlı Pazarı yaratacak olan 6. Filo ayrılınca, yediği darbelerden tanımayacak hale gelen ve kolları kırılan Vedat Demircioğlu kurtarılmıyordu.

Gençliğin Bağımsızlık ve Demokrasi savaşımında 1960 sonrası ilk şehidiydi Demircioğlu. Emperyalizme karşı kararlı, ödünsüz ve onurlu bir savaşımdaydı. Anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.